

መስሊም ልጆች

ሊገነዘቡት

የሚገባቸው

ما لا يسع أطفال المسلمين جهله - أمهري

بيان الإسلام
Bayan AL-Islam

جمعية خدمة المحتوى الإسلامي باللغات ، ١٤٤٤ هـ

ح

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

الغانم ، يزن عبدالرزاق
ما لا يسع أطفال المسلمين جهله- أمهري. / يزن عبدالرزاق
الغانم ؛ جمعية خدمة المحتوى الإسلامي باللغات -. الرياض ،
١٤٤٤ هـ

١٢٠ ص . . ؟ سم

ردمك: ٠٠٠٧-٩٢٠٠٩-٦٠٣-٩٧٨

١- الاسلام - تعليم جمعية خدمة المحتوى الإسلامي باللغات
(مترجم) ب.العنوان

١٤٤٤/٨٥٢١

ديوي ٢١٠,٧

Partners in Implementation

Content
Association

Rowad
Translation

Rabwah
Association

Byenah

This publication may be printed and disseminated by
any means provided that the source is mentioned and
no change is made to the text.

Tel : +966 50 244 7000

info@islamiccontent.org

Riyadh 13245-2836

www.islamiccontent.org

ما لا يسع أطفال المسلمين جهله

መስሊም ልጆች ሊገነዘቡት የሚገባቸው

" مترجم بلغة الأمهرية | በአማርኛ ቋንቋ የተተረጎመ "

መግቢያ

በአላህ ስም፤ ምስጋናም ሁሉ ለአላህ የተገባ ነው። በመቀጠል፡-

* እነዚህ ጉዳዮች ሙስሊም ታዳጊዎች ልዕላ ሩይሉ አላህን ሃይማኖት በተመለከተ ከማወቅ መዘናጋት የማይገባቸው ቁምነገሮች ናቸው። በመሆኑም ወላጆች ልጆቻቸውን ከልጅነታቸው ጀምሮ ሊያስተምሯቸው ይገባል።

* አቀራረቡም ቀለል አድርጎ የዓቂዳህ፣ የፊቅህ፣ የሲራ፣ የአዳብ፣ የተፍሲር፣ የሐዲሥ፣ የስነ-ምግባር እና የአዝካር ትምህርቶችን አቀናጅቶ ያቀረበ ቀለል ያለ ሥርዓተ ትምህርት ነው። ትምህርቱ ለህፃናትም ይሁን በሁሉም እድሜ ላይ ለሚገኙ እንዲሁም ወደ እስልምና ለተመለሱ እንግዳዎችም ጭምር የሚመጥን ነው። በመኖሪያ ቤትም ይሁን በመዋዕለ ሕፃናትና በትላልቅ ትምህርት ተቋማትም ሊሰጥ የሚችል ለሽምደዳና ለማብራራትም እንዲመች ተደርጎ የተዘጋጀ ነው። እያንዳንዱን በርዕስ ከከፋፈልኩ በኋላ በጥያቄና መልስ መልኩ አቅርቤዋለሁ። ምክንያቱም በዚህ መልኩ መቅረቡ አእምሮን የሚያሰላ (የሚያዳብር) እና ለሽምደዳም የሚመች ስለሆነ ነው። በመሆኑ አስተማሪውም በደረጃቸው ልክ የሚስማማቸውን መርጦ ያቀርብላቸዋል።

ሰዎችንም ተጠቃሚ እንዲያደርግበት እንዲሁም እኔንም እንዲቀበሉኝ አላህን ብቻ እማፀነዋለሁ።

የዚህ መሰረት፡- ተከታዩ የአላህ ቃል ነው፡-

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ﴾ (التحریم: ٦)

{እናንተ ያመናችሁ ሆይ! ነፍሶቻችሁንና ቤተሰቦቻችሁን መቀጣጠያዎ ሰዎችና ድንጋዮች ከኾነች እሳት ጠብቁ። በእርሷ ላይ ጨካኞች፣ ኀይለኞች የኾኑ መላእክት አሉ። አላህን ያዘዛቸውን ነገር (በመጣስ) አያምጹም። የሚታዘዙትንም ሁሉ ይሠራሉ።} [ሱረቱ አት-ተሕራም: 6] ዐብደላህ ቢን ዐባስ ረዲየላሁ ዐንሁማ እንዲህ ብለዋል፡- "አንድ ቀን ከነቢዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈን ኋላ ተፈናጥጬ በነበርኩበት አጋጣሚ እንዲህ አሉኝ፡- "አንተ ልጅ ሆይ! አንዳንድ ጉዳዮችን አስተምርሃለሁ። አላህን (ትእዛዛቱን) ጠብቅ አላህ ይጠብቅሃል፤ አላህን (ትእዛዛቱን) ጠብቅ አላህን (ለጉዳዮችህ) ፊት ለፊትህ ሆኖልህ ታገኘዋለህ፤ ምንጊዜም ቢሆን መማፀን ካለብህ እርሱን ብቻ ተማፀነው። እርዳታም ካስፈለገህ

አላህን ብቻ እርዳታውን ለምነው። አስተውል! ሰዎች ሁሉ አንተን በአንዳች ጉዳይ ለመጥቀም ቢሰባሰቡም አላህ አስቀድሞ የወሰነልህ ካለ ብቻ እንጂ ሊጠቅሙህ አይችሉም። ሰዎች ሁሉ አንተን በአንዳች ጉዳይ ለመጉዳት ቢሰባሰቡ አላህ አስቀድሞ የወሰነልህ ካልሆነ ሊጎዱህ አይችሉም። ብዕሩም ተነስቷል ብራናውም ደርቋል።" ቲርሚዚይ እና አሕመድ ዘግበውታል።

ታዳጊዎችን የማስተማር አስፈላጊነትን በተመለከተ፡-

አንድ ሰው ታዳጊ ልጆቹን በእስልምና ተፈጥሮ ሙሉ ሰው እና በእምነት ጎዳና ላይም ጥሩ የተውሒድ ሰው እስኪሆኑ ድረስ እስልምናቸውን በተመለከተ የሚያስፈልጓቸውን ነገሮች የማስተማር ግዴታ አለበት።

አልኢማም ኢብኑ አቢ ዘይድ አልቀይረዋኒይ አላህ ይዘንላቸውና እንዲህ ብለዋል፡-

"ልጆቻችን ሰባት ዓመት ሲሆናቸው ስለ ሰላት ልናሳስባቸው፣ አሥር ዓመት ከሞላቸው ግን በሰላት ምክንያት እንድንገርፋቸውና መኝታቸውንም እንድንለያቸው ትእዛዝ መጥቶልናል። ልክ እንደዚሁ ጉርምስናቸው የሚመጣው እውቀቱ ልቦናቸው ላይ ከሰረፀ፣ ነፍሳቸውም በጉዳዩ ከተረጋጋችና አካላቸውም ለሚፈፀሙት አምልኮ ከተገራላቸው በኋላ እንዲሆን ለአቅመ ተጠያቂነት ከመድረሳቸው በፊት አላህ በባሮቹ ላይ ያዘዛቸውን ግዴታዎች ሊያስተምሯቸው ይገባቸዋል። የአቢ ዘይድ አል-ቀይረዋኒይ ሙቀዲማ (ገጽ፡ 5)

የዐቂዳ ክፍል

ጥ 1: ጌታህ ማን ነው?

መልስ - ጌታዬ እኔንም የሚንከባከበኝ እና ዓለማትን ሁሉ በጸጋው የሚንከባከበው የሆነው አላህ ነው።
ማስረጃው ተከታዩ የላቀው አላህ ቃል ነው።-

(الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١﴾ [الفاتحة: ١]

{ምስጋና ለዓለማት ጌታ ለአላህ የተገባው ነው። 2} [ሱረቱል ፋቲሐ: 2]

ጥ 2: ሃይማኖትህ ምንድን ነው?

ሃይማኖቴ እስልምና ነው። ኢስላም ማለት፡- ለአላህ ብቻ ሁለመናን ሰጥቶ እርሱን በብቸኝነት ማምለክ፣ ለትዕዛዙ ፍፁም ታዛዥ መሆን (መጎተት) እና ከሺርክም ይሁን ከሙሽሪኮች ሙሉ በሙሉ መራቅ (መገለል) ነው።
የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

(إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ... ﴿١٩﴾ [آل عمران: ١٩]

{አላህ ዘንድ የተወደደው ሃይማኖት እስልምና ነው።...} [አሊ-ዒምራን: 19]

ጥ 3: ነብይህ ማን ነው?

መልስ- ሙሐመድ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈን ናቸው።
የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

(مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ... ﴿٢٥﴾ [الفتح: ٢٥]

{ሙሐመድ የአላህ መልክተኛ ናቸው...} [ሱረቱ አል-ፈትሕ: 29]

ጥ 4: ቃለ ተውሒድ የሚባለው ምንድን ነው እና ትርጓሜውስ?

የተውሒድ ቃል የሚባለው "ላኢላሃ ኢላ አላህ" ነው። ትርጉሙም፡- ከአላህ በስተቀር በእውነት ሊመለከ የሚገባው አምላክ የለም ማለት ነው።
የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

(فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ... ﴿١٦﴾ [محمد: ١٦]

{እነሆ ከአላህ በስተቀር እውነተኛ አምላክ አለመኖሩን እወቅ...} [ሱረቱ ሙሐመድ: 19]

ጥ 5: ልዕለ ኃያሉ አምላካችን አላህ የት ነው?

ሐ - አላህ ሰማይ ላይ ከዓርሹ ከፍ ብሎ ከፍጡራን ሁሉ በላይ ነው ያለው።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى﴾ [طه: ٥٥]

{እርሱ} አልረሕማን ነው በዐርሹ ላይ (ለሱ ክብር በሚስማማ መልኩ) ከፍ አለ።} [ሱረቱ ጠሃ:5] እንዲህም ብሏል፡-

﴿وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ ۚ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ﴾ [الأنعام: ١٧]

{እርሱም ከባሮቹ በላይ ሲሆን አሸናፊ ነው። እርሱም ጥበበኛው ውስጥ ዐዋቂው ነው። 18} [ሱረቱል አል-አንዓም: 18]

ጥ 6: መሐመድ የአላህ መልእክተኛ መሆናቸውን መመስከር ማለት ምን ማለት ነው?

መልስ - ትርጉሙ፡- አላህ እሳቸውን አብሳሪና አስፈራሪ አድርጎ ለዓለማት የላካቸው መልዕክተኛው መሆናቸውን መመስከር ማለት ነው።

በዚህ ያመነ የሚከተሉት ነገሮች ግዴታ ይሆኑበታል፡-

- 1- ያዘዙትን መታዘዝ፤
- 2- የተናገሩትን አምኖ መቀበል፤
- 3- እሳቸውን አለማመፅ፤
- 4- እሳቸው በደነገጉት ካልሆነ በቀር አላህ አለማምለክ ነው። ይኸውም ሱናቸውን በመከተል እና ቢድዓን በመተው ነው።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿مَنْ يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ...﴾ [النساء: ٨٤]

{መልክተኛውን የሚታዘዝ ሰው በእርግጥ አላህን ታዘዘ።} (ሱረቱ-አንኒሳእ: 80) ጥራት የተገባው አላህ እንዲህም ብሏል፡-

﴿وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ۚ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ﴾ [النجم: ٣-٤]

{ከልብ ወለድም አይናገርም። እርሱ (ንግግሩ) የሚወርረድ ራዕይ እንጅ ሌላ አይደለም። 4} [ሱረቱ-ነጅም 3:4] ልዕለ ኃይሉ አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ

كَثِيرًا﴾ [الأحزاب: ٥]

{ለእናንተ አላህንና የመጨረሻውን ቀን የሚከጅል ለሆነ ሰው፣ አላህንም በብዙ ለሚያወሳ በአላህ መልዕክተኛ መልካም መከተል አልላችሁ።21} [ሱረቱል አሕዛብ: 21]

ጥ 7: የላቀው አላህ ለምንድን ነው የፈጠረን?

መልስ - የፈጠረን ተጋሪ ሳናደርግለት እርሱን ብቻ እንድንገዛው ነው።
ለጨዋታ እና ለዛዛታ አልተፈጠርንም።
የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ [الذاريات: ٥٦]

{ጂኒንና ሰውንም ሊግዝዙኝ እንጅ ለሌላ አልፈጠርኳቸውም። (56)} [ሱረቱ- አዝዛሪያት: 56]

ጥ 8: ዲባዳ /አምልኮ/ ምንድን ነው?

ሐ -ከንግግርም ይሁን ከተግባር፤ ድብቅም (ውስጣዊ) ይሁን ግልጽ አላህ የሚወደውን ሁሉ የተሰጠ ጥቅል የሆነ ስያሜ ነው።

ግልጽ ሲባል፡- በአንደበት ተሰቢሕ (ሱብሐነላህ)፤ ተሕሚድ (አልሐምዱሊላህ)፤ ተክቢራ (አላሁ አክበር) እያደረጉ እና ሶላትና ሐጅን እያከናወኑ አላህን ማውሳት ነው።

ድብቅ (ውስጣዊ) ሲባል፡- ልክ እንደ ተወኩል (በአላህ መመካት) አላህን መፍራትና እና ተስፋን አላህ ላይ ማድረግን ያሉትን ነው።

ጥ 9: ትልቁ ግዴታችን ምንድን ነው?

መልስ - ትልቁ ግዴታችን፡ የላቀው አላህን ብቸኛ አድርጎ ማምለክ ነው።

ጥ 10: የተውሒድ ዓይነቶች ስንት ናቸው?

መልስ-1- ተውሒድ አር-ሩቡቢያህ (የጌትነት አሀዳዊነቱ)፡- አላህ ብቸኛው የሁሉም ፈጣሪ፤ ለጋሽ፤ ባለቤትና ተቆጣጣሪ መሆኑን ማመን ነው።

2- ተውሒድ አል-አሉሂያ (የአምልኮ አሀዳዊነቱ)፡- በአምልኮ አላህን ብቻ ነጥሎ ማምለክ ነው። ከላቀው አላህ በስተቀር ማንም በሐቅ የሚመለክ የለም።

3- ተውሒዱል አስማእ ወስሲፋት (በስምና ባህርያቱ ያለው አሀዳዊነት)፡- በቁርአንና በሐዲሥ በተጠቀሱት የአላህ ስም እና ባህሪያቱ ያለ ምንም ምሳሌ መስጠት፤ ከፍጡራንም ጋ ሳያመሳስሉ እና ውድቅም ሳያደርጉ በቁርአን እና ሱንና በተጠቀሰው መልኩ አምኖ መቀበል ነው።

ለሶስቱ የተውሒድ ዓይነቶች ማስረጃው ተከታዩ የላቀው አላህ ቃል ነው፡-

﴿رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهِ هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا﴾ [مريم: ٦٥]

{(እርሱ) የሰማያትና የምድር በሁለቱም መካከል ላለው ሁሉ ጌታ ነውና ተገዛው። እርሱን በመገዛትም ላይ ታገስ። ለእርሱ ሞክሼን ታውቃለህን? 65} [ሱረቱ መርየም: 65]

ጥ 11: ከባዱ ኃጢአት ምንድን ነው?

መልስ - በልዕለ ኃያሉ አምላካችን አላህ ላይ ሽርክ መፈፀም (ማጋራት) ነው።
የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدِ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا﴾ [النساء: ٤٨]

{አላህ በእርሱ ማጋራትን በፍጹም አይምርም። ከዚህ ሌላ ያለውንም (ኅጢአት) ለሚሻው ሰው ይምራል። በአላህም የሚያጋራ ሰው ታላቅን ኅጢአት በእርግጥ ቀጠፈ።} [ሱረቱ-አንኒሳአ: 48]

ጥ 12: የሽርክን ምንነትና ዓይነቶቹን ጥቀስ?

መልስ- ሽርክ ማለት፡- የትኛውንም አይነት የአምልኮ መገለጫ ከላቀው አላህ ውጭ ላለ አካል አሳልፎ መስጠት ነው።
ዓይነቶቹ፡-

ከባዱ ሽርክ ለምሳሌ፡- ከአላህ ውጭ ያለን አካል መማጸን ወይም ከርሱ ውጭ ላለ አካል መስገድ ወይም ከአሸናፊው አላህ ውጭ ላለ አካል እርድ ማቅረብ ነው።

(ትንሹ) መለስተኛው ሽርክ ለምሳሌ፡- ከአላህ ውጭ ባለ አካል መማል፣ ወይም ከታላቅን (ሕርዝ) አልያም መስል ነገራቶችን ጥቅምን ለማምጣት ወይም ጉዳትን ለመከላከል በሚል እምነት ማንጠልጠል፣ ጥቂትም ቢሆን ሪያእ፣ ማለትም (ለይዩልኝ ብሎ መሥራት) ለምሳሌ ሰዎች እያዩት እንደሆነ አስቦ ሰላትን ማሳመር ይመስል።

ጥ 13: ከሀያሉ አምላክ በስተቀር የሩቅ ምስጢርን የሚያውቅ አለን?

መልስ - የሩቅን ምስጢር የሚያውቀው አላህ ብቻ ነው።
የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ﴾ [النمل: ٦٥]

{«በሰማያትና በምድር ያለው ሁሉ ሩቅን ምስጢር አያውቅም። ግን አላህ (ያውቀዋል)። መቼ እንደሚቀሰቀሱም አያውቁም» በላቸው። 65} [ሱረቱ-አን'ነምል: 65]

ጥ 14: የእምነት ምስሶዎች (አርካን) ስንት ናቸው?

- መ - 1- በላቀው አላህ ማመን
- 2 - በመላእክቱ ማመን

3- በመጻሕፍቱ ማመን

4- በመልዕክተኞቹ ማመን

5 - በመጨረሻው ቀን ማመን

6- በቀደር መልካምም ሆነ መጥፎ በሆነ (የአላህ ቅድመ ውሳኔ) ማመን ናቸው።

ማስረጃውም፡- ጂብሪል ዐለይሂ ሰላም ነቢዩን - የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን - ስለ እምነት የጠየቀበት የታወቀው በሙስሊም ዘገባ ውስጥ የሚገኘው ሶሊሕ ሐዲሥ ይገኝበታል፤ በሐዲሁም ጅብሪል ነቢዩን የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈንና ስለ ኢማን ሲጠይቃቸው እንዲህ ብለውታል፡- "ስለኢማን ንገረኝ!" አላቸው። እርሳቸውም 'በአላህ፣ በመላእክቶቹ፣ በመጻሕፍቱ ፣ በመልእክተኞቹ፣ በመጨረሻው ቀንና ልታምን እና በቀደር ክፉም ሆነ ደግ ልታምን ነው።' አሉት።"

ጥ 15: የእምነትን ምስራቆችን አብራራ?

መልስ - በላቀው አላህ ማመን፡

§ አንተን የፈጠረህ፣ ሲሳይም የሚለግስህ፣ የፍጡራን ሁሉ ባለቤትና ገዥ አላህ መሆኑን ልታምን ነው።

§ በእውነት የሚመለከው እርሱው ነው፤ ከእርሱም ውጭ በእውነት ሊመለከ የሚገባው አምላክ የለም።

§ እርሱ ታላቅና ምሉዕ የሆነና ምስጋናም ሁሉ የተገባው ነው። ለእርሱም ውብ ስሞችና የላቁ ባህሪያት አሉት። ከፍጡራኑም ምንም ዓይነት ብጤም ሆነ አምሳያ የለውም።

በመላእክቶች ማመን፡

መላዕክት አላህ እርሱን እንዲያመልኩት ከብርሀን የፈጠራቸውና ለትእዛዙ ሙሉ በሙሉ ታዛዥ የሆኑ ፍጥረታት ናቸው።

- ከእነርሱ መካከል ጂብሪል ዐለይሂ ሰላም የሚባል አለ፤ ለነብያት ራዕይን ይዞ የሚወርድ ነው።

በመጻሕፍቱ ማመን፡

ይህን ስንል አላህ ወደ መልእክተኞቹ ያወረዳቸው መጻሕፍቶችን ማለታችን ነው። በነብዩ ሙሐመድ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ላይ የወረደውን ቁርአን።

በዒሳ የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ላይ በወረደው ኢንጅል።

በሙሳ የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ላይ በወረደው ተውራትን።
በዳውድ የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ላይ በወረደው ዘቡር።
በኢብራሂም እና በሙሳ ዓለይሂማ ሰላም ላይ በወረደው ሱሐፍ።

በመልዕክተኞች ማመን፡

ማለት እነዚያ ባርያዎቹን እንዲያስተምሩ፣ በመልካም እና በጀነት እንዲያበስሩ፣
ከክፉና ከእሳትም እንዲያስጠነቅቁ አላህ ወደ ፍጡራኑ የላካቸው መልዕክተኞች
ናቸው።

ከመካከላቸው በላጮቹ፡- ኡሉ-ል-ዓዝም ሲሆኑ እነሱም፡-

ኑሕ የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን

ኢብራሂም የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን

ሙሳ የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን

ዒሳ የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን

ኑብዩ ሙሐመድ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ናቸው።

በመጨረሻው ቀን ማመን፡

ይሁውም ሰዎች ከሞቱ በኋላ በመቃብር ውስጥ፣ በቂያማ ቀን፣ ከሞት
በሚነሱበትና ፍርዳቸውንም በሚያገኙበት ቀን፣ የጀነት ሰዎች በመኖሪያቸው
የጀህነም ሰዎችም በመኖሪያቸው የሚሰፍሩበት ነው።

በቀደር ክፉውም ሆነ ደጉን ማመን፡

ቀደር፡- አላህ በአጽናፈ ዓለም ውስጥ የሚሆነውን ነገር ሁሉ እንደሚያውቅ፤
ያንንም በጥብቁ ሰሌዳ (በለውሐል መሕፋዝ) ላይ እንዳስፈረው እና መገኘቱም ሆነ
መፈጠሩ በእርሱ መሻት የሚከናወን መሆኑን ማመን ነው።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

[إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ﴿٥٩﴾ [القمر: ٥٩]

{እኛ ሁሉን ነገር በልክ ፈጠርነው።} [ሱረቱል ቀመር 49]

አራት እርከኖች አሉት፡-

የመጀመርያው እርከን፡ ጥራት የተገባው አላህ የሆነውንም የሚሆነውንም ሁሉ
አስቀድሞ ጠንቅቆ የሚያውቅ መሆኑ

ማስረጃው ተከታዩ የላቀው አላህ ቃል ነው፡-

[إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنزِلُ الْأَنْزَامَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا

تَكْسِبُ غَدًا وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿٣٤﴾ [لقمان: ٣٤]

{አላህ የሰዓቲቱ ዕውቀት እርሱ ዘንድ ብቻ ነው። ዝናብንም ያወርዳል።

በማሕፀኖቻችን ውስጥ ያለን ሁሉ ያውቃል። ማንኛይቱ ነፍስም ነገ የምትሠራውን አታውቅም። ማንኛይቱ ነፍስም በየትኛው ምድር እንደምትሞት አታውቅም። አላህ ዐዋቂ ውስጠ ዐዋቂ ነው። 34} [ሉቅማን: 34]

ሁለተኛው እርከን:- አስቀድሞ የወሰነውንና የፈረደውን ሁሉ በለውሐል መሕፋዝ የመዘገበው መሆኑን ማመን ነው። በመሆኑም የተከሰተውም ይሁን የሚከሰተውም ሁሉ እርሱ ዘንድ ባለው መጽሐፍ ሰፍሯል።

ማስረጃው ተከታዩ የላቀው አላህ ቃል ነው:-

﴿ وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يُعَلِّمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْفُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٌ فِي ظُلْمَتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَابِسٌ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٥٩﴾ [الأنعام: ٥٩]

{የሩቅ ነገርም መክፈቻዎች እርሱ ዘንድ ናቸው። ከእርሱ በቀር ማንም አያውቃቸውም። በየብስና በባሕር ያለውንም ሁሉ ያውቃል። ከቅጠልም አንዲትም አትረግፍም የሚያውቃት ቢሆን እንጅ። ከቅንጣትም በመሬት ጨለማዎች ውስጥ የለም ከእርጥብም ከደረቅም አንድም የለም ግልጽ በሆነው መጽሐፍ ውስጥ (የተመዘገበ) ቢሆን እንጅ። 59} [ሱረቱል አል-አንዳም 59]

ሦስተኛው እርከን: ነገራቶቻችን ሁሉ እውን የሚሆኑት በእርሱ መሻት ነው። በመሆኑም በእርሱ ፈቃድ ካልሆነ በቀር ከእርሱም ሆነ ከፍጥረቱ የሚከሰት ምንም ዓይነት ነገር የለም።

ማስረጃው ተከታዩ የላቀው አላህ ቃል ነው:-

﴿ لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَقِيمَ ﴿٥٨﴾ وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٩﴾ [التكوير: ٥٨-٥٩]

{ከናንተ ቀጥተኛ መሆንን ለሻ ሰው (መገሰጫ ነው)። 28 የዓለማት ጌታ አላህ ካልሻም አትሹም። 29} [ሱረቱ-አትተክዊር:28-29]

አራተኛው እርከን:- ነገራቶቻችን ሁሉ የፈጠረው እርሱ መሆኑን ማመን ነው። ራሳቸውን፣ ባህሪያቸው፣ እንቅስቃሴያቸውና በውስጣቸውም ያለውን ሁሉ የፈጠረው እርሱ ነው።

ማስረጃው ተከታዩ የላቀው አላህ ቃል ነው:-

﴿ وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ ﴿٦٦﴾ [الصفات: ٦٦]

{«አላህ እናንተንም የምትሠሩትንም የፈጠረ ሲሆን።» 96} [ሱረቱ-አስሷፍፋት 96]

ጥ 16: ቁርአን ምንድን ነው?

መልስ - ፍጡር ያልሆነ የኃይሉ አላህ ቃል ነው።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَإِنْ أَحَدٌ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّىٰ يَسْمَعَ كَلِمَةَ اللَّهِ...﴾ [التوبة: ١٦]

{ "ከአጋሪዎችም አንዱ ጥገኝነትን ቢጠይቅ፣ የአላህን ቃል ይሰማ ዘንድ አስጠጋው፤..." } [ሱረቱ አትተውባህ፡ 6]

ጥ 17፡ ሱና ምንድን ነው?

መልስ - እያንዳንዱ የነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ንግግር፣ ወይ ተግባር፣ ወይም እያወቁ ያጸደቁትን፣ ወይ ተፈጥሯዊ ወይም ባህሪያዊ መገለጫቸውን ሁሉ የሚያጠቃልል ነው።

ጥ 18፡ ቢድዓህ ምንድን ነው? እንቀበለዋለንስ ወይ?

መልስ - በነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እና በባልደረቦቻቸው ጊዜ ያልነበረ ሰዎች በሃይማኖት ላይ የፈለሰፉት አዲስ ፈሊጥ ሁሉ ቢድዓህ ይባላል።

* ላመጣው ሰው እንመልስለታለን (እናወግዘዋለን) እንጅ አንቀበለውም።

ምክንያቱም ነቢዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ሰላሉ፡-

"ቢድዓ (አዲስ ፈሊጥ) ሁሉ ጥመት ነው።" አቡዳውድ ዘግበውታል።

ለምሳሌ፡- በዲባዳ ላይ መጨመር፡ ውዳኔ ላይ ለአራተኛ ጊዜ ማጠብ እና የነብዩን የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ልደት (መውሊድ) ማክበርን ፤ ይህ ሁሉ ተግባር ከነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ይሁን ከባልደረቦቻቸው የተገኘ ምንም መሰረት የለውም።

ጥ 19፡ የወላእ (ለኢስላም ሲባል የሚደረግ ወዳጅነት) እና የበራእ (ለኢስላም ሲባል የሚደረግ ጠላትነት) እምነትን አብራራ?

መልስ- ወላእ ሲባል፡- ምእመናንን መወዳጀትና መደገፍ ነው።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ...﴾ [التوبة: ١٦]

{ ምእምንና ምእመናትም ከፈሎቻቸው ለከፈሉ ረዳቶች ናቸው። } [ሱረቱ አትተውባህ፡ 71]

አል በራእ ሲባል ደግሞ፡ ከሐዲያንን የኢስላም ጠላትነታቸውን አውቆ ጠላት አድርጎ መያዝ ነው።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَاءُ مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحَدُّهُ ۗ﴾ [الممتحنة: ٤]

{በኢ-ብራሂምና በእነዚያ ከእርሱ ጋር በነበሩት (ምእምናን) መልካም መከተል አለቻችሁ። ለሕዝቦቻቸው «እኛ ከእናንተ ከአላህ ሌላ ከምትግዝዘትም ገጹሐች ነን። በእናንተ ካድን። በአላህ አንድ ብቻ ሲኾን እስከምታምኑ ድረስ በእኛና በእናንተ መካከል ጡብና ጥላቻ ዘወትር ተገለጸ።» ባለ ጊዜ (መልካም መከተል አለቻችሁ)።} [ሱረቱል ሙምተሒሩህ: 4]

ጥ 20: አላህ ከእስልምና ውጭ ሌላ ሃይማኖትን ይቀበላልን?

መልስ - አላህ ከእስልምና በስተቀር ሌላ ሃይማኖትን አይቀበልም። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{وَمَنْ يَتَّبِعْ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَسِرِينَ ﴿٥٠﴾} [آل عمران: ٥٠]

{ከኢስላም ሌላ ሃይማኖትን የሚፈልግ ሰው ፈጽሞ ከርሱ ተቀባይ የለውም። እርሱም በመጨረሻይቱ ዓለም ከከሳሪዎቹ ነው። 85} [ሱረቱ ኣሊ-ሂምራን: 85]

ጥ 21: ክህደት በንግግር፣ በተግባር እና በእምነት የሚገለፅ ነው፤ ለእነዚህ ምሳሌ የሚሆኑትን ግለጽ?

መልስ - በንግግር ለምሳሌ፡ ጥራት የተገባው አላህን ወይም መልዕክተኛው የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈንን መስደብ።

በተግባር ለምሳሌ፡- ቁርኣንን በተግባር ማቃለል ወይም ከአላህ ውጭ ላለ አካል መስገድን።

በእምነት ለምሳሌ፡- ከኃያሉ አምላክ ሌላ ሊመለከ የሚገባው አካል እንዳለ ወይም ጥራት ይገባውና ከላቀው አምላካችን አላህ ጋ ሌላ አምላክ እንዳለ ማመንን።

ጥ 22: ኒፋቅ ምንድን ነው? ዓይነቶቹስ?

መልስ-

- 1- ከባዱ ኒፋቅ፡- ላይ ላዩን አማኝ መስሎ ክህደትን በውስጥ መደበቅ ነው። ከእስልምና የሚያስወጣ ሲሆን ከከባዱ የክህደት ዓይነትም ነው። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا ﴿١٤٥﴾} [النساء: ١٤٥]

{መናፍቃን በእርግጥ ከእሳት በታችኛው አዘቅት ውስጥ ናቸው። ለእነሱም

ረዳትን አታገኝላቸውም። 145} [ሱረቱ አንኒሳአ: 145]

2 - መለስተኛ ሙናፊቅነት:

እንደ መዋሸት፣ ቃል ኪዳንን ማፍረስ እና እምነት መክዳት ያሉት ናቸው።

ከእስልምና የሚያስወጣ ባይሆንም ባለቤቱን ለቅጣት የሚዳርግ ኃጢአት ነው።

የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል:- "የሙናፊቅ ምልክቱ ሶስት ነው፤ ሲናገር ይዋሻል፣ ቃል ሲገባ ቃሉን ያፈርሳል፣ ሲታመን ይክዳል።" ቡኻሪይ እና ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ 23: የነቢያትና መልክዕተኞች መደምደሚያ ማን ናቸው?

መልስ - ሙሐመድ صلی اللہ علیہ وسلم ናቸው።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል:-

[﴿الاحزاب: ﴿٥٠﴾﴾] {ሙሐመድ ከወንዶቻችሁ የአንድም ሰው አባት አይደለም። ግን የአላህ

መልክተኛና የነቢዮች መደምደሚያ ነው።...} [ሱረቱል አሕዛብ:40] የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል:- "እኔ የነብያቶች መደምደሚያ ነኝ፤ ከእኔ በኋላም ነብይ የለም።" አቡዳወድ እና ቲርሚዚይ እንዲሁም ሌሎችም ዘግበውታል።

ጥ 24: ሙዕጂዛ (ተአምር) ምንድን ነው?

መልስ- ሙዕጂዛ ማለት:- ከተፈጥሮና ከተለምዶ ውጪ የሆኑ ለእውነተኝነታቸው ማስረጃ ይሆን ዘንድ አላህ ለነቢያቱ የሰጣቸው ተዓምር ነው።

(ለምሳሌ) ለነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ጨረቃ ለሁለት ተሰንጥቆላቸዋል።

ለሙሳ (ዐሊይሂ-ሰላም) ባሕሩን ተከፍሎ አሳልፎ ፈርዖንን እና ጭፍሮቹን ማስጠመ።

ጥ 25: ሱሐቦች እነማን ናቸው? እንወደዳቸውን?

መልስ- ሱሐባ የሚባለው:- ነብዩን የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን አማኝ ሆኖ አግኝቷቸው በእስልምና ላይ ሆኖ የሞተ ነው።

ሱሐቦችን እንወዳቸዋለንም ፋናቸውንም እንከተላለን፤ እነርሱ ከነብያት በኋላ ከሰዎች ሁሉ በላጭ ናቸው።

ከመካከላቸው በላጭቹ አራቱ ኸሊፋዎች (ቅን ምትኮች) ሲሆኑ እነርሱም:-

አቡ-በከር አላህ መልካም ሥራቸውን ይውደድላቸው
ዑመር አላህ መልካም ሥራቸውን ይውደድላቸው
ዑሥማን አላህ መልካም ሥራቸውን ይውደድላቸው
ዐሊይ አላህ መልካም ሥራቸውን ይውደድላቸው

26: የምእመናን እናቶች እነማን ናቸው?

መልስ - የነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ሚስቶች ናቸው።
የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿الَّتِي أُولَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ ۗ﴾ (الأحزاب: ٦)

{ነቢዩ በምእመናን ከነፍሶቻቸው ይበልጥ ተገቢ ነው። ሚስቶቹም እናቶቻቸው ናቸው።} [ሱረቱል አሕዛብ: 6]

ጥያቄ 27: የነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ቤተሰቦች በኛ ላይ ያላቸው ሙብት ምንድን ነው?

መልስ - ልንወዳቸውና ልንወዳጃቸው እንዲሁም የሚጠላቸውንም ልንጠላ ነው። ይሁን እንጅ በነርሱ ጉዳይ ድንበር አናልፍም። እነርሱም የነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ሚስቶችና ዝርያዎች፣ እንዲሁም አማኝ የሆኑት የሀሺም እና የአል-ሙጠሊብ ልጅ ልጆች ናቸው።

ጥ 28: የሙስሊም መሪዎችን በተመለከተ ያለብን ግዴታ ምንድን ነው?

መልስ- ግዴታችን፡- አላህንና መልዕክተኛውን እንድናምፀ እስካላዘዙን ድረስ እነርሱን ማክበርና መስማትና መታዘዝ እንዲሁም ለእነርሱ ዱዓኔ ማድረግና በድብቅ መምከር ነው።

ጥ 29: የምእመናን መኖርያ የት ነው?

መልስ- መኖርያቸው ጀነት ነው። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۗ﴾ (محمد: ٤٢)

{አላህ እነዚያን ያመኑትንና መልካም ሥራዎችን የሠሩትን በሥርዓቸው ወንዞች የሚፈሰባቸውን ገነቶች ያገባቸዋል።...} [ሱረቱ ሙሐመድ: 12]

ጥ 30: የከሓዲያን መኖሪያ የት ነው?

መልስ- መኖርያቸው አሳት ነው። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ ۗ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ۗ﴾ (البقرة: ٢٤)

{ያችን መቀጣጠያዎ ሰዎችና ድንጋዮች የሆነቸውን አሳት ተጠብቁ፤ ለከሓዲያዎች

ተደግሳለች። 24} [ሱረቱል በቀራህ፡ 24]

ጥ 31፡ አላህን መፍራት ምንድን ነው? አላህ ላይ ተስፋ ማድረግ ሲባልስ ምንድን ነው? ማስረጃውስ?

መልስ- አላህን መፍራት ሲባል፡- አላህን እና ቅጣቱን መፍራት ነው።

ተስፋን አላህ ላይ ማድረግ ሲባል ደግሞ፡ የአላህን ምንጻ፣ ይቅር ባይነት እና ምሕረትን ተስፋ ማድረግ ነው።

ማስረጃው ተከታዩ የላቀው አላህ ቃል ነው፡-

﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا ﴿٥٧﴾﴾ [الإسراء: ﴿٥٧﴾]

{እነዚያ እነርሱ የሚግገዟቸው ማንኛቸውም (ወደ አላህ) በጣም ቀራቢያቸው ወደ ጌታቸው መቃረቢያን (ሥራ) ይፈልጋሉ። እዝነቱንም ይከጅላሉ። ቅጣቱንም ይፈራሉ። የጌታህ ቅጣት የሚፈራ ነውና።} [ሱረቱል ኢስራእ፡ 57]

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿ تَبٰى عِبَادِىَ آَىٓ اَنَا الْعَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ﴿٥٠﴾ وَاَنْ عَدَاۤىٓى هُوَ الْعَدَابُ الْاَلِيْمُ ﴿٥١﴾﴾ [الحجر: ﴿٥٠﴾-﴿٥١﴾]

{ባርጅን እኔ መሐሪው አዛኙ እኔው ብቻ መኾኔን ንገራቸው። 49 ቅጣቴም እርሱ አሳማሚ ቅጣት መሆኑን (ንገራቸው)። 50} [ሱረቱል ሒጅር፡ 49-50]

ጥ 32፡ የተወሰኑ የአላህን ስም እና ባህሪያቱን ጥቀስ?

መልስ- አላህ፡ አር-ረብ፣ አር-ረሕማን፣ አስሰሚዕ፣ አል-በሲር፣ አል-ዓሊም፣ አል-ሐይ፣ አል-ዓዚም እና ሌሎችም እጅግ የተዋቡ ስሞችና የላቁ ባሕርያት አሉት።

ጥ33፡ እነዚህን ስሞች አብራራ?

መልስ- አላህ፡- ትርጉሙም ተጋሪ የሌለው ብቸኛው በእውነት የሚመለከ አምላክ ማለት ነው።

አር-ረብ፡- ትርጉሙም ጥራት የተገባው አምላካችን አላህ ብቸኛው የሁሉም ፈጣሪ፣ ባለቤት፣ ሰጪና አስተናባሪው ማለት ነው።

አስ-ሰሚዕ፡- የመስማት ችሎታው ሁሉንም ነገር የሚያካልል እና በዓይነትም በብዛት የተለያዩ የሆኑ ድምፆችን በሙሉ የሚሰማ ማለት ነው።

አል-በሲር፡ ሁሉንም ነገር የሚያይ እና ትንሹም ይሁን ትልቁን ሁሉ የሚመለከት ነው።

አል-ዓሊም፡ እውቀቱ ያለፈውን፣ የአሁኑንና የወደፊቱን ሁሉ ያካለለ ነው።

አር-ረሐማን: እነዚህ ለእያንዳንዱ ህያው ፍጡር ሁሉ የተዘረጋ ሲሆን ፍጡራን ሁሉ በእነዚህ ስር ናቸው።

አር-ረዛቅ:- የሰውም፣ የጁንም እና የተንቀሳቃሽ ህያው ሁሉ ሲሳይ እርሱ ዘንድ የሆነ ነው።

አል-ሐይ:- የማይሞት ህያው የሆነ ነው። ፍጥረታት ሁሉ ሚች ናቸው።

አል-ዓዚም: በስሙም በባህሪያቱም እንዲሁም በድርጊቶቹም ፍጹምነት እና ልዕልና ያለው ነው።

ጥ 34: የሙስሊም ሊቃውንትን በተመለከተ ያለብን ግዴታ ምንድን ነው?

መልስ - እንወዳቸዋለን፤ ሸሪዓዊ ህግጋቶችን እና አጋጣሚዎችን በተመለከተ ከእውቀት አኳያ መመለሻችን እናደርጋቸዋለን፤ በጥሩ ነገር ካልሆነ በስተቀር አናነሳቸውም፤ እነርሱን በመጥፎ የሚያነሳቸውም መንገድ የሳተ እንደሆነ እናምናለን።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል:-

﴿يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾

[المجادلة: 11]

{አላህ ከናንተ እነዚያን ያመኑትንና እነዚያንም ዕውቀትን የተሰጡትን በደረጃዎቻቸው ከፍ ያደርጋል። አላህም በምትሰሩት ሁሉ ውስጠ ዐዋቂ ነው። 11} [ሱረቱ አል-መ-ጃዲላህ 11]

ጥ 35- የኃያሉ አላህ ወልዮች እነማን ናቸው?

መልስ- እነርሱ ጥንቁቆቹ (አላህን የሚፈሩ) አማኞች ናቸው።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል:-

﴿أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٦٣﴾﴾

[يونس: 62-63]

{ንቁ! የአላህ ወዳጆች በእነሱ ላይ ፍርሃት የለባቸውም፤ እነሱም አያዝኑም። 62

(እነሱም) እነዚያ ያመኑትና ይፈሩት የነበሩ ናቸው። 63} [ሱረቱ ዩኑስ: 62-63]

ጥ 36: ኢማን ንግግርም ድርጊትም ነውን?

መልስ- ኢማን ንግግር፣ ተግባርም እምነትም ነው።

ጥ 37: ኢማን የሚጨምር እና የሚቀንስ ነገር ነውን?

መልስ - ኢማን አላህን በመታዘዝ የሚጨምር እና አላህንም በማመፅ የሚቀንስ ነገር ነው።
የላቀዉ አላህ እንዲህ ብሏል:-

﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَّتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ [الأَنْفَال: ٢]

{ፍጹም ምእምናን እነዚያ አላህ በተወሳ ጊዜ ልቦቻቸው የሚፈሩት፣ በነሱም ላይ አንቀጾቻችን በተነበቡ ጊዜ እምነትን የሚጨምሩላቸው፣ በጌታቸውም ላይ ብቻ የሚመኩት ናቸው። 2} [ሱረቱል አንፋል: 2]

ጥ 38: ኢሕሳን ምንድን ነው?

መልስ - ኢሕሳን ማለት አላህን ልክ እንደምታየው ሆነህ ልታመልከው ነው፤ አንተ ባታየውም እርሱ ያይህልና።

ጥ 39: ሥራ አላህ ሱብሐነሁ ወተዓላ ዘንድ ተቀባይነት የሚያገኘው መቼ ነው?

መልስ - ስራ ተቀባይነት የሚኖረው ተከታዮቹ ሁለት ቅድመ ሁኔታዎች ሲሟሉ ነው፡-

- 1- ለላቀው አላህ ተብሎ የተሰራ ከሆነ (ኢ.ኸላስ)
- 2- እና በነብዩ صلى الله عليه وسلم ሱና ከሆነ ነው (ሙታበዓ)

ጥ 40: ተወኩልን በአላህ ላይ ማድረግ ማለት ምን ማለት ነው?

መልስ - ተገቢውን ሰብብ ከማድረስ ጋር ጥቅሞችን ለማምጣት እና ጉዳትን ለመመከት በላቀው አላህ ላይ መመካት ነው።

የላቀዉ አላህ እንዲህ ብሏል:-

﴿يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ...﴾ [الطَّلَاق: ٣]

{በአላህም ላይ የሚጠጋ ሰው እርሱ በቂው ነው።...} [ሱረቱ ጠላቅ: 3]

{حَسْبُهُ} ማለት ሌላ ሳያስፈልገው በቂው ነው ማለት ነው።

ጥ 41: በመልካም ማዘዝ እና ከመጥፎ መከልከልን በተመለከተ ያለብን ግዴታ ምንድን ነው?

መልስ- አል-መዕሩፍ (መልካም) የሚባለው:- አላህን እንዲታዘዙ መምከር ሲሆን፤ አል-ሙንከር የሚባለው ደግሞ አላህን ከማመፅ እንዲታቀቡ መገሰጽ ነው።

የላቀዉ አላህ እንዲህ ብሏል:-

﴿كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ...﴾

[آل عمران: ١١٠]

{ለሰዎች ከተገለጹት ሕዝብ ሁሉ በላጭ ሆናችሁ በጽድቅ ነገር ታዘላችሁ፤ ከመጥፎም ነገር ትከለክላላችሁ፤ በአላህም (አንድነት) ታምናላችሁ፡፡...} [ሱረቱ አሊ-ዒምራን: 110]

ጥ 42: አህሉ ሱና ወልጆማዓህ እነማን ናቸው?

መልስ - አህሉ ሱና ወልጆማዓህ የሚባሉት ከንግግርም፣ ከተግባርም ይሁን ከእምነት አኳያ ነቢዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈን እና ባልደረሰቻቸው በነበሩበት አቋም ላይ የሆኑት ናቸው፡፡

አህሉ አስ-ሱንናህ የተባሉት፡ የነቢዩን የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈን ሱንና አጥብቀው በመከተላቸው እና ቢድዳን በመራቃቸው ሲሆን፤

ወልጆማዓህ የተባሉት ደግሞ፡ በእውነት ላይ አንድ ዓይነት አቋም ስላላቸውና በዛም ያልተለያዩ በመሆናቸው ነው፡፡

የፈቅህ ክፍል

ጥ1: ጠሃራ ምንድን ነው?

መልስ- ጠሃራ (ንጽህና) ማለት፡- ሐደሥን እና ቆሻሻን ማስወገድ ነው።

ጠሃረቱል ኸበሥ (ቆሻሻን የማስወገድ ንጽህና)፡- ይህም ማለት ሙስሊሙ በሰውነቱ፣ በልብሱ፣ ወይም በሚሰግድበት ቦታና ዙርያ ያረፈ ነጃሳ ነገርን ማስወገዱ ነው።

ጠሀረቱል ሐደሥ (ከርኩስት ለመጽዳት የሚደረግ ንጽህና)፡- ይህም ማለት ውዳኔ ማድረግን ወይም ገላ መታጠብን የሚያስገድድ ነው፤ ውሃ በታጣ ወይም መጠቀም ባልተቻለ ጊዜ ደግሞ ተየሙም ማድረግን የሚጠይቅ የንጽህና ዓይነት ነው።

ጥ 2: ነጃሳ የነካውን ነገር እንዴት ማጽዳት ይቻላል?

መልስ- ንፁህ እስኪሆን ድረስ በውሃ በማጠብ ይፀዳል።

- ይሁን እንጅ ነጃሳው የውሻ ለሀጭ ከሆነ የመጀመሪያውን በአፈር አድርጎ ሰባት ጊዜ መታጠብ ይጠበቅበታል።

ጥ 3: የውዳኔ ትሩፋቶችን ግለፅ?

መልስ - ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈን እንዲህ ብለዋል፡- "አንድ ሙስሊም ባሪያ" - ወይም "አማኝ የሆነ ሰው" - "ውዳኔ በሚያደርግበት ጊዜ ፊቱን ሲያጥብ በዓይኑ የተመለከተው ኃጢአት ሁሉ ከፊቱ ከውኃው ጋር አብሮ ይፀዳለታል።" - ወይም "ከመጨረሻው የውሃ ጠብታ ጋር አብሮ ይራገፍለታል።" - "እጁን ሲታጠብም እንዲሁ እጆቹ እየዳሰሰች የፈፀመችው ኃጢአት ከውኃው ጋር አብሮ ይፀዳለታል።" - ወይም "ከመጨረሻው የውሃ ጠብታ ጋር አብሮ ይራገፍለታል።" - "እግሩን ሲታጠብም እንዲሁ እግሮቹ ስትራመድ የፈፀመችው ኃጢአት ከውኃው ጋር አብሮ ይፀዳለታል።" - ወይም "ከመጨረሻው የውሃ ጠብታ ጋር አብሮ ይራገፍለታል።" - "ልክ እንደዚሁ እያለ ከኃጢአት ንጹሕ እስኪሆን ድረስ ይፀዳል።" ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ 4: እንዴት ነው ውዳኔ የምታደርገው?

መልስ - እጆችን ሰስት ጊዜ ማጠብ።

ሰስት ጊዜ መግመጥሞጥ እና ውኃ ወደ አፍንጫ ውስጥ ሳብ አድርጎ አፍንጫን አጥርቶ ውኃውን ወደ ውጭ መመለስ።

አፍን መግመጥሞጥ፡- ውሃን በአፍ ውስጥ አስገብቶ ውኃውን ማማታትና ከዚያም

መትፋት ነው።

"ኢስቲንሻቅ" ሲባል፡ ውሃውን በቀኝ እጅ ይዞ በአየር ወደ አፍንጫው ውስጥ መሳብ ነው።

"ኢስቲንሣር" ሲባል ደግሞ፡ "ኢስቲንሻቅ" ሲያደርጉ ወደ አፍንጫ የሳቡትን ውኃ በግራ እጅ ወደ ውጭ ማስወጣት ነው።

ከዚያም ፊትን ሦስት ጊዜ ማጠብ

ከዚያም እጆችን እስከ ክርኖች ድረስ ሶስት ጊዜ ማጠብ

ከዚያም ጭንቅላትን ማበስ፤ በሁለቱ እጆች ከግንባር ተነስቶ ወደ ማጅራት አብሶ ወደ ግንባር በመመለስ ካበሱ በኋላ ጆሮዎችን ማበስ ነው።

ከዚያም እግርን እስከ ቁርጭምጭሚት ድረስ ሶስት ጊዜ ማጠብ

ይህ የተሟላ የሆነው የውዳእ አደራረግ ሲሆን ይህም ከነቢዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ዑሥማን፤ ዐብዱላህ ቢን ዘይድ እና ሌሎችም ያስተላለፉ እንዲሁም በቡኸሪይ እና ሙስሊም የተዘገበ ሐዲሥ ላይ የተገለጸ ነው።

እንዲሁም በቡኸሪይ እና በሌሎችም ዘገባዎች እንዲህ መባሉ ተረጋግጧል፡- "አንድ አንድ ጊዜም ውዳእ አድርገዋል፤ ሁለት ሁለት ጊዜም ውዳእ አድርገዋል።" ማለትም፡ እያንዳንዱን የውዳእ ክፍል አንድ አንድ ጊዜም ሁለት ሁለት ጊዜም እያጠቡ ውዳእ ያደርጉ ነበር ነው።

ጥ 5: የውዳእ ግዴታዎች ምን ምን ናቸው? ቁጥራቸውስ ስንት ነው?

መልስ - እነዚህ የትኛውም ሙስሊም ውዳእ ሲያደርግ አንዱንም ቢተው ያደረገው ውዳእ ትክክል የማይሆነለት ነው።

- 1- ፊትን መታጠብ መጉመጥመጥ እና አፍንጫን ጨምሮ ማጠብ ፤
- 2- እጅን እስከ ክርኖች ማጠብ፤
- 3- ጆሮን ጨምሮ ጭንቅላትን ማበስ፤
- 4- እግርን እስከ ቁርጭምጭሚት ድረስ ማጠብ፤
- 5- በውዳእ አካላት መካከል ያለውን ቅደም ተከተል መጠበቅ፡ ማለትም ፊትን ማጠብ፤ ከዚያም እጆችን ማጠብ፤ ከዚያም ጭንቅላትን ማበስና ከዚያም እግሮችን ማጠብ ነው።

6- ማከታተል፡- ማለትም ውዳእ ሲያደርጉ ከአንደኛው የውዳእ አካል ወደ ሌላኛው ሲሸጋገሩ አካላቱ እስኪደርቅ ድረስ ሳይዘገዩ ማከታተል ነው።

- ማለትም ግማሹን የውዳእ አካላት አዳርሰው ዘግይቶ ከቆይታ በኋላ

ወደሌላኛው አካል መሸጋገሩ ወዲሁ ትክክለኛ እንዳይሆን ያደርገዋል።

ጥ 6: የውዱእ ሱናዎች ምን ምን ናቸው? ቁጥራቸውስ?

መልስ - የውዱእ ሱናዎች የሚባሉት፡- ከሰሩት ተጨማሪ አጅር እና ምንዳን የሚያስገኝ ሲሆን ካልሰሩት ግን ወንጀል አይደለም ወዲሁም ትክክል ነው።

- 1 - "ቢስሚላህ" ብሎ በአላህን ስም መጀመር
- 2- ሲዋክ መጠቀም (ጥርስን መፋቅ)
- 3 - የእጅ መዳፎችን ማጠብ
- 4- ጣቶችን ፈልፍሎ ማጠብ
- 5- የአካል ክፍሎችን ሲያጥቡ ሁለተኛና ሦስተኛ ጊዜ መደገም
- 6- በቀኝ መጀመር

7- ከውዱእ በኋላ የሚከተለውን ዚክር ማለት፡- "አሽሁዱ አን ላኢላሃ ኢለሷህ ወሕደሁ ላ ሸሪክ ለሁ ወአሽሁዱ አነ ሙሐመደን ዐብዱሁ ወረሱሉህ" ትርጉሙም፡ ከአላህ በስተቀር በእውነት የሚገዙት አምላክ እንደሌለና ተጋሪ የሌለው ብቸኛ መሆኑን እመስክራለሁ፤ ሙሀመድም የአላህ መልዕክተኛው እና ባሪያው መሆናቸውንም እመስክራለሁ።

8- ከኋላው ሁለት ረከዓ መስገድ

ጥ 7: ውዱእን የሚያበላሹ ስንት ናቸው?

መልስ- ከፊት እና ከኋላ ካሉ ሁለቱ ቀዳዳዎች የሚወጣ እንደ ሸንት፣ ሰገራ ወይም ንፋስ ያለ ነገር ሁሉ፤

- እንቅልፍ መተኛት፣ እብደት ወይም ራስን መሳት፤
- የግመል ሥጋ መብላት፤
- ያለግርዶሽ ብልትን ወይም ፊንጢጣን በእጅ መንካት፤

ጥ 8: ተየሙም ምንድን ነው?

መልስ- ተየሙም ማለት፡- ውሃ ሲጠፋ ወይም መጠቀሙ በማይመችበት ጊዜ አፈር ወይም ሌላ የምድር አካልን በውኃ ምትክ መጠቀም ነው።

ጥ9: ተየሙም የሚደረገው እንዴት ነው?

መልስ- አፈሩን አንድ ጊዜ በመዳፍ እጅ መታ አድርጎ የእጆችን ጀርባ እና ፊትን ማበስ ነው።

ጥ10: ተየሙም የሚፈርሰው በምንድን ነው?

መልስ- ውድደን የሚያፈርሱ ነገሮች ሁሉ፤
እና ውሃ ከተገኘ

ጥ 11: ኹሮች እና ካልሲዎች ምንድን ናቸው? በእነርሱ ላይ ይታበሳል??

መልስ- ኹሮ የሚባለው፡- እግር ላይ የሚለበስ ሆኖ ከቆዳ የተሰራ ነው።
ካልሲ፡- ከቆዳ ውጪ በሆነ ነገር የተሰራ ሆኖ እግር ላይ የሚለበስ ነው።
እግሮችን በማጠብ ፋንታ እነርሱ ላይ ማበስ የተደነገገ ነው።

ጥ 12 - ኹሮች ላይ ማበስ ጥበቡ ምን እንደሆነ ግለፅ?

መልስ - በተለይም በቀዝቃዛ በክረምት እና በጉዞ ወቅት በእግር ላይ የተጠለቀውን ነገር ማውለቁ አስቸጋሪ በሚሆንበት ጊዜ አላህ ለባርያዎቹ የደነገገላቸው ማግራራት እና ማቅለል ነው።

ጥ 13- በኹሮ ላይ ማበሱ ትክክለኛ እንዲሆን መሟላት ያለባቸው ቅድመ ሁኔታዎች ምንድን ናቸው?

- 1- ኹሩን የሚለብሰው ጠሃራ ሆኖ ማለትም ከውድደን በኋላ መሆን አለበት።
- 2- ኹሮቹ ጠሃራ መሆን አለባቸው፤ ነጃሳ ላይ ማበስ አይፈቀድምና።
- 3- ኹሮቹ ውድደን ሲደረግ መታጠብ ያለበትን ቦታ የሚሸፍኑ መሆን አለባቸው።
- 4- ማበሱ በተወሰነለት የጊዜ ገደብ ውስጥ መሆን አለበት፤ መንገደኛ ላልሆነ ነዋሪ፡ አንድ ቀን ከነሌሊቱ፤ መንገደኛ ደግሞ፡- ሶስት ቀናት ከነሌሊቱ ባለው ጊዜ ውስጥ ማበስ ይችላል።

ጥ 14- በኹሮ ላይ ማበስ አኳኋኑ እንዴት ነው?

መልስ- በኹሮ ላይ የማበስ አኳኋኑን በተመለከተ፡- የእጆቹን ጣቶች በውሃ በመንከር ከእግሩ ጣቶች ጀምሮ ወደ ተረከዙ ማበስ ነው። ሲያብስም የቀኝ እግሩን በቀኝ እጁ የግራ እግሩን ደግሞ በግራ እጁ ነው የሚያብሰው። በሚያብሰበት ጊዜ ጣቶቹን ከፈት ያድርግ፤ መደጋገም አይጠበቅበትም።

ጥ 15- በኹሮ ላይ የታበሰን የሚያፈርሰው ምንድን ነው?

መልስ - 1 - በኹሮ ላይ የማበስ ጊዜ ማብቂያው፡ መንገደኛ ላልሆነ ነዋሪ አንድ ቀን ከነሌሊቱ ለመንገደኛ ደግሞ ሶስት ቀን ከነሌሊቱ ባልነው መሰረት በሽሪዓ የተወሰነውን የማበሻ ጊዜ ካለፈ በኋላ ኹሩ ላይ የማበሻ ጊዜው ያልቃል።

2 - ኹፎቹን ማውለቅ: አንድ ሰው ኹፎቹን ወይም አንዳቸውን ካበሰባቸው በኋላ ካወለቀ በላዩ ላይ ያበሰውም አብሮ ይፈርሳል።

ጥ 16: ሰላት ምንድን ነው?

መልስ- ሰላት:- በተክቢራ ተጀምሮ በሰላምታ የሚጠናቀቅ በውስጡም ልዩ የሆኑ ንግግሮችንና ተግባራትን ባካተተ መልኩ አላህን ማምለክ ነው።

ጥ 17: የሰላት ብይን ምንድን ነው?

መልስ- ሰላት በሁሉም ሙስሊም ላይ ግዴታ ነው።
የላቀዉ አላህ እንዲህ ብሏል:-

[إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّوْقُوتًا ﴿٤٣﴾] [النساء: ﴿٤٣﴾]

{ሰላት በምእምናን ላይ በጊዜያት የተወሰነ ግዴታ ነው። 103} [ሱረቱ-ኒሳአ: 103]

ጥ 18: አለመስገድ ብይኑ ምንድን ነው?

መልስ - ሰላትን መተው ክህደት ነው። ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈን እንዲህ ብለዋል:- "በእኛና በነሱ መካከል ያለው ቃል ኪዳን ሰላት ነው። (በመሆኑም) ሰላትን የተወ ሰው በእርግጥ ክዷል።" ኢማሙ አሕመድና ቲርሚዚይ እንዲሁም ሌሎችም ዘግበውታል።

ጥ 19- አንድ ሙስሊም በቀንና በሌሊት የሚሰግደው ስንት ግዴታ ሰላት አለበት? እያንዳንዱ ሰላትስ ስንት ስንት ረከዓዎች አሉት?

መልስ - ሙስሊምበቀንና በሌሊት አምስት ሰላቶችን የመስገድ ግዴታ አለበት። የፈጅሮ ሰላት ሁለት ረከዓዎች፣ የዙሀር ሰላት አራት ረከዓዎች፣ የዐስር ሰላት አራት ረከዓዎች፣ የመግራብ ሰላት ሶስት ረከዓዎች እና የዒሻ ሰላት አራት ረከዓዎች።

ጥ 20: የሰላት ቅድመ መስፈርቶች ስንት ናቸው?

መልስ -

- 1- ሙስሊም መሆን፤ ከካፊር ተቀባይነት የለውም።
- 2- አእምሮ ጤናማ መሆን: የእብድ ሰላት ትክክል አይደለም።
- 3- መለየት መቻል: የጨቅላ ህፃን ወይም ጥሩውን ከመጥፎ የማይለይ ሰው ሰላቱ ትክክለኛ አይደለም።
- 4 - ኒያ
- 5 - የሰላት ወቅቱ መግባት፤
- 6 - ከየትኛውም ዓይነት ሐደሥ ነጹህ መሆን፤

7- ከነጃሳ መፅዳት፤

8- ሀፍረተ ገላን መሸፈን፤

9- ቁብላን መቅጣጨት ናቸው።

ጥ 21: የሰላት አርካን (ምሰሶዎች) ብዛት ስንት ነው?

መልስ - እንደሚከተለው አሥራ አራት ምሰሶዎች ናቸው፡-

አንዱ፡- በተቻለ መጠን መቆም፤

ተክቢረቱል ኢሕራም፡ ይኸውም "አላሁ አክበር" ማለት ነው።

ፋቲሐ (አልሐምዱን)ን መቅራት፤

ጀርባን ለጥ አድርጎ በመዘርጋት እና ጭንቅላትንም በስትክክል አድርጎ ሩኩፅ ማድረግ

(መጎንበስ)፤

ከሩኩእ መነሳት፤

ተስተካክሎ መቆም፤

ግንባርን፣ አፍንጫን፣ መዳፎችን፣ ሁለቱን ጉልበቶች እና የሁለቱን እግሮች ጣቶችን አስተካክሎ መሬት ላይ አድርጎ ሱጁድ ማድረግ፤

ከሱጁድ ቀና ማለት፤

በሁለቱ ሱጁዶች መካከል መቀመጥ፤

የአቀማመጡ ሱናው፡ ቀኝ እግርን ቀጥ አድርጎ ተክሎ የእግርን ጣቶች ደግሞ ወደ ቁብላ ካቅጣጨ በኋላ በግራ እግር የውስጠኛው ክፍል ላይ መቀመጥ።

መረጋጋት፡ ይህም በእያንዳንዱ ምሰሶም ይሁን ድርጊት ላይ መረጋጋት፤

የመጨረሻው ተሸሁድ፤

ለተሸሁዱ መቀመጥ፤

ወደሁለቱም አቅጣጫ ማሰላመት፡ ይህም ሁለት ጊዜ፡- "አሰሙ ዐለይኩም ወረሕመቱላህ" እያሉ ነው።

ሩክኖችን - በጠቀሰነው መልኩ - ማከታተል፡ ለምሳሌ ሆን ብሎ ሩኩፅ ሳያደርግ ሱጁድ ቢያደርግ ሰላቱ ውድቅ ይሆናል። ተዘናግቶ ከሆነ ግን ተመልሶ ሩኩፅ ካደረገ በኋላ ከዚያም ሱጁድ ያደርጋል።

ጥ 22: የሰላት ግዴታዎችን ጥቀስ?

መልስ - የሰላት ግዴታዎች እንደሚከተለው ስምንት ናቸው፡

1- ከተክቢረተል ኢሕራም ውጭ ያሉ ተክቢራዎች፤

2- ኢማም ለሆነና ብቻውን ለሚሰግድ ሰው "ሰሚዐላሁ ሊመን ሐሚደህ" ማለቱ "ትርጉሙም፡- "አላህ የሚያመሰግኑትን ይሰማል" ነው፤

3 - "ረቢና ወለከል ሐምድ" ይበል ትርጉሙም፡ "ጌታችን ሆይ! ምስጋና ላንተ ይሁን።" ነው፤

4 - «ሱብሐነ ረቢየል ዓዚም» ይበል ትርጉሙም፡- "ጥራት ይገባው ለታላቁ ጌታዬ" ነው፤

5 - «ሱብሐነ ረቢየል አዕላ» ይበል ትርጉሙም "ጥራት ይገባው ለላቀው ጌታዬ" ነው፤

6 - «ረቢ-ግ-ፊርሊ» ይበል ትርጉሙም "ጌታዬ ሆይ ! ማረኝ" ነው፤

7- የመጀመሪያው ተሸሁድ፤

8- ለመጀመሪያው ተሸሁድ መቀመጥ፤

ጥ 23: የሰላት ሱናዎች ምን ምን ናቸው?

መልስ- እንደሚከተለው አስራ አንድ ናቸው፡-

1 - ከተክቢረተል ኢሕራም በኋላ እንዲህ ማለት፡ የመክፈቻውን ዱዓእ (ዱዓአል ኢስቲፍታሕ) እንዲህ ማለት፡- «ሱብሐነከሷሁም ወቢሐምዲከ ወተባረከ ኢስሙከ ወተዓላ ጀዱከ ወላኢላህ ገይሩክ» [ትርጉሙም ጥራትና ልቅና ለአንተ ይሁን አምላኬ ሆይ ምስጋናም ለአንተ ይሁን፤ ስምህም የላቀ ነው፤ ግርማህም ከፍ ከፍ ይበል፤ ካንተ በቀርም አምላክ የለም። ማለት ነው]

2 - «አውዙ ቢላሂ ሚነ ሸይጧኒ ረጂም» ማለት፤

3 - ቢሰሚላህ፤

4 - አሚን ማለት፤

5- ከአል-ፋቲሐ በኋላ ተጨማሪ ሱራን መቅራት፤

6- የኢማሙ ጮክ ብሎ መቅራት፤

7- ከምስጋናው (ሰሚዐላሁ ሊመን ሐሚደህ ካሉ) በኋላ እንዲህ ማለት፡- "ሚልኡ ሰማዋቲ ወሚልኡል አርዲ ወሚልኡ ማሺአተ ሚን ሸይኢን ባዕዱ" ትርጉሙም፡ "ምስጋና በሰማያት ሙሉ በምድር ሙሉ ላንተ ይሁን፤ ከዚያም በኋላ በወደደህ ነገር

ሙሉም ምስጋና ላንተ ይሁን።"

8- በሩኩዕ ጊዜ ከሚደረገው ተስቢሕ ወይም ሁለተኛውና ሦስተኛው ተስቢሕ ከዚያም በላይ መጨመር

9- በሱጁድ ጊዜ ከአንድ ጊዜ በላይ የሚደረገው ተስቢሕ፤

10 - በሱጁዶች መካከል ከአንድ ጊዜ በላይ "ረቢ-ግ-ፊርሊ" ማለት፡

11 - በመጨረሻው ተሸሁድ በሳቸውም በቤተሰቦቻቸውም የአላህ ሰላት እና ሰላም እንዲሁም በረካ እንዲሰፍን ከተማፀነ በኋላ ያሻውን ዱዓእ ያድርግ።

አራተኛ፡ ድርጊታዊ የሚባሉ ሱና የሆኑ ድርጊቶች፡-

1- ተክቢረተል ኢሕራም እያደረጉ እጆችን ወደ ላይ ማንሳት፤

2 - በሩኩዕም ጊዜ (እጆችን ማንሳት)፤

3 - ከሩኩዕ ቀና ሲሉም (እጆችን ማንሳት)፤

4- ከዚያም በኋላ እጆችን አስተካክሎ ማስቀመጥ፤

5- የቀኝ እጅን በግራ እጅ ላይ ደርቦ ማስቀመጥ፤

6- ሱጁድ ወደሚያደርጉበት ቦታ መመልከት፤

7- ሲቆም በእግሮች መካከል ከፊት አድርጎ መቆም፤

8- የሁለቱ እጆች ጣቶችን ፈታ አድርጎ ጉልበትን በመያዝ፤ ጀርባን ቀጥ በማድረግ ጭንቅላትንም በጀርባ ትይዩ አድርጎ ሩኩዕ ማድረግ(መጎንበስ)፤

9- የሱጁድ አካላትን በመሬት ላይ አመቻችቶ እያንዳንዱ ክፍል መሬት እንዲነካ በማድረግ ሱጁድ መውረድ፤

10 - አካላትን ማራራቅ፡ እጆችን ከጎድን፣ ሆድን ከጭኖች፣ ጭኖችን ከተረከዞች መለየት፤ እንዲሁም ጉልበቶችን ከፊት ማድረግ፤ ተረከዞችን ቀጥ አድርጎ መትከል፤ የእግር ጣቶችን ውስጠኛው ክፍል ለያይቶ መሬት ላይ ማድረግ፤ ሁለት እጆችን ጣቶቻቸውን ገጥሞ በመዘርጋት በትከሻ ትይዩ ማድረግ፤

11- በሁለቱ ሱጁዶች መካከል እና ለመጀመሪያው ተሸሁድ ሲቀመጡ "ኢፍቲራሽ" አድርጎ መቀመጥ እና በሁለተኛው ተሸሁድ ደግሞ "ተወሩክ" በሚባለው አቀማመጥ መቀመጥ፤

12- በሁለቱ ሱጁዶች መካከል ሲቀመጡ እጆችን ጣቶቻቸውን ገጥሞ በመዘርጋት ጭን ላይ ማድረግ ነው። ምናልባት ትንሿን ጣት እና ቀለበት ጣትን ጨብጦ የመሀል

ጣትን ከአውራ ጣት ጋር አብሮ ክብ እንዲሰሩ ማድረግ፤ በተሸሁድም አቀማመጡ እንዲሁ ነው።

13- አሰላሙ ዐለይኩም ወረሕመቱላህ በሚልበት ጊዜ ወደቀኝና ወደ ግራ መዞር፡-

ጥ 24: ሰላትን የሚያበላሹ ነገሮች ብዛት ስንት ነው?

መልስ- (1) ከሰላት ቅድመ ሁኔታዎች ወይም ማዕዘናት መካከል አንዱንም ቢሆን መተው፤

(2) ሆን ብሎ መናገር፤

(3) ሆን ብሎ መብላት ወይም መጠጣት፤

(4) ተከታታይ ተደጋጋሚ እንቅስቃሴ፤

(5) ሆን ብሎ ከሰላት ግዴታዎችን አንዱን መተው፤

ጥ 25: ሙስሊም የሆነ ግለሰብ የሚሰግደው እንዴት ነው?

መልስ- የሰላት አፈጻጸም፡-

- 1- ሳይዛነፉና ሳይዟዟ ሙሉ አካልን ወደ ቁብላ (ማዞር) መቅጣጨት፤
- 2- ከዚያም በልቡ ሊሰግደው የፈለገውን ሰላት በቃል መናገር ሳይጠበቅበት በውጡ ማሰብ፤
- 3 - ከዚያም "አሏሁ አክበር!" ብሎ ተክቢረተል ኢሕራም ማድረግ፤ ተክቢራውን በሚልበት ጊዜ እጅን በትከሻ ትይዩ ማንሳት፤
- 4- ከዚያም የቀኝ እጅን መዳፍ በግራ እጅ የመዳፍ ጀርባ ላይ አጣምሮ ደረት ላይ ማስቀመጥ፤
- 5- ከዚያም እንዲህ ብሎ ዱዓኡል ኢስቲፍታሕን ማለት፡- "አላሁም ባዲድ በይነ ወበይነ ኸጧያየ ከማ ባዐድተ በይነል-መሽሪቂ ወል-መግሪቢ አሏሁም ነቂነ ሚን ኸጧያየ ከማ ዩነቀ-ሥ-ሠውቡል አብዩዱ ሚነ ደነስ አላሁም 'ግሲልነ ሚን ኸጧያየ ቢሥ-ሠልጂ ወልማኢ ወል-በረድ" ትርጉሙ፡- "አላህ ሆይ! በምሥራቅና በምዕራብ መካከል እንዳራራቅከው እኔንም ከወንጀሌ አርቀኝ፤ አላህ ሆይ! ነጭ ልብስ ከቆሻሻዎች እንደሚጸዳው እኔንም ከወንጀሌ አጥራኝ፤ አላህ ሆይ! እኔን ከወንጀሌ በውሃ እና በፈሳሾችም በደረቁም በረዶ እጠበኝ።"

ወይም እንዲህ ይበል፡ "ሱብላነክ አልላሁምም ረበና ወ ቢሐምዲክ ወተባረክ ኢስሙክ ወተዓላ ጀዱክ ወላኢላሃ ገይሩክ" ትርጉሙ፡- "ጥራት ይገባህ አላህ ሆይ! ምስጋናም ላንተ

ነው። ስምህ ከፍ ያለ ግርማህም የላቀ ነው፤ ካንተም በቀር አምላክ የለም።"

6- ከዚያም እንዲህ በማለት በአላህ ይጠበቅ:- "አወዙ ቢላሂ ሚኒ ሸይጧኒ-ር-ሯጂም" ትርጉሙ:- "ከተረገመው ሰይጣን በአላህ እጠቢቃለሁ።"

7- ከዚያም ቢሰማላህ ካለ በኋላ ፋቲሐን እንዲህ ብሎ ያንብቡ:-

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢﴾ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿٣﴾ مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ ﴿٤﴾ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴿٥﴾ اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿٦﴾ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ﴿٧﴾﴾ [الفاتحة: (٧-١)]

«ቢሰማልላሂ-ር-ረሕማኒ-ር-ረሒም» [ትርጉሙ:- በአላህ ስም እጅግ በጣም ፍጥፍጥ በጣም አዛኝ በሆነው] (1) «አልሐምዱ ሊልላሂ ረቢል ዓለሚን» (ትርጉሙ:- ምስጋና ለዓለማት ጌታ ለአላህ የተነገረው ነው) (2) «አርረሕማን አርረሒም» (ትርጉሙ:- እጅግ በጣም ፍጥፍጥ በጣም አዛኝ በሆነው) (3) «ማሊኪ የውሚ-ድ-ዲን» (ትርጉሙ:- የፍርድ ቀን ባለቤት ለሆነው።) (4) «ኢይያክ ነዕቡዱ ወኢይያክ ነሰተዒን» (ትርጉሙ:- አንተን ብቻ እንዛለን አንተንም ብቻ እርዳታን እንለምንሃለን) (5) «ሲሯጦል-ሰ-ሲሯጦል ሙስተቂም» (ትርጉሙ:- ቀጥተኛውን መንገድ ምራን) (6) «ሲሯጦል-ሰ-ሰዚኒ አንዳምተ ዓለይሂም ገይሪል መግዳቢ ዓለይሂም ወለድ-ዲሊን» (ትርጉሙ:- የእነዚያ ፀጋህን የዋልክላቸውን ሰዎች መንገድ በነዚያ የተቆጣሀባቸውን እና የተሳሳቱትንም አይደሉም።) (7) [አልፋቲሐ: 1-7]

ከዚያም «አሚን» ይበል፤ ትርጉሙም አላህ ሆይ! ዱዓችንን ተቀበለን ማለት ነው።

8 - ከዚያም የገራለትን ቁርአን ይቅራ፤ የሱብሒን ሰላት ቁርአን ንባብ ማርዘሙ መልካም ነው።

9 - ከዚያም ፍኩዕ ያደርጋል፡ ማለትም አላህን በማላቅ ይጎነበሳል። ወደ ፍኩዕ ሲወርድም ሁለት እጆቹን በትከሻው ትይዩ አድርጎ "አሏሁ አክበር" እያለ ይወርዳል። የአኳኋኑ ሁኔታ ሱና:- ጀርባውን ለጥ አድርጎ ጭንቅላቱንም በጀርባው ልክ አስተካክሎ የሁለት እጆቹ ጣቶችን ለያይቶ ጉልበቱን መያዝ ነው።

10 - በፍኩዑ ጊዜ ሶስት ጊዜ እንዲህ ይበል፡ "ሱብሐኒ ረቢየል ዓዚም" (ትርጉሙ:- ጥራት ይገባህ ታላቁ ጌታየ)፤ "ሱብሐኒከሏሁመ ወቢሐምዲከ አሏሁግፊርሊ" (ትርጉሙ:- ጥራት ይገባህ ምስጋናም ላንተው ነው፤ መሀርታህን ለግሰኝ።) ቢል

በላጭ ነው።

11 - ከዚያም ከሩኩዕ ሁለት እጆቹን በትከሻው ትይዩ አድርጎ እንዲህ እያለ ቀና ይበል፡
"ሰሚዐልላሁ ሊመን ሐሚደህ" (ትርጉሙም፡ አላህ የሚያመሰግኑትን ሰሚ ነው።)
ኢማሙን ተከትሎ የሚሰግድ "ሰሚዐሏሁ ሊመን ሐሚደህ" ሳይሆን "ረበና ወለከል
ሐምድ" (ትርጉሙም፡ ጌታችን ሆይ! ምስጋናም ላንተ ነው።) ነው የሚለው።

12 - ከዚያም ቀና ካለ በኋላ እንዲህ ይበል፡ "ረበና ወለከል ሐምድ ሚልኡ ሰማዋቲ
ወል አርዲ ወሚልኡ ማሺእተ ሚን ሸይኢን ባዕዱ" (ትርጉሙም፡ ጌታችን ሆይ!
ምስጋና በሰማያትና በምድር ሙሉ ላንተ ይሁን፤ ከዚያም በኋላ አንተ በምትሻው
ነገር ሙሉም ላንተ ይሁን።)

13 - ከዚያም ለመጀመርያው ሱጁድ እንዲህ እያለ ይወርዳል፡ "አሏሁ አክበር"፤
ሱጁድ የሚያደርገውም በሰባት የሱጁድ አካላቱ ሲሆን እነርሱም፡ ግንባር አፍንጫን
ጨምሮ ፣ ሁለት መዳፎች፣ ሁለት ጉልበቶቹ እና የእግር ጫፎች ናቸው። አካላቱን
ከጎኑ ያርቃቸው፤ ክርኖቹንም ምድር ላይ አያንጥፋቸው፤ በእግሩ ጫፍም (በጣቶቹ)
ወደ ቁብላ ይቅጣጭ።

14 - በሱጁዱም ወቅት ሶስት ጊዜ እንዲህ ይበል፡- "ሱብሐነ ረቢየል አዕላ"
(ትርጉሙም፡ ክፍ ያልከው ጌታየ ሆይ! ጥራት ይገባህ።) እንዲህ ብሎ ቢጨምር
ደግሞ ይበልጥ የተሻለ ነው፡ "ሱብሐነከሏሁምሙ ረብበና ወቢሐምዲከ
አሏሁምመግፊርሊ" (ትርጉሙም፡ ጥራት ይገባህ ምስጋናም ላንተ ነው ጌታየ!
መሀርታህን ለግሰኝ።)

15 - ከዚያም ከሱጁድ "አሏሁ አክበር" እያለ ቀና ይበል።

16 - ከዚያም በሁለቱ ሱጁዶች መካከል የቀኝ እግሩን ተረከዝ ተከሎ በግራ እግሩ
የውስጠኛው ክፍል ላይ ይቀመጥ። የቀኝ እጁን በቀኝ ታፋው ላይ አድርጎ ወደ
ጉልበቶቹ አስጠግቶ ያስቀምጣቸው። ትንሿን ጣቱንና የቀለበት ጣቱን አጥፎ ጠቋሚ
ጣቱን በዱዓእ ጊዜ ያንቀሳቅሱ። የአውራ ጣቱን ጫፍም ከመሀል ጣቱ ጫፍ ጋር አድርጎ
እንደ ክብ ነገር ይስራባቸው። የግራ እጁን ደግሞ ጣቶቹን ዘርግቶ በግራ ታፋው ላይ
ወደ ጉልበቱ አስጠግቶ ያስቀምጠው።

17 - በሁለቱ ሱጁዶች መካከል ሲቀመጥ እንዲህ ይበል፡- "ረቢግፊርሊ ወርሐምኒ
ወህዲኒ ወርዙቅኒ ወጅቡርኒ ወዓፊኒ" ትርጉሙ፡ "አላህ ሆይ ይቅር በለኝ ማረኝ

ምራኝ ፣ ደግፈኝ ፣ ጠብቀኝ፣ ሰጠኝ፣ ከፍም አድርገኝ።"

18 - ሁለተኛውንም ሱጁድ ንግግሩንም ተግባሩንም ተመሳሳይ በሆነ መልኩ ልክ እንደመጀመርያው ያድርግ። ወደ ሱጁድ በሚወርድበትም ጊዜ "አሏሁ አክበር" ይበል።

19 - ከዚያም ከሁለተኛው ሱጁድ "አሏሁ አክበር" እያለ ቀና ይበል። የሁለተኛውንም ረከዓህ ንግግሩንም ተግባሩንም ልክ በመጀመርያው ረከዓህ እንዳደረገው ያድርግ። ነገር ግን የመክፈቻ ዱዳ አያደርግም።

20 - ከዚያም ሁለተኛውንም ረከዓህ እንዳጠናቀቀ "አሏሁ አክበር" እያለ ቀና ይበልፍ በሁለቱ ሱጁዶች መካከል እንደተቀመጠው ሆኖ ይቀመጥ።

21 - በዚህ በተቀመጠበት በሚከተለው መልኩ ተሸሁድን ያነባል፡ "አትተሒያቱ ሊላሂ ወስሶላዋቱ ወጥጠይባቱ ፣ አስሰላሙ ዐለይክ አይዩህን-ነቢይዩ ወረሕመቱልላሂ ወበረካትሁ ፣ አስሰላሙ ዐለይና ወዓላ ዒባዒላሂ አስሰሊሒን ፣ አሽህዱ አንላኢላህ ኢልለልላህ ወአሽህዱ አንነ ሙሐመድን ዐብዱሁ ወረሱሉሁ። አልላሁምም ሰልሊ ዐላ ሙሐመዲን ወዐላ አሊ ሙሐመዲን ከማ ሶልላይተ ዐላ ኢብራሂም ወዐላ አሊ ኢብራሂም ኢንነከ ሐሚዱን መጁድ። አልላሁምም ባሪክ ዓላ ሙሐመዲን ወዐላ አሊ ሙሐመዲን ከማ ባሪክተ ዐላ ኢብራሂም ወዓላ አሊ ኢብራሂም ኢንነከ ሐሚዱን መጁድ። አሏሁማ ኢኒ አዑዙ ቢከ ሚን ዐዛቢል-ቀብሪ ወሚን ዐዛቢ ጀህነም ወ ሚን ፊቲነቲል-መሕያ ወል-መማቲ ወ ሚን ሸር-ሪ ፊቲናቲል መሲሒ-ድ-ደጃል" ትርጉም ፡ - "ከብርና ልዕልና እንዲሁም ሶላዮችና መልካም ነገሮች ሁሉ ለአላህ ናቸው። አንቱ ነቢዩ ሆይ! የአላህ ሰላም፣ እዝነቱና በረከቶች በእርሶ ላይ ይስፈን ፤ ሰላም በእኛና በአላህ ደጋግ ባሮችም ላይ ይስፈን ፤ ከአላህ ሌላ በእውነት የሚመለከ አምላክ እንደሌለ እመስክራለሁ ፤ ሙሐመድም የአላህ አገልጋይና መልዕክተኛ መሆናቸውን እመስክራለሁ፤ አላህ ሆይ! ውዳሴህን ለኢብራሂምና ለቤተሰቦቻቸው እንዳወረድክላቸው ሁሉ ለሙሐመድና ለቤተሰቦቻቸው አውርድላቸው፤ አንተ ምስገንና ኋያል (የላቅክ) ነህ። አላህ ሆይ! ለኢብራሂምና ለቤተሰቦቻቸው ረድዔትን እንዳወረድክላቸው ሁሉ ለሙሐመድና ለቤተሰቦቻቸውም ረድዔትን አውርድላቸው። አንተ ምስገንና ኋያል (የላቅክ) ነህ። አላህ ሆይ! ከቀብር ፊተና፣ ከጀህነም ፊተና፣ ከህይወትና ሞት ፊተናዎች እንዲሁም ከመሲሒ ደጃልም ፊተና ክፋት በአንተ እጠበቃለሁ።" ከዚያም ከቅርቢቱ ዓለምና ከመጨረሻው ዓለም የፈለገውን መልካም

ነገር በዱዳ አላህን ይማጸናል።

22 - ከዚያም ወደ ቀኝ እየዞረ እንዲህ ብሎ ያሰላምት "አሰላሙ ዓለይኩም ወራሕመቱሏህ"፤ ወደ ግራ እየዞረም እንዲሁ ይበል።

23 - ሰላቱ ሰስት ረከዓ ወይም አራት ረከዓህ የሚሰገድበት ከሆነ ደግሞ ተሽሁድ ማለትም "አሽሁዱ አን ላ ኢላሃ ኢሊሏህ ወአሽሁዱ አነ ሙሐመድን ዐብዱሁ ወረሱሉሁ" የሚለው ድረስ ካለ በኋላ የቀረውን ረከዓ ለመቀጠል ይቆማል።

24 - ከዚያም "አሏሁ አክበር" እያለ ይቁም እጆቹንም በትከሻው ትይዩ ከፍ ያድርጋቸው።

25 - ከዚያም ሁለተኛውን ረከዓህ በሰገደበት አኳኋን አድርጎ ሰላቱን ይቀጥል፤ ይሁን እንጂ የሚቀራው ቁርአን ፋቲሐን ብቻ ነው።

26 - ከዚያም ተወሩክ በሚባለው አኳኋኑም የቀኝ እግሩን ተረከዝ ተክሎ የግራ እግሩን ተረከዝ ደግሞ በተክለው የቀኝ እግሩ ተረከዝ ስር አሾልኮ መቀመጫውን መሬቱ ላይ ያደርጋል። እጆቹን ደግሞ ልክ በመጀመርያው ተሽሁድ ላይ እንዳደረገው አድርጎ በታፋዎቹ ላይ ያስቀመጣቸዋል።

27 - በዚሁ መቀመጡ ላይ ሙሉ ተሽሁድን ነው የሚቀራው።

28 - ከዚያም ወደ ቀኝ እየዞረ እንዲህ ብሎ ያሰላምት "አሰላሙ ዐለይኩም ወረሕመቱሏህ"፤ ወደ ግራ እየዞረም እንዲሁ ይበል።

ጥ 26 - ሰላትን ካጠናቀቅክ በኋላ የሚባለው ዚክር ምንድን ነው?

መልስ - ሰስት ጊዜ "አስተግፊሩሏህ" ካለ በኋላ

- "አሏሁምም አንተስ-ሰላም ወሚንከስ-ሰላም ተባረክተ ያ ዘል-ጀላሊ ወል-ኢክራም" (ትርጉሙም፡ አላህ ሆይ! አንተ "አስ-ሰላም" ነህ። ሰላምም ከአንተው ነው የሚመጣው። የግርማና የልቅና ባለቤት የሆንከው ጌታየ ሆይ ክብርህ ይሰፋ።)

- "ላ ኢላህ ኢሊላህ ወሕደሁ ላ ሸሪክ ለሁ፡ ለሁል-ሙልኩ ወለሁል-ሐምዱ ወሁወ ዐላ ኩሊ ሸይኢን ቀዳር አሏሁም ላ ማኒዐ ሊማ አዕጦይተ ወላ ሙዕጢየ ሊማ መናዕተ ወላ የንፈዑ ዘል-ጀዲ ሚንከል-ጀድ" (ትርጉሙም፡ ከአላህ በስተቀር በእውነት አምልኮ የሚገባው አምላክ የለም፤ ተጋሪ የለውም። ንግሥናም ምስጋናም የእርሱ ብቻ ነው። እርሱም በነገሩ ሁሉ ላይ ቻይ ነው። አላህ ሆይ! አንተ የሰጠኸውን የሚያቅበው የለም። የከለከልከውንም ማንም ሊሰጥ አይችልም።

እድለኝነትም ሊጠቅም አይችልም። እድለኝነትም ካንተው ነው።)

- "ላ ኢላህ ኢለላህ ወሕደሁ ላ ሸሪከ ለሁ፡ ለሁል-ሙልኩ ወለሁል-ሐምዱ ወሁወ ዐላ ኩሊ ሸይኢን ቀዲር ላ ሓውላ ወላ ቁወተን ኢላ ቢላህ ላ ኢላህ ኢለላህ ወላ ነዕቡዱ ኢላ ኢያህ ለሁን-ኒዕመቱ ወለሁል-ፊድሉ ወለሁሥ-ሠናኡል ሐሰን ላ ኢላህ ኢለላህ ሙኸለሲን ለሁድ-ዲን ወለው ከሪሀል-ካፊሩን" (ትርጉሙም፡ ከአላህ በስተቀር በእውነት አምልኮ የሚገባው አምላክ የለም፤ ተጋሪ የለውም። ንግሥናም ምስጋናም የእርሱ ብቻ ነው። እርሱም በነገሩ ሁሉ ላይ ቻይ ነው። ከአላህ በስተቀር ምንም ሃይልም ብልህትም የለም። ከአላህ በስተቀር በእውነት የሚመለከ የለም። ከርሱም ሌላ አንገዛም። ችሮታው የርሱ ብቻ ነው። ውዳሴም ለእርሱ ብቻ ነው። ከአላህ በስተቀር ሌላ በእውነት አምልኮ የሚገባ አምላክ የለም። ከሓዲዎች ቢጠሉም (እኛ) ሃይማኖታችንን በኢኸላስ ለርሱ ያጠራን ነን።)

- "ሱብሐነላህ" (ትርጉሙም፡ አላህ ጥራት ይገባው) ሰላሳ ሶስት ጊዜ፤
- "አልሐምዱሊህ" (ትርጉሙም፡ ምስጋና ሁሉ ለአላህ የተገባ ነው) ሰላሳ ሶስት ጊዜ፤
- "አላሁ አክበር" (ትርጉሙም፡ አላህ የላቀ ነው) ሰላሳ ሶስት ጊዜ፤

ከዚያም እንዲህ ብሎ መቶ ይሞላል፡- - "ላ ኢላህ ኢለላህ ወሕደሁ ላ ሸሪከ ለሁ፡ ለሁል-ሙልኩ ወለሁል-ሐምዱ ወሁወ ዐላ ኩሊ ሸይኢን ቀዲር" (ትርጉሙም፡ ከአላህ በስተቀር በእውነት አምልኮ የሚገባው አምላክ የለም፤ ተጋሪ የለውም። ንግሥናም ምስጋናም የእርሱ ብቻ ነው። እርሱም በነገሩ ሁሉ ላይ ቻይ ነው።)

- ሱረቱ አል-ኢኸላስን እና ሱረቱል ፈለቅን ("ቁል አዑዙ ቢረቢል ፈለቅ") እና ሱረቱ-ን-ናስን ("ቁል አዑዙ ቢረቢ-ን-ናስ") ከፈጅርና ከመግራብ ሰላት በኋላ ሰስት ሰስት ጊዜ ከሌሎቹ ሰላቶች በኋላ ደግሞ አንድ አንድ ጊዜ መቅራት፤ አየተል ኩርሲይን አንድ ግዜ መቅራት፤

ጥ 27፡ ከግዴታ ሰላት በፊትና በኋላ የሚሰገዱ ሱናዎች ምን ምን ናቸው? ትሩፋቱስ ምንድን ነው?

- መልስ - ከፈጅር ሰላት በፊት ሁለት ረከዓዎች፤
- ከዝሁር ሰላት በፊት አራት ረከዓዎች፤
- ከዝሁር ሰላት በኋላ ሁለት ረከዓዎች፤
- ከመግራብ ሰላት በኋላ ሁለት ረከዓዎች፤
- ከዲሻ ሰላት በኋላ ሁለት ረከዓዎች፤

ትሩፋቱን በተመለከተ ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "በቀንና በሌሊቱ ክፍል አስራ ሁለት ረከዓዎችን ለሰገደ አላህ በጀነት ውስጥ ቤት ይገነባለታል።" ሙስሊም እና አሕመድ እንዲሁም ሌሎችም ዘግበውታል።

ጥ 28: የሳምንቱ ምርጥ ቀን ምንድን ነው?

መልስ - ጁምዓ ቀን ነው። ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "ከቀኖቻችሁ በላጩ ጁምዓ ነው። በዚህ ቀን አደም ተፈጠረ፤ በዚህ ቀንም ሞተ፤ በዚህ ቀን ነው የመጨረሻው ቀንድ የሚነፋው፤ በዚህ ቀን ነው በድንጋጤ መሞት የሚከሰተው። በዚያ ቀን በኔ ላይ ሰለዋት አብዙ፤ ምክንያቱም ሰለዋታችሁ ለኔ ይቀርብልኛልና።" "የአላህ መልዕክተኛ ሆይ! አፈር በልቶዎት ሳለ ሰለዋታችን እንዴት ይቀርብሎታል?" አሏቸው፤ እርሳቸውም፡- "አላህ ምድርን የነቢያትን ሥጋ ከመብላት ከልክሏል።" አቡ ዳውድና ሌሎችም ዘግበውታል።

ጥ 29: የጁምአ ሰላት ብደኔ ምንድን ነው?

ሐ- በእያንዳንዱ ለአቅመ አዳም የደረሰ ጤነኛ አእምሮ ያለው መንገደኛ ያልሆነ ወንድ ሙስሊም ላይ ሁሉ በነፍስ ወከፍ ግዴታው ነው።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩﴾﴾ [الجمعة: ٩]

{እናንተ ያመናችሁ ሆይ! በዐርብ ቀን ለሰግደት ጥሪ በተደረገ ጊዜ ወደ አላህ ማውሳት ኺዱ። መሸጥንም ተው። ይህ የምታውቁ ብትኾኑ ለእናንተ በጣም የተሻለ ነው። 9} [ሱረቱል ሙናፊቁን: 9]

ጥ 30: የጁምዓ ሰላት ስንት ረከዓዎች አሉት?

መልስ - የጁምአ ሰላት ረከዓዎች ብዛት ኢማሙ ጮክ ብለው የሚቀሩባቸው ሁለት ረከዓዎች ሲሆኑ ከሰላት በፊትም ሁለት የታወቁ ኹጥባዎች አሉት።

ጥ 31: የጁምዓ ሰላት ማሳለፍ ይፈቀዳል?

ሐ - በሸሪዓዊ ዑዝር ካልሆነ በቀር ከጁምዓ ሰላት መቅረት የሚፈቀድ አይደለም። ነብዩ ሰላላሁ ዐለይሂ ወሰለም እንዲህ ብለዋል፡- "በስንፍና ሶስት ጁምዓዎችን ያሳለፈ ሰው አላህ በልቦናው ላይ ያትምበታል።" አቡ ዳውድና ሌሎችም ዘግበውታል።

ጥ 32: የጅምዓን ሱና ጥቀስ?

መልስ-

- 1 - ገላን መታጠብ፤
- 2 - ሽቶ መቀባት፤
- 3 - የክት (መልካም) ልብስን መልበስ፤
- 4 - ወደ መስጅድቅ ቀደም ብሎ መሄድ፤
- 5 - በኑብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ላይ ሰለዋት ማብዛት፤
- 6 - ሱረቱል ከህፍን መቅራት፤
- 7 - ወደ መስጅድቅ በእግር መሄድ፤
- 8- ዱዳእ ተቀባይነት የሚያገኝበትን ሰዓት መጠባበቅ፤

ጥ 33: በጅምዓ መስገድ ያለውን ትሩፋትን ጥቀስ?

መልስ - ከዐብደ፤አህ ኢብኑ ዑመር ረዲያሊሁ ዓንሁ በተላለፈ ሐዲሥ የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "በጅምዓ የሚሰገድ ሰላት ለብቻ ከሚሰገድ ሰላት በሃያ ሰባት እጥፍ ይበልጣል፡፡" ሙስሊም ዘግቦውታል፡፡

ጥ 34: በሰላት ውስጥ ሹሹዕን መኖር ማለት ምንድን ነው?

መልስ - በሰላት ሰላት ልቦና የተጣደ መሆኑ እና አካልም መስከኑ ነው፡፡ የላቀዉ አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١﴾ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ ﴿٢﴾} [المؤمنون: ١-٢]

{ምእምናን ፍላጎታቸውን ሁሉ በእርግጥ አገኙ (ዳኑ)፡፡ 1} {እነዚያ እነርሱ በሰግደታቸው ውስጥ (አላህን) ፈሪዎች፡፡ 2} [ሱረቱ አል-ሙአሚኑን: 1፣2]

ጥ 35: ዘካ ምንድን ነው?

ሐ - በተወሰነ የጊዜ ገደብ ውስጥ ለተወሰኑ የማህበረሰብ ክፍሎች የሚሰጥ የገንዘብ ግዴታ ነው፡፡

ከእስልምና መሰረቶች መካከል አንዱ ሲሆን ከሀብታሞች ተወስዶ ለድሆች የሚሰጥ የግዴታ ምጽዋት ነው፡፡

የላቀዉ አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{وَأَتُوا الزَّكَاةَ...} [البقرة: ٢١٣]

{ዘካንም ስጡ፡፡} [ሱረቱል በቀራህ: 43]

ጥ 36: ሙስተሐብ (ግዴታ ባይሆንም የሚበረታታ) የሆነው ምጽዋት ምንድን ነው?

መልስ - ከዘካ ውጭ የሆነ በማንኛውም ጊዜ በበጎነት የሚደረግ መርዳትን መሰል ምጽዋትን የሚያጠቃልል ነው።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ...﴾ [البقرة: 195]

{በአላህም መንገድ ለግሱ።} [ሱረቱል በቀራህ: 195]

ጥ 37: ጾም ምንድን ነው?

ሐ- አላህን ማምለክን በማሰብ ጎህ ከሚቀድሱት ጊዜ ጀምሮ እስከ ጀንበር መጥለቅ ድረስ ጾምን ከሚያፈርሱ ነገሮች በመታቀብ አላህን ማምለክ ነው። ሁለት ዓይነትም ነው፡-

የግዴታ ጾም፡- ከእስልምና ምሰሶዎች አንዱ የሆነውን የረመዲንን ወር መጾምን ይመስል።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كَتَبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كَتَبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ

تَتَّقُونَ﴾ [البقرة: 183]

{እናንተ ያመናችሁ ሆይ ጾም በነዚያ ከናንተ በፊት በነበሩት (ሕዝቦች) ላይ እንደ ተጻፈ በናንተም ላይ ተጻፈ (ተደነባ) ልትጠነቀቁ ይከጀላልና። 183} [ሱረቱል በቀራህ: 183]

ግዴታ ያልሆነ ጾም፡- በየሳምንቱ ሰኞ እና ሐሙስ መጾም እና ከየወሩ ሦስት ቀናትን መጾምን የመሳሰሉ ጾሞችን የሚመለከት ሲሆን ከእንዲህ ዓይነቶቹ በላጩ አያመል ቢድ የሚባሉት (በሒጅሪ አቆጣጠር የወሩን 13ኛ፣ 14ኛውና 15ኛውን) ቀናት መጾም ነው።

ጥ 38: የረመዲንን ወር መጾም ያለውን ትሩፋት ጥቀስ?

መልስ- አቡ ሁረይራ (ረዲየላሁ ዐንሁ) እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "የረመዲንን ወር በእምነት እና ምንዳውን ከአላህ ለማግኘት በማሰብ የጾመ ሰው ያለፈው ኃጢአቱ ይሰረይላታል። " ቡኻሪና ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ 39: ከረመዲን ውጭ በፈቃድኝነት ግዴታ ያልሆነ ጸምን መጸም ያለውን ትሩፋት ጥቀስ?

መልስ - አቡ ሰዲድ አል-ኸድሪይ አላህ ይውደድላቸውና ባስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል:-
"ማንኛውም ባርያ በአላህ መንገድ አንድ ቀን ቢጸም አላህ ፊቱን ከጀህም የሰባ ክረምት ያህል ያርቅለታል።" ቡኸሪና ሙስሊም ዘግበውታል።

- "ሰባ ክረምት" ሲባል ሰባ ዓመት እንደማለት ነው።

ጥ 40:- ጸምን ከሚያፈርሱ ነገሮች መካከል የተወሰኑትን ጥቀስ?

- መልስ-1- ሆን ብሎ ሙብላትና መጠጣት፤
- 2- ሆን ብሎ ማስታወክ፤
- 3- ከእስልምና መቀልበስ (ካፊር መሆን)፤

ጥ 41: የጸም ሱናዎችን ጥቀስ?

- መልስ-1- ፊጥራን ማፋጠን፤
- 2- ሰሐር ማዘግየት፤
- 3- በጎ ስራን እና ዲባዳን ማብዛት፤
- 4- ጸመኛ ሆኖ ሲዘልፉት "እኔ ጸመኛ ነኝ" ማለት
- 5- ጸም በሚፈቱበት ጊዜ ዱዓእ ማድረግ፤

6- ጸምን በእርጥብ ቴምር ወይም በማንኛውም ቴምር ማፍጠር፤ ካልተገኘ ደግሞ በውኃ ማፍጠር፤

ጥ 42: ሐጅ ምንድን ነው?

መልስ - ሐጅ ማለት:- የተወሰነ የአምልኮ ስርአትን፤ በተወሰነ ወቅት ላይ ለማከናወን ወደ ተከበረው የአላህ ቤት ሄዶ አላህን ማምለክ ነው።
የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል:-

{وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حُجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿٩٧﴾

[آل عمران: 97]

{ለአላህም በሰዎች ላይ ወደርሱ መኼድን በቻለ ሁሉ ላይ ቤቱን መከብንት ግዴታ አለባቸው። የካዲም ሰው አላህ ከዓለማት ሁሉ የተብቃቃ ነው። 97} [ሱረቱ ካሊ-ዲምራን: 97]

ጥ 43: የሐጅ (አርካን) ምሰሶዎችን ብዛት ጥቀስ?

- መልስ-1- ኢሕራም፤
- 2- በዐረፋ ላይ መቆም፤
- 3- ጠዋፍ አል-ኢፋዲ፤
- 4- በሰፋ እና መርዋ መካከል መመላለስ፤

ጥ 44: የሐጅን ትሩፋት ጥቀስ?

መልስ- ከአቡ ሁረይራ (ረዲየላሁ ዐንሁ) እንደተላለፈው "የአላህ መልእክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ሲሉ ሰምቻለሁ" ብለው፡- " (ከሚስቱም ጋር) ግንኙነት ሳይፈፀም ኅጢአትንም ሳይሠራ ከሐጅ የተመለሰ ሰው ልክ እናቱ በወለደችበት ቀን እንደነበረው ሆኖ ይመልሰሳል።" ቡኻሪይ እና ሌሎችም ዘግበውታል።

- "ልክ እናቱ በወለደችበት ቀን እንደነበረው ሆኖ ይመልሰሳል።" ሲባል ከኃጢአት የጸዳ ሆኖ ማለት ነው።

ጥ 45: ዑምራ ምንድን ነው?

መልስ - ዑምራ ማለት፡- በየተኛውም ወቅት የተወሰነ የአምልኮ ስርአትን ለማከናወን ወደ ተከበረው የአላህ ቤት ሄዶ አላህን ማምለክ ነው።

ጥ 46: የዑምራ ምሰሶዎችን ብዛት ጥቀስ?

- መልስ-1- ኢሕራም፤
- 2 - ጠዋፍ ማድረግ፤
- 3 - በሰፋ እና መርዋ መካከል መመላለስ፤

ጥ 47: በአላህ መንገድ መታገል ማለት ምንድን ነው?

መልስ - እስልምናን በማስፋፋት እና ከእስልምና እና ከሙስሊሞችም በመከላከል ረገድ ያቅምን ማድረግ ወይም የእስልምና እና የሙስሊሞችን ጠላቶች መፋለም ነው።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

[وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْمُونَ ﴿١١٠﴾ (التوبة: ١١٠)]

{ቀላሎችም ከባዶችም ሆናችሁ ዝመቱ። በአላህም መንገድ በገንዘቦቻችሁ በነፍሶቻችሁም ታገሉ። ይህ የምታውቁ ብትሆኑ ለናንተ በጣም የተሻለ ነው። 41} (ሱረቱ-ተውባህ: 41)

የነቢዩ ﷺ

ጥያቄ 1: የነቢያችን ሙሐመድ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈንን የዘር ሀረግ ጥቀስ?

መልስ - እሳቸው የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ሙሐመድ ብን ዐብደላህ ቢን ዐብዱል ሙጦሊብ ቢን ሀሺም ናቸው፤ ሀሺም ከቁረይሽ ዘር ነው፤ ቁረይሾችም ከዐረብ ዝርያዎች ናቸው፤ ዐረቦች ደግሞ የኢስማዒል ዘር ሲሆኑ ኢስማዒል ደግሞ የኢብራሂም ዘር ናቸው። በሳቸውም በነቢያችንም በላጭ የሆነው የአላህ ሰላምትና ሰላም ይስፈንባቸውና።

ጥያቄ 2: የነቢያችን የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እናት ስም ማን ይባላል?

መልስ- አሚና ቢንት ወህብ ትባላለች።

ጥ3: አባታቸው የሞተው መቼ ነው?

መልስ- አባታቸው የሞተው እርሳቸው የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ገና ሳይወለዱ በእርግዝና ሳሉ ነበር።

ጥ 4: ነብዩ ﷺ የተወለዱት መቼ ነው?

መልስ- የዝሆን አመት ተብሎ በተሰየመው አመት በወርሀ ረቢዐል አወል እለተ ሰኞ ነው።

ጥ5: የት ሀገር ተወለዱ?

መልስ - በመካ።

ጥ 6: ከእናታቸው ውጭ ተንከባካባቢያቸው እና አጥቢያቸው ማን ነበረች?

- መልስ - የአባታቸው ባሪያ ኡሙ አይመን፤
- የአጎታቸው አቡ ለሀብ ባርያ ሡወይባህ፤
- ሐሊሙቱ-ስ-ስዕዲያህ፤

ጥ7: እናታቸው የሞተችው መቼ ነው?

መልስ - በስድስት ዓመታቸው እናታቸው ስትሞት አያታቸው ዐብዱል ሙጦሊብ ይንከባካባቸው ጀመር።

ጥያቄ 8: አያታቸው ዐብዱል ሙጦሊብ ከሞቱ በኋላ የተንከባካባቸው ማን ነው?

መልስ- ስምንት አመት ሲሆናቸው አያታቸው ዐብዱል ሙጦሊብ ሞቱና ተንከባካባቸው አጎታቸው አቡ ጧሊብ ሆኑ።

ጥ 9: ከአጎታቸው ጋር ወደ ሶርያ የተጓዙት መቼ ነው?

መልስ - ከአጎታቸው ጋር ወደ ሶርያ የሄዱት በአሥራ ሁለት ዓመታቸው ነው።

ጥ10: ሁለተኛው ጉዟቸው መቼ ነበር?

መልስ - ሁለተኛው ጉዟቸው በኸዲጃ ረዲየሷ ላይ ዓንሀ ገንዘብ ለመገበያየት ያደረጉት ጉዞ ነበር። እሳቸው የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ከጉዞ ተመልሰውም እድሜያቸው ሃያ አምስት አመት ሆኖ አገቧት።

ጥ 11: ቁረይሾች ካዕባን መልሰው የገነቡት መቼ ነበር?

መልስ - ቁረይሾች ካዕባን እንደገና የገነቡት የሳቸው ዕድሜ ሠላሳ አምስት ሲሆን ነበር።

ሐጅረል አስወድን ማን እንደሚያስቀምጠው በመካከላቸው የሀሳብ ልዩነት በተነሳ ጊዜ እርሳቸውን ፈራጅ አድርገዋቸው ነበር። እርሳቸውም የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን አንዳች ልብስ አምጥተው ከየጎሳው አንድ አንድ ሰው ተወክሎ የልብሱን ጠርዝ እንዲይዝ አዘዙ። ጎሳዎቹም አራት ነበሩ። የእያንዳንዱ ነገድ ተወካይ ጠርዝ ጠርዙን ይዞ ከፍ እንዳደረገላቸው እሳቸውም የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን በእጃቸው ተቀብለው ቦታው ላይ አደረጉት።

ጥ 12: አላህ መልዕክተኛው አድርጎ ሲልካቸው እድሜያቸው ስንት ዓመት ነበር? ወደ ማንስ ነው የተላኩት?

መልስ - የአርባ ዓመት ጎልማሳ ነበሩ፤ የተላኩትም ለሰዎች ሁሉ አብሳሪና አስጠንቃቂ ተደርገው ነው።

ጥ13: የመጀመሪያ ወሕይ የወረደላቸው በምን መልኩ ነበር?

መልስ - መጀመርያ ወሕይ (መለኮታዊ ራዕይ) ሲወርድላቸው የነበረው በእውነተኛ ህልም መልኩ ነበር። ምንም ዓይነት ህልም ቢያዩ ልክ እንደ ንጋት ጎህ ፍንትው ብሎ እውን ይሆን ነበር።

ጥ 14: ወሕይ ሳይገለጥላቸው በፊት በምን ዓይነት ሁኔታ ላይ ነበሩ? ወሕይ ለመጀመሪያ ጊዜ የተገለጠላቸውስ መቼ ነበር?

መልስ- በሒራኦ ዋሻ ውስጥ አላህን ያመልኩ እና ለዛም ብለው ስንቅም ይቋጥሩ ነበር።

በዋሻው ውስጥ አላህን እያመለኩ በነበረበት ጊዜም ነበር ወሕይ የወረደላቸው።

ጥ 15: ከቁርአን ለመጀመሪያ ጊዜ የወረደላቸው ምን የሚለው ነበር?

መልስ- ተከታዩ የላቀው አላህ ቃል ነው፡-

﴿أَقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ﴿١﴾ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ﴿٢﴾ أقرأُ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ ﴿٣﴾ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ﴿٤﴾ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ﴿٥﴾﴾ [العلق: ١-٥]

{አንብብ በዚያ (ሁሉን) በፈጠረው ጌታህ ስም። 1 ሰውን ከረጋ ደም በፈጠረው (ጌታህ ስም)። 2 አንብብ፤ ጌታህ በጣም ቸር ሲሆን፤ 3 ያ በብዕር ያስተማረ። 4

ሰውን ያላወቀውን ሁሉ ያሳወቀ ሲሆን። 5} [አልዓለቅ፡ 1 - 5]

ጥ 16፡ በመልዕክተኝነታቸው በመጀመሪያ ያመነላቸው ማን ነበር?

መልስ - ከወንዶቹ አቡበከር አስ'ሲዲቅ፤ ከሴቶች ሽዲጃ ቢንት ሹወይሊድ፤ ከተዳጊዎች ዐልይ ቢን አቢ ጧሊብ፤ ነፃ ከወጡ ባርያዎች መካከል ዘይድ ቢን ሐሪሣህ እና ባሪያ ከሆኑት መካከል ደግሞ ቢላል አል'ሐበሺይ ናቸው። አላህ ሁሉንም መልካም ስራቸውን ይውደድላቸውና።

ጥ 17፡ ወደ እስልምና ዳዕዋ ሲያደርጉ የነበሩት እንዴት ነበር?

መልስ - ዳዕዋ ሲያደርጉ የነበሩት ለሦስት ዓመታት ያህል በምስጢር የነበረ ሲሆን ከዚያም ዳዕዋውን በይፋ እንዲያደርጉ አላህ አዘዛቸው።

ጥያቄ 18፡ ዳዕዋውን በይፋ ከጀመሩ በኋላ ነቢዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እና በሳቸው ያመኑት ምእመናን በምን ሁኔታ ላይ ነበሩ?

መልስ- ሙሽሪኮች ምእመናንን ወደ አቢሲኒያ ነጉሥ እንዲሰደዱ እስኪፈቀድ ድረጃ ድረስ በእርሳቸውና በሙስሊሞች ላይ ግፋቸውን አጧጧፉት።

ሙሽሪኮች ነብዩን የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ለመጉዳት እና ለመግደል በአንድ ድምፅ ተስማምተውም ነበር። ይሁን እንጂ አላህ እሳቸውን የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ከሙሽሪኮቹ ለመታደግ አጎታቸው አቡጧሊብን ከለላ አደረገላቸው።

ጥ 19፡ ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን መልዕክተኛ ከሆኑ በአሥረኛው ዓመት የሞተው ማን ነበር?

መልስ- አጎታቸው አቡጣሊብ እና ባለቤታቸው ሽዲጃ ረዲዲሁ ዓንሀ ከዚህ አለም በሞት ተለዩ።

ጥ20፡ ኢስራኦ እና ሚዕራጅ ያደረጉት መቼ ነበር?

መልስ - እድሜያቸው ሃምሳ ሲሆን ነበር። ያኔም ነው አምስቱ ሰላቶች በግዴታነት የተደነገጉላቸው።

ኢስራኦ ማለት ከመስጅደል ሐረም ወደ መስጅደል አቅሷ ያደረጉት ጉዞ ነው።

ሚዕራጅ ማለት ደግሞ ከአል'አቅሷ መስጅድ ወደ ሰማይ እስከ ሲድራቲል ሙንታህ ድረስ ያደረጉት ጉዞ ነው።

ጥያቄ 21፡ ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ከመካ ውጪ ያሉ ሰዎችን እንዴት ነበር ዳዕዋ ሲያደርጉላቸው የነበረው?

መልስ - ከመዲና የሆኑ አንሷሮች እሳቸው ዘንድ መጥተው በሳቸው አምነው በዳዕዋውም እንደሚተባበሯቸው ቃል እስኪገቡላቸው ድረስ ሰዎች የሚሰባሰቡባቸው በዓላትና አጋጣሚዎችን ጠብቀው ሰዎች ፊት እየቀረቡ ዳዕዋ ያደርጉ ነበር፤ የጧኢፍ ሰዎችንም ዳዕዋ ያደርጉላቸው ነበር።

ጥ 22: ነቢዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን መካ ውስጥ ዳዕቃ እያደረጉ ለምን ያህል ጊዜ ቆዩ?

መልስ - አሥራ ሦስት ዓመታት ነው የቆዩት።

ጥያቄ 23: ነቢዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ሂጅራ ያደረጉት ወዴት ነው?

መልስ - ከመካ ወደ መዲና ነው።

ጥ 24: በመዲና ውስጥ ለምን ያህል ጊዜ ቆዩ?

መልስ - ለአሥር ዓመታት ቆይተዋል።

ጥ 25: ከእስልምና ህግጋት መካከል በመዲና ሳሉ የተደነገጉት ምን ምን ናቸው?

መልስ - ዘካ፣ ምም፣ ሐጅ፣ ጂሃድ፣ አዛን እና ሌሎችም የእስልምና ህግጋቶች በመዲና ሳሉ የተደነገጉ ናቸው።

ጥ 26: ዋና ዋና የሚባሉት ዘመቻዎቻቸውን ጥቀስ?

መልስ - የታላቁ ቤድር ዘመቻ፣ የኡሑድ ዘመቻ፣ የአሕዛብ ዘመቻ፣ (ፈትሑ መካ) መካ የተከፈተችበት ዘመቻ ናቸው።

ጥ 27: ከቁርአን መጨረሻ የወረደው ምን የሚለው ነው?

መልስ- ተከታዩ የላቀው አላህ ቃል ነው፡-

﴿وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْمَرُونَ﴾ [البقرة: 281]

{በእርሱም ውስጥ ወደ አላህ የምትመለሱበትንና ከዚያም እነርሱ የማይበደሉ ሲሆኑ ነፍስ ሁሉ የሠራቸውን ሥራ የምትሞላበትን ቀን ተጠንቀቁ። 281} [ሱራቱል በቀራህ: 281]

ጥ 28: ኑብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን መቼ ነው የሞቱት? ዕድሜያቸውስ ስንት ነበር?

መልስ - በአስራ አንደኛው አመተ ሂጅራ በወርህ ረቢዑል አወል በስልሳ ሶስት አመታቸው አረፉ።

ጥ 29: የነቢዩን የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ሚስቶች ስም ጥቀስ?

መልስ-

- 1- ኸዲጃ ቢንት ኸ-ወይሊድ ረዲየላሁ ዐንሃ፤
- 2- ሰውዳህ ቢንት ዘምዓህ ረዲየላሁ ዐንሃ፤
- 3- ዓኢሻህ ቢንት አቢ በከር አስ'ሲዲቅ ረዲየላሁ ዐንሃ፤
- 4- ሐፍሷ ቢንት ዑመር ረዲየላሁ ዐንሃ፤

- 5- ዘይነብ ቢንት ኹዘይማህ ረዲየላሁ ዐንሃ፤
- 6- ኡሙ ሰለማህ ሂንድ ቢንት አቢ ኡመያህ ረዲየላሁ ዐንሃ፤
- 7- ኡሙ ሐቢባ ረምላህ ቢንት አቢ ሱፍያን ረዲየላሁ ዐንሃ፤
- 8- ጁወይሪያህ ቢንት አል'ሐሪሥ ረዲየላሁ ዐንሃ፤
- 9- መይሙናህ ቢንት አል-ሐሪሥ ረዲየላሁ ዐንሃ፤
- 10- ሶፊያ ቢንት ሐቶይ ረዲየላሁ ዐንሃ፤
- 11- ዘይነብ ቢንት ጀሕሽ ረዲየላሁ ዐንሃ፤

ጥ 30: የነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ልጆቻችን እነማን ናቸው?

መልስ - ሦስቱ ወንዶች ልጆቻቸው፡-

አል-ቃሲም፤ የነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ቅጽል ስማቸውም በእርሱው ነበር የተሰየመው (አበል ቃሲም ይባሉ ነበር)።

ዐብደላህ፤ ኢብራሂም

ሴት ልጆቻቸው፡-

ፋጢማህ፤ ፋቂያህ፤ ኡሙ ኩልሡም፤ ዘይነብ

ከኢብራሂም በቀር ሁሉም ልጆቻቸውን ከኸዲጃ (ረዲየላሁ ዐንህ) የተወለዱ ናቸው። ከፋጢማህ በቀር ሁሉም እርሳቸው በህይወት እያሉ የሞቱ ሲሆን ፋጢማህ የሞተችው ግን እርሳቸው ከሞቱ ከስድስት ወር በኋላ ነበር።

ጥ 31: ከነቢዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን የተክለ ሰውነት መገለጫ ባህሪያት ጥቂቱን ጥቀስ?

መልስ - ረዥምም አጭርም ያልሆኑ በሰዎች መካከል መካከለኛ ቁመት፤ የአላህ ሰለዋትና ሰላም ይስፈንባቸውና ነጭ ሆኖ ቅላት የጠጣ ፊት ነበራቸው። ወፍራም ሂም፤ ሰፋፊ ዓይኖች፤ ተለቅ ያለ አፍ፤ ፀጉራቸው እጅግ የጠቆረ፤ ትከሻቸው የሰፋ እና ደስ የሚል መአዛ እንዲሁም ከዚህም ውጭ የመልካም ተክለ ሰውነት መገለጫ ባህሪይ ነበራቸው።

ጥ 32: ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ኡመታቸውን (ህዝባቸውን) የተዉት በምን ሁኔታ ላይ ነው?

መልስ - ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ኡመታቸውን ጥፋ ያለው ካልሆነ በቀር በማይሳሳትበት ነጭ ሆኖ ፍንትው ባለ ግልፅ ማስረጃ ላይ ነው የተዉት። የትኛውንም ኸይር ነገር ኡመታቸውን ጠቁመዋል፤ ከየተኛውም ሸር ነገር ደግሞ ኡመታቸውን አስጠንቅቀዋል።

የተፍሲር ክፍል

ጥ 1:- አል-ፋቲሐን አንብብ እና ተፍሲሩንም አስቀምጥ?

መልስ- ሱረቱ አል'ፋቲሐ እና ተፍሲሩ:-

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢﴾ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿٣﴾ مَلِكٍ يَوْمِ الدِّينِ ﴿٤﴾ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴿٥﴾ اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿٦﴾ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ﴿٧﴾﴾ [الفاتحة: ١-٧]

{ "በአላህ ስም እጅግ በጣም ፍላጎት በጣም አዛኝ በሆነው።" (1) «አልሐምዱ ሊልላሂ ረቢል ዓለሚን» (ምስጋና ለዓለማት ጌታ ለአላህ የተገባው ነው) (2) "አር-ሯሕማኒ-ር-ሯሒም" "እጅግ በጣም ርኅሩህ በጣም አዛኝ ለሆነው።" (3) «ማሊኪ ዩውሚ-ድ-ዲን» (ትርጉሙም: የፍርድ ቀን ባለቤት) (4) «ኢይ-ያከ ነዕቡዱ ወኢይያከ ነሰተዒን» (አንተን ብቻ እንዳለን አንተንም ብቻ እርዳታን እንለምንሃለን) (5) «ኢህዲና-ስ-ሲሯጦል ሙስተቂም» (ትርጉሙም: ቀጥተኛውን መንገድ ምራን) (6) «ሲሯጦል-ል-ለዚኒ አንዓምተ ዓለይሂም ቆይሪል መቆዱቢ ዓለይሂም ወለድዲሊን» (ትርጉሙም: የእነዚያ ፀጋህን የዋልክላቸውን ሰዎች መንገድ በነዚያ የተቆጣሀባቸውን እና የተሳሳቱትንም አይደሉም። 7) [ሱረትይ አል'ፋቲሐ: 1 - 7]

ተፍሲር:

ሱረቱል ፋቲሐ (የመክፈቻዋ ሱራ) የተባለችበት ምክንያት የአላህ ኪታብ የሚጀረው በእርሷ ስለሆነው ነው።

{ "በአላህ ስም እጅግ በጣም ፍላጎት በጣም አዛኝ በሆነው።" } ቁርአንን መቅራቴን በአላህ ስም እጅምራለሁ፤ በላቀው አላህ እታገዝ ዘንድ ስሙን በማውሳት በረካውንም እንዳገኝ።

{አላህ} ማለት በእውነት የሚመለከው ብቸኛ ማለት ሲሆን ይህ ስያሜ ጥራት ይገባውና ከእርሱ ውጭ ማንም የሚጠራበት አይደለም።

{አር-ሯሕማን} ማለትም ሁሉንም ያካለለ የሰፊ እዝነት ባለቤት ነው።

{አር-ሯሒም} ማለትም ለምእመናኑ ልዩ እዝነት ያለው ነው።

2- {"ምስጋና ለዓለማት ጌታ ለአላህ የተገባው ነው"} ማለትም የውዳሴናም

የፍፁምነትም ዓይነቶች ሁሉ ለአላህ ብቻ የተገባ ነው።

3- {"እጅግ በጣም ርኅሩህ በጣም አዛኝ ለሆነው።"} ማለትም ሁሉንም ነገር ያካለለ ሰፊ እዝነት ባለቤት እና ለምእመናን በልዩ ሁኔታ የሚደርስ የልዩ እዝነት ባለቤት ነው።

4- {"የፍርዱ ቀን ባለቤት"} ማለትም የምጽአት ቀን ባለቤቱ እርሱ ነው።

5- {"አንተን ብቻ እንገዛለን አንተንም ብቻ እርዳታን እንለምንሃለን"} ማለትም ካንተ ውጭ ሌላን ሳናመልክ በብቸኝነት እናመክልሃለን ፤ አንተን ብቻ እገዛ እንጠይቅሃለን።

6- {"ቀጥተኛውን መንገድ ምራን"} ማለትም ለእስልምና እና ለሱና መገጠም ነው።

7- {"የእነዚያ ፀጋህን የዋልክላቸውን ሰዎች መንገድ በነዚያ የተቆጣሀባቸውን እና የተሳሳቱትንም አይደሉም።"} ማለትም የክርስቲያኖችንና የአይሁዶችን መንገድ ሳይሆን የነብዮትና የአላህ ደጋግ ባሮች መንገድ ምራን ማለት ነው።

ይህንን ከቀሩ በኋላ "አሚን" ማለቱ ሱና ነው። ማለትም የሚወደድ ነው።

ጥ 2: ሱረቱል ዘልዘላን ቅራና ተፍሲሩን አስቀምጥ?

መልስ- ሱረቱል ዘልዘላህ እና ተፍሲሩ

﴿إِذَا زُلْزَلَتْ الْأَرْضُ زَلْزَالَهَا ﴿١﴾ وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا ﴿٢﴾ وَقَالَ أَلْأَنْسُ مَا لَهَا ﴿٣﴾ يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا ﴿٤﴾ بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا ﴿٥﴾ يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِّيُرَوْا أَعْمَلَهُمْ ﴿٦﴾ فَمَنْ يَعْمَلْ

مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ﴿٧﴾ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ﴿٨﴾﴾ (الزلزلة: ١-٨)

በአላህ ስም እጅግ በጣም ሩኅሩህ በጣም አዛኝ በሆነው።

{ምድር (በኅይል) መንቀጥቀጥዋን በተንቀጠቀጠች ጊዜ፤ 1 * ምድር ሸክሞችዋን ባወጣችም ጊዜ፤ 2 * ሰውም ምን ሆነች? ባለ ጊዜ፤ 3 * በዚያ ቀን ወሬዎችዋን ትናገራለች። 4 * ጌታህ ለእርሷ በማሳወቁ ምክንያት። 5 * በዚያ ቀን ሰዎች ሥራዎቻቸውን (ምንዳዋን) እንዲያዩ ይደረጉ ዘንድ (እንደየሥራቸው) የተለያዩ ሆነው (ከመቆሚያው ስፍራ) ይመለሳሉ። 6 * የብናኝ ክብደት ያክልም መልካምን የሠራ ሰው ያገኘዋል። 7 * የብናኝ ክብደት ያክልም ክፉን የሠራ ሰው ያገኘዋል። 8}

[ሱረቱል-ዘልዘላህ: 1-8]

ተፍሲር፡

- 1- {ምድር (በጎይል) መንቀጥቀጥዋን በተንቀጠቀጠች ጊዜ፤ 1} ማለትም በዕለተ ትንሳኤ ከሚደርስባት ከባድ እንቅስቃሴ አንፃር ምድር በተንቀጠቀጠች ጊዜ።
- 2- {"ምድር ሸክሞችዋን ባወጣችም ጊዜ፤ 2"} ማለትም ምድር በሆዲ ውስጥ ያለውን ሙታንም ሌላውንም ባወጣች ጊዜ።
- 3- {"ሰውም ምን ሆነች? ባለ ጊዜ፤ 3"} የሰው ልጅ ግራ ተጋብቶ "ምድር ምን ነክቷት ነው የምትንቀጠቀጠውና የምትናወጠው?!" ይላል።
- 4- {"በዚያ ቀን ወሬዎችዋን ትናገራለች። 4"} በዚያ ከባድ ቀን ምድር እርሷ ላይ የተደረገውን መልካምና ክፉውን ሁሉ ምድሪቱ ትዘክዝክባለች።
- 5- {"ጌታህ ለእርሷ በማሳወቁ ምክንያት። 5"} ምክንያቱም አላህ ስላሳወቃትና እንድትናገርም ስላዘዛት ነው።
- 6- {"በዚያ ቀን ሰዎች ሥራዎቻቸውን (ምንዳዋን) እንዲያዩ ይደረጉ ዘንድ (እንደየሥራቸው) የተለያዩ ሆነው (ከመቆሚያው ስፍራ) ይመለሳሉ። 6"} በዚያ ምድሪቱ በምትናወጥበት ከባድ ቀን ሰዎች በዱኒያ ሳሉ የሰሩትን ሊመለከቱ ቡድን ቡድን እየሆኑ ወደ መተሳሰቢያው መስክ ይወጣሉ።
- 7- {"የብናኝ ክብደት ያክልም መልካምን የሠራ ሰው ያገኘዋል። 7"} በመሆኑም የትንሿን ትንኝ ክብደት ያህል እንኳ በጎ የሰራ ሰው ስራውን ፊት ለፊቱ ሆኖ ይመለከተዋል።
- 8- {"የብናኝ ክብደት ያክልም ክፉን የሠራ ሰው ያገኘዋል። 8"} በሷው ክብደት ልክ ክፉ ሥራ የሠራም ሰው እንዲሁ ስራውን ፊት ለፊቱ ሆኖ ይመለከተዋል።

ጥያቄ 3፡ ሱረቱ አል'ዓዲያትን ቅራና ተፍሲሩንም አስቀምጥ?

መልስ- ሱረቱ አል'ዓዲያት እና ተፍሲሩ፡-

(وَالْعَدِيدَاتِ صَبَحًا ① فَأَلْمُورِيَّتِ قَدَحًا ② فَأَلْمَغِيرَاتِ صُبْحًا ③ فَأَتْرَبَهُ بِهٖ نَفْعًا ④ فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا ⑤ إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ ⑥ وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ ⑦ وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ ⑧ * أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ ⑨ وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ ⑩ إِنَّ رَبَّهُم بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّخَبِيرٌ ⑪) [العاديات: ①-⑩]

በአላህ ስም እጅግ በጣም ፋጎሩህ በጣም አዛኝ በሆነው።

{እያለከለኩ ሯጮች በሆኑት (ፈረሶች) እምላለሁ። 1 * (በሰከናቸው) እያጋጩ እሳትን አውጪዎች በሆኑትም፤ 2 * በማለዳ ወራሪዎች በሆኑትም፤ 3 * በእርሱ

አባራን በቀሰቀሱትም፤ 4 * በ(ጠላት) ክቢ መካከል በእርሱ (በጧት) በተጋፈጡትም እምላለሁ። 5 * ሰው ለጌታው ብርቱ ከሓዲ ነው። 6 * እርሱም በዚህ ላይ መስካሪ ነው። 7 * እርሱም ገንዘብን ለመውደድ በጣም ብርቱ ነው። 8 * (ሰው) አያውቅምን? በመቃብሮች ያሉት (ሙታን) በተቀሰቀሱ ጊዜ፤ 9 * በልቦች ውስጥ ያለውም ሁሉ በተገለጸ ጊዜ (እንዴት እንደሚሆን)። 10 * ጌታቸው በዚያ ቀን በእነርሱ (ነገር) በእርግጥ ውስጠ አዋቂ ነው። 11} [ሱረቱ አል'ዓዲያት: 1-11]

ተፍሲር:

- 1- {"እያለከለኩ ሯጮች በሆኑት (ፈረሶች) እምላለሁ። 1"} አላህ ከሩጫ ብዛት የሚያለከልኩት ድምጽ በሚሰማ በሆኑ ፈረሶች ማለ።
- 2- {"(በሰከናቸው) እያጋጩ እሳትን አውጪዎች በሆኑትም፤ 2"} ቋጥኞችን በኋይለኛው በመምታታቸው ምክንያት በቋጥኙ ላይ ከሚያደርሱት ተጽእኖ አንፃር እሳትን በሚለኩሱ ፈረሶችም ማለ።
- 3- {"በማለዳ ወራሪዎች በሆኑትም፤ 3"} በማለዳው ጠላት ላይ የሚበረቱ በሆኑ ፈረሶችም ማለ።
- 4- {"በእርሱ አባራን በቀሰቀሱትም፤ 4"} በሩጫቸው አባራ የሚቀሰቅሱ በሆኑትም ማለ።
- 5- {"በ(ጠላት) ክቢ መካከል በእርሱ (በጧት) በተጋፈጡትም እምላለሁ። 5"} ፈረሰኞቻቸውም በርካታ በሆኑ ጠላቶች መካከል የሚሰርጉባቸው በሆኑ ማለ።
- 6- {"ሰው ለጌታው ብርቱ ከሓዲ ነው። 6 "} ሰውም ጌታው ከርሱ የሚፈልገውን ደግ ነገር ከማድረግ ይነፍጋል።
- 7- {"እርሱም በዚህ ላይ መስካሪ ነው። 7 "} መልካምን የሚከለክል መሆኑ ግልጽ በመሆኑ የማይክደው የሚመስክረው ጉዳይ ነው።
- 8- {"እርሱም ገንዘብን ለመውደድ በጣም ብርቱ ነው። 8 "} ለገንዘብም ድንበር ያለፈ ውዴታ ያለው በመሆኑም ንፋግ ነው።
- 9- {"(ሰው) አያውቅምን? በመቃብሮች ያሉት (ሙታን) በተቀሰቀሱ ጊዜ፤ 9"} ይህ በቅርቢቱ ሕይወት የተታለለ ሰው አላህ በመቃብር ውስጥ ያሉትን ሙታንን አስነስቶ ለመተሳሰብና ለፍርድም ከምድር በሚያስወጣቸው ጊዜ ነገሩ እንዳሰበው እንዳልሆነ አያውቅምን?!
- 10- {"በልቦች ውስጥ ያለውም ሁሉ በተገለጸ ጊዜ (እንዴት እንደሚሆን)። 10"} }

ከሀሳብም ከእምነትም አኳያ በልቦች ውስጥ ያለውም ሌላውም ነገር ጎልቶና ግልፅ ሆኖ ይወጣል።

11- {"ጌታቸው በዚያ ቀን በእነርሱ (ነገር) በእርግጥ ውስጠ አዋቂ ነው። 11"} ጌታቸው በዚያ ቀን በነርሱ ላይ ዐዋቂ ነው። ከባሮቹ ምንም ነገር የሚይደበቅበትና ለነርሱም በስራቸው ምንዳቸውን የሚከፍላቸው ነው።

ጥ 4: ሱረቱል ቃሪዓን ቅራና ተፍሲሩንም ግለፅ?

መልስ- ሱረቱ አል'ቃሪዓህ እና ተፍሲሩ:

﴿الْقَارِعَةُ ۝۱ مَا الْقَارِعَةُ ۝۲ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْقَارِعَةُ ۝۳ يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ ۝۴ وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ ۝۵ فَأَمَّا مَنْ نَقَلَ مَوَازِينَهُ ۝۶ فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ۝۷ وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ۝۸ فَأُمُّهُ هَاوِيَةٌ ۝۹ وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَةٌ ۝۱۰ نَارٌ حَامِيَةٌ ۝۱۱﴾ [القارعة: ١-١١]
በአላህ ስም እጅግ በጣም ፋጎፋህ በጣም አዛኝ በሆነው።

{ቆርቋሪይቱ (ጩኸት)፤ 1 * ምን አስደናቂ ቆርቋሪ ናት! 2 * ቆርቋሪይቱም ምን እንደሆነች ምን አሳወቀህ? 3 * ሰዎች እንደ ተበታተነ ቢራቢሮ (ወይም ኩብኩባ) በሚሆኑበት ቀን፤ 4 * ጋራዎችም እንደ ተነደፈ ሱፍ በሚሆኑበት (ቀን ልቦችን በድንጋጤ ትቆረቁራለች።) 5 * ሚዛኖቹ የከበዱለት ሰውማ፤ 6 * እርሱ በምትወደድ ኑሮ ውስጥ ይሆናል። 7 * ሚዛኖቹም የቀለሉበት ሰውማ፤ 8 * መኖሪያው ሃዊያህ ናት፤ 9 * እርሷም ምን እንደ ሆነች ምን አሳወቀህ? 10 * (እርሷ) በጣም ተኳሳ እሳት ናት።} [ሱረቱል አል'ቃሪዓህ 1-11]

ተፍሲር:

- 1- {"{ቆርቋሪይቱ (ጩኸት)፤ 1"} ከአስፈሪነቷ አንፃር የሰዎችን ልብ የምታንኳኳ የሆነችው ሰዓት።
- 2- {"ምን አስደናቂ ቆርቋሪ ናት! 2"} ከአስፈሪነቷ አንፃር የሰዎችን ልብ የምታንኳኳ የሆነችው ሰዓት ምንድን ነች?!
- 3- {"ቆርቋሪይቱም ምን እንደሆነች ምን አሳወቀህ? 3"} መልእክተኛ ሆይ! ከአስፈሪነቷ አንፃር የሰዎችን ልብ የምታንኳኳ የሆነችው ሰዓት ምንነት ምን የምታውቀው አለ?!
- እርሷ`ማ የቂያም ቀን ነች።
- 4- {"ሰዎች እንደ ተበታተነ ቢራቢሮ (ወይም ኩብኩባ) በሚኾኑበት ቀን፤ 4"} ሰዎች

ልባቸው በሚቆረቆርበት ቀን እዚህም እዚያም ተበታትነው እንደተበተነ ቢራቢሮ (ወይም ኩብኩባ) ይሆናሉ።

5- {"ጋራዎችም እንደ ተነደፈ ሱፍ በሚሆኑበት (ቀን ልቦችን በድንጋጤ ትቆረቁራለች።) 5"} ተራሮችም ከእንቅስቃሴያቸው ቀላልነት አንፃር እንደ ክፍት ሱፍ ይሆናሉ።

6- {"ሚዛኖቹ የከበዱለት ሰውማ፤ 6"} መልካም ስራው ከመጥፎ ስራው የሚበልጥ የሆነለት ሰውማ።

7- {"እርሱ በምትወደድ ኑሮ ውስጥ ይሆናል። 7"} ጀነት ውስጥ በተጎናፀፈው አጥጋቢ ህይወት ላይ ነው።

8- {"ሚዛኖቹም የቀለሉበት ሰውማ፤ 8"} መጥፎ ስራው ከመልካም ስራው የሚበልጥ የሆነበት ሰውማ።

9- {"መኖሪያው ሃዲያህ ናት፤ 9"} በእለተ ትንሳኤ መኖሪያ እና ማረፊያው ጀህነም ነው።

10- {"እርሷም ምን እንደ ሆነች ምን አሳወቀህ? 10"} አንተ መልእክተኛ ሆይ! - ምን እንደሆነች ምን አሳወቀህ?!

11- {"(እርሷ) በጣም ተኳሳ እሳት ናት።"} እርሷ ትኩሳቷ የበረታ እሳት ነች።

ጥ5: ሱረቱ ተካሡርን ቅራና ተፍሲሩንም ግለፅ?

መልስ- ሱረቱ ተካሡር እና ተፍሲሩ፡-

﴿أَلْهَكُمُ التَّكَاثُرُ ﴿١﴾ حَتَّىٰ زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ﴿٢﴾ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٣﴾ ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٤﴾ كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ ﴿٥﴾ لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ ﴿٦﴾ ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ ﴿٧﴾ ثُمَّ لَتُسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ ﴿٨﴾﴾ [التكاثر: ١-٨]

በአላህ ስም እጅግ በጣም ፋላፋህ በጣም አዛኝ በሆነው።

{በብዛት መፎካከር (ጌታችሁን ከመገዛት) አዘነጋችሁ። 1 * መቃብሮችን እስከ ጎበኛችሁ ድረስ። 2 * ተከልከሉ፤ ወደፊት (ውጤቱን) ታውቃላችሁ። 3 * ከዚያም ተከልከሉ፤ ወደ ፊት ታውቃላችሁ። 4 * በእውነቱ (የሚጠብቃችሁን) እርግጠኛ ፅውቀትን ብታውቁ ኖሮ፤ (ባልዘናጋችሁ ነበር)። 5 * ገህነምን በርግጥ ታያላችሁ። 6 * ከዚያም እርግጠኛን ማየት ታዩዋታላችሁ። 7 * ከዚያም ከድሎታችሁ ሁሉ በዚያ ቀን ትጠየቃላችሁ። 8} [ሱረቱ ተካሡር: 1-8]

ተፍሲር፡

- 1- {"በብዛት መጭከር (ጌታችሁን ከመገዛት) አዘነጋችሁ። 1"} ሰዎች ሆይ! በገንዘብና በልጆች መጭከራችሁ አላህን ከመገዛት አዘነጋችሁ።
- 2- {"መቃብሮችን እስከ ጎበኛችሁ ድረስ። 2"} ሞታችሁ ወደ መቃብራችሁ እስክትገቡ ድረስ አዘነጋችሁ።
- 3- {"ተከልከሉ፤ ወደፊት (ውጤቱን) ታውቃላችሁ። 3"} በእርሷ መጭከራችሁ አላህን ከመቃዘዝ ሊያዘናጋችሁ የሚገባ አይደለም። የዚህ መዘናጋታችሁ መጨረሻውን ታዩታላችሁ።
- 4- {"ከዚያም ተከልከሉ፤ ወደ ፊት ታውቃላችሁ። 4"} አሁንም ፍፃሜውን ታውቃላችሁ።
- 5- {"በእውነቱ (የሚጠብቃችሁን) እርግጠኛ ዕውቀትን ብታውቁ ኖሮ፤ (ባልዘናጋችሁ ነበር)። 5"} በእርግጥ ወደ አላህ ተመላሾች መሆናችሁንና በሥራችሁንም እንደሚመነዳችሁ በእርግጠኝነት ብታውቁ ኖሮ በገንዘብና በልጆች መጭከር ላይ አትጠመዱም ነበር።
- 6- {"ገህነምን በርግጥ ታያላችሁ። 6"} በመሀላ አስረግጬ እናገራለሁ በእለተ ትንሣኤ እሳትን ትመለከታላችሁ።
- 7- {"ከዚያም እርግጠኛን ማየት ታዩዋታላችሁ። 7"} ከዚያም ያለምንም ጥርጥር በተጨማሪ ትመለከቷላችሁ።
- 8- {"ከዚያም ከድሎታችሁ ሁሉ በዚያ ቀን ትጠየቃላችሁ። 8"} ከዚያም አላህ በዚያን ቀን ከጤናም ከሀብትም ከሌሎችም ፀጋዎች በኩል ስለዋለላችሁ ውለታ ይጠይቃችኋል።

ጥ 6: ሱረቱ አል'ዐስርን ቅራና ተፍሲሩን ግለፅ?

መልስ - ሱረቱል ዐስር እና ተፍሲሩ:-

﴿وَالْعَصْرِ ۝۱ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ ۝۲ إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ ۝۳﴾ [العصر: 1-3]

በአላህ ስም እጅግ በጣም ፋህናህ በጣም አዛኝ በሆነው።

{በጊዜያቱ እምላለሁ፤ 1 * ሰው ሁሉ በእርግጥ በከላራ ውስጥ ነው። 2 * እነዚያ ያመነትና መልካሞችን የሠሩት፣ በእውነትም አደራ የተባባሉት፣ በመታገስም አደራ የተባባሉት ብቻ ሲቀሩ። 3} [ሱረቱል ዐስር: 1-3]

ተፍሲር:

- 1- {በጊዜያቱ እምላላሁ፤ 1} ጥራት ይገባውና በጊዜያቱ ማለ።
- 2- {ሰው ሁሉ በእርግጥ በከሳራ ውስጥ ነው። 2} ማለትም፡- የሰው ልጆች ሁሉ በውድቀት እና በጥፋት ላይ ናቸው።
- 3- {እነዚያ ያመኑትና መልካሞችን የሠሩት፤ በእውነትም አደራ የተባባሉት፤ በመታገስም አደራ የተባባሉት ብቻ ሲቀሩ። 3} እነዚያ አማኝ ሆነው መልካም ሥራዎችንም የሠሩት፤ ወደ እውነትም የተጣሩ በርሱም ላይ የታገሡት ከኪሳራ የዳኑ ናቸው።

ጥ 7: ሱረቱል ሁመዛህን ቅራ እና ተፍሲሯንም አስቀምጥ?

መልስ - ሱረቱል ሁመዛህ እና ተፍሲሯ፡-

﴿وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ ۝ الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ ۝ يُحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ ۝ كَلَّا لَيُنْبَذَنَّ فِي الْأُخْطَمَةِ ۝ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْأُخْطَمَةُ ۝ نَارُ اللَّهِ الْمَوْقَدَةُ ۝ الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْأَفْئِدَةِ ۝ إِنَّهَا عَلَيْهِمْ مُّؤَصَّدَةٌ ۝ فِي عَمَدٍ مُّمَدَّدَةٍ ۝﴾ [الهمزة: 1-9]

በአላህ ስም እጅግ በጣም ፋላፋ በጣም አዛኝ በሆነው።

{ለሃሜተኛ ለዘላፊ ሁሉ ወዮለት። 1 * ለዚያ ገንዘብን የሰበሰበና የቆጣጠረው (ያደለበውም) ለሆነ ፤(ወዮለት)። 2 * ገንዘቡ የሚያዘወትረው መሆኑን ያስባል። 3 * ይከልከል፤ በሰባሪይቱ (እሳት) ውስጥ በእርግጥ ይጣላል። 4 * ሰባሪይቱም ምን እንደ ሆነች ምን አሳወቀህ? 5 * የተነደደችው የአላህ እሳት ናት። 6 * ያቺ በልቦች ላይ የምትዘልቅ የሆነችው። 7 * እርሷ በእርግጥ በእነርሱ ላይ የተዘጋጀች ናት። 8 * በተዘረጋች አዕማድ ውስጥ (የተዘጋች ናት)። 9 [ሱረቱ አል-ሁመዛህ: 1-9]

ተፍሲር:

- 1- {ለሃሜተኛ ለዘላፊ ሁሉ ወዮለት። 1} ሰዎችን አብዝቶ ለሚያማ እና ለሚዘልፍ ሰው የመከራ እና የስቃይ ቅጣት አለበት።
- 2- {ለዚያ ገንዘብን የሰበሰበና የቆጣጠረው (ያደለበውም) ለሆነ ፤(ወዮለት)። 2} ለዛ ገንዘብ ከመሰብሰብና ከመቁጠር ውጭ ሌላ ሀሳብ ለሌለው ወዮለት።
- 3- {ገንዘቡ የሚያዘወትረው መሆኑን ያስባል። 3} የሰበሰበው ገንዘብ ከሞት ያድነውና በዱንያ ህይወትም የሚያዘወትረው ይመስለዋል።
- 4- {ይከልከል፤ በሰባሪይቱ (እሳት) ውስጥ በእርግጥ ይጣላል። 4} ጉዳዩ ይህ አላዋቂ እንዳሰበው አይደለም። ይልቁን ከከባድነቷ አንፃር የተወረወረላትን ሁሉ

የምትፈጭና የምትሰባብር ወደሆነችው የጀሀነም እሳት ይወረወራል።

5- {ሰባሪይቱም ምን እንደ ሆነች ምን አሳወቀህ? 5} የአላህ መልእክተኛ ሆይ! ይህች የተጣለላትን ሁሉ የምትፈጨው እሳት ምንነት ምን አሳወቀህ?!

6- {የተነደደችው የአላህ እሳት ናት። 6} እርሷ የምትቀጣጠል የአላህ እሳት ነች።

7- {ያቺ በልቦች ላይ የምትዘልቅ የሆነችው። 7} በሰዎች አካል ወደ ልባቸው ዘልቃ የምትገባ ነች።

8- {እርሷ በእርግጥ በእነርሱ ላይ የተዘጋጀች ናት። 8} በውስጧ ለሚሰቃዩባትም የምትቆለፍባቸው ነች።

9- {በተዘረጋች አዕማድ ውስጥ (የተዘጋች ናት)። 9} ከውስጧም እንዳይወጡ በተዘረጉ ረዣዥም አዕማድ የተዘጋች ነች።

ጥ 8: ሱረቱል ፊልን ቅራ እና ተፍሲሯንም አስቀምጥ?

መልስ - ሱረቱል ፊል እና ተፍሲሯ:-

﴿أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ ﴿١﴾ أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ ﴿٢﴾ وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا ﴿٣﴾ تُرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ ﴿٤﴾ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ ﴿٥﴾﴾ [الفيل: ١-٥]

በአላህ ስም እጅግ በጣም ፍጥነት በጣም አዛኝ በሆነው።

{በዝሆኑ ባለቤቶች ጌታህ እንዴት እንደሠራ አላወቅህምን? 1 * ተንኮላቸውን በጥፋት ውስጥ (ከንቱ) አላደረገምን? (አድርጓል)። 2 * በእነርሱም ላይ መንጎች የሆኑን ዎፎች ላከ። 3 * ከተጠበሰ ጭቃ በሆነ ድንጋይ የምትወረውርባቸው የሆነችን፤ (አዕዋፍ)። 4 * ቅጠሉ እንደ ተበላ አዝመራም አደረጋቸው። 5} [ሱረቱል ፊል: 1-5]

ተፍሲሯ:

1- {በዝሆኑ ባለቤቶች ጌታህ እንዴት እንደሠራ አላወቅህምን? 1} አንተ የአላህ መልእክተኛው ሆይ! እነዚያ የዝሆን ባለቤቶች የሆኑት አብርሃና ባልደረቦቹ ካዕባን ለማውደም በፈለጉ ጊዜ ጌታህ እንዴት እንዳደረጋቸው አታውቅምን?!

2- {ተንኮላቸውን በጥፋት ውስጥ (ከንቱ) አላደረገምን? (አድርጓል)። 2} ለማውደም ያቀዱበትን መጥፎ ጥንስሳቸውን ከንቱ አደረገባቸው። ሰዎችን ከካዕባ ከማዘናጋት አንፃር የፈለጉትንም አላገኙ፤ ከተንኮላቸው አንዳች ነገርንም አላተረፉም።

3- {በእነርሱም ላይ መንጎች የኾኑን ዎፎች ላከ። 3} በእነርሱም ላይ አእዋፍን በቡድን በቡድን አድርጎ ላከባቸው።

4- {ከተጠበሰ ጭቃ በሆነ ድንጋይ የምትወረውርባቸው የኾነችን፤ (አዕዋፍ)። 4} ከተጠበሰ ሽክላ የሆነን ድንጋይ ትወረውርባቸዋለች።

5- {ቅጠሉ እንደ ተበላ አዝመራም አደረጋቸው። 5} አላህም በእንሰሳት ተበልቶ እንደተጣለ ቅጠል አደረጋቸው።

ጥ 9: ሱረቱል ቁረይሽን ቅራ እና ተፍሲሯንም አስቀምጥ?

መልስ- ሱረቱ ቁረይሽ እና ተፍሲሯ:-

﴿لَا يَلْفُ قَرِيْشٍ ۝۱ اِلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ۝۲ فَلْيَعْبُدُوْا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ۝۳ الَّذِي

اٰطَعْتَهُمْ مِّنْ جُوعٍ وَّءَامْنَهُمْ مِّنْ خَوْفٍ ۝۴﴾ [قریش: ۱-۳]

በአላህ ስም እጅግ በጣም ፋላፋህ በጣም አዛኝ በሆነው።

{ቁረይሾችን ለማላመድ(ባለዝሆኖቹን አጠፋ)። 1 * የብርድና የበጋን ወራት ጉዞ

ሊያላምዳቸው ይህንን ሠራ። 2 * ስለዚህ የዚህን ቤት (የኮሶባን) ጌታ ይግዝ። 3 * ያንን

ከረኃብ ያበላቸውን ከፍርሃትም ያረካቸውን (ጌታ ያምልኩ)። 4} (ሱረቱ ቁረይሽ: 1-4)።

ተፍሲሯ:

1- {ቁረይሾችን ለማላመድ (ባለዝሆኖቹን አጠፋ)። 1} በክረምት እና በበጋ ወቅት የለመዱትን ጉዞ የተመለከተ ነው።

2- {የብርድና የበጋን ወራት ጉዞ ሊያላምዳቸው ይህንን ሠራ። 2} በክረምት ወደ የመን እና በበጋ ደግሞ ወደ ሻም የሚያደርጉት ጉዞ ነው።

3- {ስለዚህ የዚህን ቤት (የኮሶባን) ጌታ ይግዝ። 3} የዚህ የተቀደሰ ቤት ጌታ የሆነውን እና ይህንንም ጉዞ የገራላቸውን አላህን በርሱም ምንንም ሳያጋሩ እርሱን ብቻ ያምልኩ።

4- {ያንን ከረኃብ ያበላቸውን ከፍርሃትም ያረካቸውን (ጌታ ያምልኩ)። 4} ያም በዓረቦች ልቦና ውስጥ ባሳፈነው የሐረምን እና የነዋሪዎቹን ክብር በማላቅ ከረሃብ መግቧቸው ከፍርሃትም ያዳናቸው ነው።

ጥ 10: ሱረቱል ማዑንን ቅራ እና ተፍሲሯንም አስቀምጥ?

መልስ - ሱረቱል ማዑን እና ተፍሲሯ:-

﴿اٰرۡبَآءِ الَّذِيۡ يُكۡذِبُ بِالۡدِيۡنِ ۝۱ فَاۡذٰلِكَ الَّذِيۡ يَدۡعُ اِلَیۡتِيۡمٍ ۝۲ وَّلَا يَحۡضُ عَلٰی طَعَامِ

اِلۡمَسۡكِيۡنَ ۝۳ فَوَيْلٌ لِّلۡمُصۡلِيۡنَ ۝۴ الَّذِيۡنَ هُمۡ عَنۡ صَلَاتِهِۦمۡ سَاهُوۡنَ ۝۵ الَّذِيۡنَ هُمۡ يَرۡآوۡنَ ۝۶

وَيَمۡنَعُوۡنَ اِلۡمَاعُوۡنَ ۝۷﴾ [الماعون: ۱-۷]

በአላህ ስም እጅግ በጣም ፋላፋ በጣም አዛኝ በሆነው።

{ያንን በምርመራው የሚያስተባብለውን አየህ? (ዐወቅከውን?) 1 * ይህም ያ የቲምን በጎይል የሚገፈትረው፤ 2 * ድኻንም በማብላት ላይ የማያግባባው ሰው ነው። 3 * ለሚሰግዱ ወዮላቸው፤ 4 * ለእነዚያ እነርሱ ከስግደታቸው ዘንጊዎች ለኾኑት፤ (ሰጋጆች)። 5 * ለእነዚያ እነርሱ ይዩልኝ ባዮች ለሆኑት። 6 * የዕቃ ትውስትንም (ሰዎችን) የሚከለክሉ ለሆኑት (ወዮላቸው)። 7} [ሱረቱ አል'ማዑን 1-7]

ተፍሲር:

- 1- {ያንን በምርመራው የሚያስተባብለውን አየህ? (ዐወቅከውን?) 1} የትንሣኤ ቀን ምንዳን ያስተባብለውን አወቅከውን?
- 2- {ይህም ያ የቲምን በጎይል የሚገፈትረው፤ 2} ያ ወላጅ አልባን ከጉዳዩ በኋይል የሚገፈትረው ነው።
- 3- {ድኻንም በማብላት ላይ የማያግባባው ሰው ነው። 3} ራሱንም ይሁን ሌሎች ድሆችን እንዲመግቡ አያነሳሳም።
- 4- {ለሚሰግዱ ወዮላቸው፤ 4} ጣፋትና ስቃይ ለሰጋጆች ሆነ።
- 5- {ለእነዚያ እነርሱ ከስግደታቸው ዘንጊዎች ለሆኑት፤ (ሰጋጆች)። 5} ለነዚያ ምንም ሳያሳስባቸው በሰላታቸው ለሚቀልዱት ሰጋጆች ሆነ።
- 6- {ለእነዚያ እነርሱ ይዩልኝ ባዮች ለሆኑት። 6} ለነዚያ ሰላታቸውና ሥራዎቻቸው ለይዩልኝ ይስሙልኝ ለሆኑ፤ ለአላህም ብለው ኢኸላሳቸውን ለማያጠሩ ሰዎች ሆነ።
- 7- {የዕቃ ትውስትንም (ሰዎችን) የሚከለክሉ ለሆኑት (ወዮላቸው)። 7} እናም ሌሎችን ቢረዱበት ምንም ጉዳት በማይደርስባቸው ጉዳይም ሌሎችን ከመርዳት የሚታቀቡ ለሆኑት ወዮላቸው።

ጥ III: ሱረቱል ከውሠርን ቅራ እና ተፍሲሯንም አስቀምጥ?

መልስ - ሱረቱል ከውሠር እና ተፍሲሯ:-

﴿إِنَّا أَعْظَمْنَاكَ الْكَوْتَرُ ﴿١﴾ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَحْزِرْ ﴿٢﴾ إِنَّ شَانِكَ هُوَ الْأَبْتَرُ ﴿٣﴾﴾ [الكوثر: ١-٣]

በአላህ ስም እጅግ በጣም ፋላፋ በጣም አዛኝ በሆነው።

{እኛ በጣም ብዙ በጎ ነገሮችን ሰጠንህ። 1 * ስለዚህ ለጌታህ ስገድ፤ (በስሙ) ሰዎም። 2* ጠይህ (የሚጠላህ) እርሱ በእርግጥ (ዘሩ) የተቆረጠው ነው። 3 [ሱረቱል ከውሠር: 1-3]

ተፍሲር:

- 1- {እኛ በጣም ብዙ በጎ ነገሮችን ሰጠን። 1} አንተ የአላህ መልዕክተኛው ሆይ! ብዙ መልካም ነገርን ሰጥተንህል፤ ከነርሱም በጀነት ውስጥ ያለውን የአል-ከውሠር ወንዝ ይገኝበታል።
- 2- {ስለዚህ ለጌታህ ስገድ፤ (በስሙ) ሰዋም። 2} በመሆኑም በአሊህ የሚያጋሩ ሰዎች ከሚፈፁሙት ሺርክ በተፃራሪው አንተ ደግሞ እርድህንም ሰላትህንም ለርሱ ብቻ በማድረግ ለዚህ ችግራታው አላህን አመስግነው።
- 3- {ጠይብ (የሚጠላህ) እርሱ በእርግጥ (ዘሩ) የተቆረጠው ነው። 3} አንተን የሚጠላ ነው ከመልካም ነገር ሁሉ የተቆረጠና ቢወሳ እንኳ በከፋት ብቻ የሚወሳው።

ጥ 12: ሱረቱል ካፊሩንን ቅራ እና ተፍሲሯንም አስቀምጥ?

መልስ - ሱረቱል ካፊሩን እና ተፍሲሯ:-

﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ ﴿١﴾ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٢﴾ وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ﴿٣﴾ وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا

عَبَدْتُمْ ﴿٤﴾ وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ﴿٥﴾ لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ﴿٦﴾﴾ [الكافرون: ١-٦]

በአላህ ስም እጅግ በጣም ፍላጎት በጣም አዛኝ በሆነው።

- {በላቸው «እናንተ ከሐዲዎች ሆይ! 1 * ያንን የምትግዙትን (ጣዖት አሁን) አልግዝም። 2 * እናንተም እኔ የምግዘውን (አምላክም አሁን) ተገዢዎች አይደላችሁም። 3 * እኔም ያንን የተገዛችሁትን (ወደፊት) ተገዢ አይደለሁም። 4 * እናንተም እኔ የምግዘውን (አምላክም አሁን) ተገዢዎች አይደላችሁም። 5 * ለእናንተ ሃይማኖታችሁ አልላችሁ። ለእኔም ሃይማኖቴ አለኝ። 6} [ሱረቱል ካፊሩን: 1-6]

ተፍሲር:

- 1- {በላቸው «እናንተ ከሐዲዎች ሆይ! 1} የአላህ መልዕክተኛ ሆይ! እንዲህ በላቸው: እናንተ በአላህ የካዳችሁ ከሀድያን ሆይ!
- 2- {«ያንን የምትግዙትን (ጣዖት አሁን) አልግዝም። 2} እኔ አሁንም ይሁን ለወደፊት የምታመልኩትን ጣዖታት የማመልክ አይደለሁም።
- 3- {«እናንተም እኔ የምግዘውን (አምላክም አሁን) ተገዢዎች አይደላችሁም። 3} እናንተም እኔ የማመልከውን ይህምም አላህ በብቸኝነት አታመልኩም።

- 4- {«እኔም ያንን የተገዛችሁትን (ወደፊት) ተገዢ አይደለሁም። 4} እኔም እናንተ የምታመልኳቸውን ጣዖታት አላመልክም።
- 5- {«እናንተም እኔ የምግዛውን (አምላክም አሁን) ተገዢዎች አይደላችሁም። 3} እናንተም እኔ የማመልከውን አላህ በብቸኝነት አታመልኩም።
- 6- {«ለእናንተ ሃይማኖታችሁ አልላችሁ። ለእኔም ሃይማኖቴ አለኝ። 6} እናንተም ለራሳችሁ የፈለሰፋችሁት መጤ ሃይማኖት አላችሁ፤ እኔም አላህ ወደኔ ያወረደልኝ ሃይማኖቴ አለኝ።

ጥ 13: ሱረቱል ነስርን ቅራ እና ተፍሲሯንም አስቀምጥ?

መልስ - ሱረቱል ነስር እና ተፍሲሯ:

﴿إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ﴿١﴾ وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا ﴿٢﴾ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَعِذْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ﴿٣﴾﴾ [النصر: ١-٣]

በአላህ ስም እጅግ በጣም ፋጥናት በጣም አዛኝ በሆነው።

{የአላህ እርዳታና (መካን) መክፈት በመጣ ጊዜ፤ 1 * ሰዎችንም ጭፍሮች እየሆኑ፤ በአላህ ሃይማኖት ውስጥ ሲገቡ ባየህ ጊዜ፤ 2 * ጌታህን ከማመስገን ጋር አጥራው። ምሕረትንም ለምነው። እርሱ ጸጸትን በጣም ተቀባይ ነውና። 3} [ሱረቱ አል'ነስር: 1-3]

ተፍሲሯ:

- 1- {የአላህ እርዳታና (መካን) መክፈት በመጣ ጊዜ፤ 1} የአላህ መልዕክተኛ ሆይ! አላህ እርዳታውን ለግሷችሁ በሃይማኖታችሁ ድልን ባጎናፀፋችሁ፤ ሃይማኖቱንም በረዳና የመካ መክፈትም በተከስተ ጊዜ።
- 2- {ሰዎችንም ጭፍሮች እየሆኑ፤ በአላህ ሃይማኖት ውስጥ ሲገቡ ባየህ ጊዜ፤ 2} ሰዎችንም በቡድን በቡድን እየሆኑ ወደ እስልምና ሲገቡ ባየህ ጊዜ።
- 3- {ጌታህን ከማመስገን ጋር አጥራው። ምሕረትንም ለምነው። እርሱ ጸጸትን በጣም ተቀባይ ነውና። 3} የተላክህበት ተልዕኮ መጠናቀቁን የሚያሳይ ምልክት መሆኑን ተረድተህ ለዋለልህ የድል ፀጋ ምስጋና ለማቅረብ ጌታህን እያመስገንከው ውዳሴን አቅርብ፤ እነሆ እርሱ የባሮቹን ንስህ ተቀባይና ባሮቹንም ይቅር ባይ ነውና መሀርታውን ለምነው።

ጥ 14: ሱረቱል መሰድን ቅራ እና ተፍሲሯንም አስቀምጥ?

መልስ - ሱረቱል መሰድ እና ተፍሲሯ:-

(تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ ۝ مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ ۝ سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ۝
وَأَمْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ ۝ فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ۝) [المسد: ١-٥]

በአላህ ስም እጅግ በጣም ፋጎፋህ በጣም አዛኝ በሆነው።

{የአቡ ለሀብ ሁለት እጆች ከሰሩ (ጠፉ፤ እርሱ) ከሰረም። 1 * ከእርሱ ገንዘቡና ያም ያፈራው ሁሉ ምንም አልጠቀመውም። 2 * የመንቀልቀል ባለቤት የሆነችን እሳት በእርግጥ ይገባል። 3 * ሚስቱም (ትገባለች)፤ እንጨት ተሸካሚ ስትሆን። 4 * በአንገትዋ ላይ ከጭረት የሆነ ገመድ ያለባት ስትሆን። 5} [ሱረቱ አል'መሰድ: 1-5] ተፍሲሯ:

- 1- {የአቡ ለሀብ ሁለት እጆች ከሰሩ (ጠፉ፤ እርሱ) ከሰረም። 1} የነብዩ ^{صلی اللہ علیہ وسلم} አጎት የሆነው አቡ ለሀብ ቢን ዑብዱል ሙጠሊብ ነብዩን ^{صلی اللہ علیہ وسلم} አዛ ሲያደርግ የነበረ በመሆኑ ስራው ኪሳራ ሆኖበት እጁ ከሰረ እንቅስቃሴውም ከንቱ ሆነ።
- 2- {ከእርሱ ገንዘቡና ያም ያፈራው ሁሉ ምንም አልጠቀመውም። 2} ገንዘቡ እና ልጁ እርሱን የጠቀሙት ምንድን ነው? ቅጣትን ከርሱ ሊያስቀሩለትም ሆነ እዝነትን ሊያመጡለት አልቻሉም።
- 3- {የመንቀልቀል ባለቤት የሆነችን እሳት በእርግጥ ይገባል። 3} በትንሳኤ ቀን ነበልባሏ አቃጣይ ወደ ሆነች እሳት ይገባታል።
- 4- {ሚስቱም (ትገባለች)፤ እንጨት ተሸካሚ ስትሆን። 4} ነብዩ ሶሊሁ ዓለይሂ ወሰለምን በመንገዳቸው እሾህ እየጣለች የምታስቸግራቸው ሚስቱ ኡሙ ጀሚልም እንዲሁ ትገባታለች።
- 5- {በአንገትዋ ላይ ከጭረት የሆነ ገመድ ያለባት ስትሆን። 5} አንገቷ በተጠማዘዘ ገመድ ተቀፍድዳ ወደ ጀሀነም እሳት ትገባለች።

ጥ 15: ሱረቱል ኢኸላስን ቅራ እና ተፍሲሯንም አስቀምጥ?

መልስ - ሱረቱል ኢኸላስ እና ተፍሲሯ:-

﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۝ اللَّهُ الصَّمَدُ ۝ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۝ ﴿٢﴾ وَلَمْ يَكُن لَّهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾

[الإخلاص: ①-②]

በአላህ ስም እጅግ በጣም ፋኅፋህ በጣም አዛኝ በሆነው።

{በል «እርሱ አላህ አንድ ነው። 1 * አሁን (የሁሉ) መጠጊያ ነው። 2 * አልወለደም፤ አልተወለደምም። 3 * ለእርሱም አንድም ብጤ የለውም።» 4} [ሱረቱል ኢኸላስ: 1-4]

ተፍሲሯ:

- 1- {በል «እርሱ አላህ አንድ ነው። 1} የአላህ መልእክተኛ ሆይ! እንዲህ በላቸው:- እርሱ አላህ ነው፤ ከእርሱ በቀርም ሌላ አምላክ የለም።
- 2- {«አላህ (የሁሉ) መጠጊያ ነው። 2} ማለትም:- የፍጥረታት ሁሉ ፍላጎት ወደ እርሱ ነው።
- 3- {«አልወለደም፤ አልተወለደምም። 3} ጥራት ይገባውና ለእርሱ ልጅም ወላጅም የለውም።
- 4- {«ለእርሱም አንድም ብጤ የለውም።» 4} ከፍጡራኑም ለርሱ ምንም አምሳያ የለውም።

ጥ 16: ሱረቱል ፈለቅን ቅራ እና ተፍሲሯንም አስቀምጥ?

መልስ - ሱረቱል ፈለቅ እና ተፍሲሯ:-

﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ۝ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ۝ ﴿٢﴾ وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ۝ ﴿٣﴾ وَمِنْ شَرِّ

الْمَنَفَّاتِ فِي الْعُقَدِ ۝ ﴿٤﴾ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ۝ ﴿٥﴾﴾ [الفلق: ①-⑤]

በአላህ ስም እጅግ በጣም ፋኅፋህ በጣም አዛኝ በሆነው።

{በል «በተፈልቃቂው ጎህ ጌታ እጠበቃለሁ። 1 * ከፈጠረው ፍጡር ሁሉ

ክፋት። 2 * ከሌሊትም ክፋት ባጨለመ ጊዜ፤ 3 * በተቋጠሩ (ክሮች) ላይ ተፈዎች ከሆኑት (ደጋሚ) ሴቶችም ክፋት። 4 * ከምቀኛም ክፋት በተመቀኘ ጊዜ፤ (እጠበቃለሁ በል)።» 5} [ሱረቱ አልፈለቅ፡ 1-5]

ተፍሲር፡

- 1- {በል «በተፈለቃቂው ጎህ ጌታ እጠበቃለሁ። 1} ማለትም፡- አንተ መልእክተኛ -፡ እኔ የማለዳውን ጌታ አጥብቄ እይዛለሁ፤ ጥበቃውንም እሻለሁ።
- 2- {«ከፈጠረው ፍጡር ሁሉ ክፋት። 2} ፍጡራንን ከሚያስቸግር ክፋት ሁሉ።
- 3- {«ከሌሊትም ክፋት ባጨለመ ጊዜ፤ 3} በሌሊት ከሚጎሉ የአውሬዎችም የሌቦችም ክፋት ለመዳን አሏህን አጥብቄ እይዛለሁ።
- 4- {«በተቋጠሩ (ክሮች) ላይ ተፈዎች ከሆኑት (ደጋሚ) ሴቶችም ክፋት። 4} በቋጠሮ ላይ የሚተፉ ከሆኑት ሴት ደጋሚዎችም ክፋት ለመዳን አላህን አጥብቄ እይዛለሁ።
- 5- {«ከምቀኛም ክፋት በተመቀኘ ጊዜ፤ (እጠበቃለሁ በል)።» 5} ሰዎችን በተመቀኘ ጊዜ አሏህ የሰጣቸው ፀጋ እንዲወገድባቸውና ክፋትም እንዲያገኛቸው ከሚመኝ ምቀኛም ለመዳን አላህን አጥብቄ እይዛለሁ፤ ጥበቃውንም እሻለሁ።

ጥ 17: ሱረቱ-ን-ናስ እና ተፍሲሯንም አስቀምጥ?

መልስ - ሱረቱ ን-ናስ እና ተፍሲሯ፡

(قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ۝١ مَلِكِ النَّاسِ ۝٢ إِلَهِ النَّاسِ ۝٣ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ۝٤ الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ۝٥ مِنَ الْغَيْبِ وَالنَّاسِ ۝٦) [الناس: ١-٦]

በአላህ ስም እጅግ በጣም ፋላጊ በጣም አዛኝ በሆነው።

{በል «በሰዎች ፈጣሪ እጠበቃለሁ። 1 * የሰዎች ሁሉ ንጉሥ በሆነው። 2 * የሰዎች አምላክ በሆነው። 3 * ብቅ እልም ባይ ከሆነው ጎትጎት (ሰይጣን) ክፋት። 4 * ከዚያ በሰዎች ልቦች ውስጥ የሚጎተጉት ከሆነው። 5 * ከጋኔኖችም ከሰዎችም (ሰይጣናት እጠበቃለሁ በል)።» 6} [ሱረቱ አን-ናስ፡ 1-6]

ተፍሲር፡

- 1- {በል «በሰዎች ፈጣሪ እጠበቃለሁ። 1} አንተ የአሊህ መልዕክተኛ ሆይ! እንዲህ በላቸው፡- የሰዎችን ጌታ አጥብቄ እይዛለሁ፣ ጥበቃውንም እሻለሁ።
- 2- {«የሰዎች ሁሉ ንጉሥ በሆነው። 2} እንዳሻው ያደርጋቸዋል፤ ከእርሱም ሌላ ባለቤት የሌላቸው በሆነው።
- 3- {«የሰዎች አምላክ በሆነው። 3} በእውነት የሚያመልኩት አምላካቸው፤ ከእርሱም ውጭ ለነርሱ በእውነት የሚያመልኩት አምላክ የሌላቸው በሆነው።
- 4- {«ብቅ እልም ባይ ከሆነው ኅትጻች (ሰይጣን) ክፋት። 4} በሰዎች ላይ ሹክሹክታውን ከሚወረውር የሰይጣን ክፋት።
- 5- {«ከዚያ በሰዎች ልቦች ውስጥ የሚጎተጉት ከሆነው። 5} ሹክሹክታውን ወደ ሰዎች ልቦና ከሚወረውረው ሰይጣን ክፋት።
- 6- {«ከጋኔኖችም ከሰዎችም (ሰይጣናት እጠበቃለሁ በል)።» 6} ማለትም ጉትጎታው ሰውም ይሁን ጄኒ ከክፋቱ ለመዳን የሰዎችን ጌታ አጥብቄ እይዛለሁ፣ ጥበቃውንም እሻለሁ።

የሐዲሥ ክፍል

* የመጀመርያው ሐዲሥ:

ጥ 1: "ስራዎች የሚለኩት በኒያቸው ነው።" የሚለውን ሐዲሥ ሙሉና ከሐዲሡ የምናገኛቸውን የተወሰኑ ቁምነገሮች ጥቀስ?

መልስ - ከአሚረል ሙአሚኒን አቡ ሐፍስ ዑመር ኢብኑል ኸጢብ ረዲየላሁ ዐንሁ በተላለፈ ሐዲሥ እንዲህ ብለዋል:- "የአላህ መልእክተኛ ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም እንዲህ ሲሉ ሰምቻለሁ:- "የትኛውም ድርጊት ዋጋው ከጀርባ ባለመው እሳቤ (ኒያው) ላይ የተመሰረተ ነው። ማንኛውም ሰው የሚመነዳውም ባለመው ብቻ ነው። ለአላህና ለመልዕክተኛው ሲል የተሰደደ ሰው የተሰደደው ለአላህና ለመልእክተኛው (ሰለላሁ አለይሂ ወሰለም) ሆኖለታል፤ የዱንያን ጥቅም ለማግኘት ወይም ሴትን ለማጨት ብሎ የተሰደደ ሰውም እንዲሁ መሰደዱ ለተሰደደለት ጉዳይ ነው።" ቡኸሪይ እና ሙስሊም ዘግበውታል።

ከሐዲሡ ከሚወሰዱ ቁምነገሮች መካከል:

- 1- ማንኛውም አምልኮ ሰላትም ሆነ ጾም፣ ሐጅም ይሁን ሌሎች ተግባራት ሁሉ ኒያ ሊኖራቸው የግድ ነው።
- 2 - ለላቀው አላህ ብሎ የሚያከናውን ሁሉ ኢኸላሱን ለአላህ ብቻ ሊያጠራ ይገባል።

* ሁለተኛው ሐዲሥ:

ጥያቄ 2:- "በዚሁ ጉዳዮችን አዲስ ፈሊጥ ያመጣ..." የሚለውን ሐዲሥ ሙሉና ከሐዲሡ የምናገኛቸውን የተወሰኑ ቁምነገሮችንም ጥቀስ?

መልስ- ከምእመናን እናት አሙ ዑብደሷህ ዓኢሻ ረዲየሷሁ ዐንሁማ በተላለፈ ሐዲሥ እንዲህ ብለዋች:- "የአላህ መልእክተኛ ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም እንዲህ ብለዋል:- "በዚሁ ጉዳዮችን ከእርሱ ያልሆነን አዲስ ፈሊጥ ያመጣ ይዘት የመጣው ፈሊጥ ውድቅ ነው።" ቡኸሪይ እና ሙስሊም ዘግበውታል።

ከሐዲሡ ከሚወሰዱ ቁምነገሮች መካከል:

- 1- በሃይማኖት ውስጥ አዲስ ፈጠራ ማምጣት የተከለከለ መሆኑ።
- 2- አዲስ መጠኑ ስራዎች ተቀባይነት የሌላቸው ውድቅ መሆናቸው።

* ሦስተኛው ሐዲሥ:

ጥያቄ 3: "ራሱል ሶላሷሁ ዓለይሂ ወሰለም ዘንድ ተቀምጠን ሳለ..." የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሥ የምናገኛቸውን የተወሰኑ ቁምነገሮችንም ጥቀስ?

«ከአለታት አንድ ቀን የአላህ መልእክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈን ዘንድ ተቀምጠን ሳለን ልብሱ በጣም ነጭ ፀጉሩ በጣም ጥቁር የሆነ ሰው ብቅ አለ። የመንገደኛ ምልክትም አይታይበትም ከኛ መካከልም የሚያውቀው ሰው የለም። ወደ ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈን ተጠግቶ ጉልበቱን ከጉልበታቸው አስደግፎ ተቀመጠ። እጁንም ታፋው ላይ አደረገና "አንተ ሙሐመድ ሆይ! እስኪ ስለ ኢስላም ንገረኝ?" አላቸው። የአላህ መልእክተኛም የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈን " ኢስላም ማለት ከአላህ በስተቀር በእውነት የሚመለከ አምላክ የለም ሙሐመድም የእርሱ መልእክተኛ ናቸው ብለህ ልትመሰክር፣ ሰላት (ስርአቱን አሟልተህ) ልትሰግድ፣ ዘካን ልታወጣ፣ ረመዳንን ልትጸም፣ የጉዘውን ጣጣ ከቻልክ ደም ሐጅ ልታደርግ ነው።" አሉት። "እውነት ብለሃል" አላቸው። "ራሱ ጠይቆ ራሱ 'ትክክል ነህ' ይላቸዋል ብለን ተገረምን!"» (ከዚያም) «"ስለኢማን ንገረኝ እስኪ!" አላቸው። እርሳቸውም "በአላህ፣ በመላእክቶቹ፣ በመጽሐፍቶቹ፣ በመልእክተኞቹ፣ በመጨረሻው ቀን ልታምንና በቀደርም ክፉውም ሆነ ደጉን ልታምን ነው።" አሉት። "እውነት ብለሃል!" አላቸው። "እስኪ ደም ስለ ኢሕሳን ንገረኝ!" አላቸው። እርሳቸውም "አላህን ልክ እንደምታየው ሆነህ ልታመልከው ነው፤ አንተ ባታየውም እርሱ ያይሃልና። " "ስለ ሰዓቲቱስ ንገረኝ እስኪ!" አላቸው። እርሳቸውም "ተጠያቂው ከጠያቂው የተሻለ የሚያውቀው ነገር የለም።" አሉት። "ስለምልክቶቹ ንገረኝ!" አላቸው። እሳቸውም "ሴት ባርያ ጌታዋን (አለቃዋን) መውለዷ፣ ጫማና ልብስ የሌላቸው የሆኑ እረኞች በህንፃ ሲወዳደሩ ታያለህ" አሉትና ሄደ። ከዚያም ለተወሰነ ጊዜ ቆየን የአላህ መልእክተኛም የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈን ዑመር ሆይ! ጠያቂው ማን እንደነበር ታውቃለህ?" አሉኝ። እኔም "አላህና መልእክተኛው ይበልጥ ያውቃሉ" አልኩኝ። እርሳቸውም "ጂብራል ነው! የዲናቸሁን ጉዳይ ሊያስተምራችሁ መጥቶ(ነው)።" አሉኝ። ሙስሊም ዘግበውታል።

ከሐዲሥ ከሚወሰዱ ቁምነገሮች መካከል፡

1- አምስቱ የእስልምና መሰረቶች ተወስተዋል። እነርሱም፡-

"ላ ኢላሃ ኢለሏህ ሙሐመዱን ረሱሉሏህ" ብሎ በአሏህ ብቸኛ ተመላኪነትና በነብዩ ሙሐመድ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን የአሏህ መልዕክተኝነት መመስከር።

ሰላትን አሟልቶ መስገድ።

ዘካን መስጠት።

የረመዳንን ወር መጻም።

ወደ ተከበረው የአላህ ቤት ሂዶ ሐጅ ማድረግ።

2- የእምነት መሰረቶች ስድስት መሆናቸው። ስድስት ሲሆኑ እነርሱም፦

በአላህ ማመን።

በመላዕክቱ።

በመጽሐፍቱ።

በመልዕክተኞቹ።

በመጨረሻው ቀን እና

በክፉም በደጉም በቀደር ማመን ናቸው።

3- የኢሕሳን ምሰሶ ተወስቷል፤ እርሱም አንድ ምሰሶ ብቻ ያለው ሲሆን ይኸውም፡ አሏህን ልክ እንደምታየው ሆነህ ልታመልከው ነው። አንተ ባታየውም እርሱ ያይህልና።

4- ዕለተ ትንሣኤ ጊዜው መቸ እንደሆነ የሚያውቀው የላቀው አላህ ብቻ መሆኑን (ተገልጿል)።

አራተኛው ሐዲሥ፡

ጥ 4፦ «ከሙእሚኖች መካከል ይበልጥ ኢማናቸው የተሟሉት...» የሚለውን ሐዲሥ መላና ከሐዲሡ ከምናገኛቸው ቁምነገሮች የተወሰኑትንም ጥቀስ?

መልስ - ከአቡ ሁረይራ አላህ መልካም ሥራቸውን ይውደድላቸው በተላለፈ ሐዲሥ የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፦ «ከሙእሚኖች መካከል ይበልጥ ኢማናቸው የተሟላው መልካም ሥነ-ምግባር ያላቸው ናቸው።» ቲርሚዚይ ዘግበውታል፤ ሐዲሡንም «ሐሰኑን ሰሐሕ" ብለውታል።

ከሐዲሡ የሚወሰዱ ቁምነገሮች፡

1- ለመልካም ስነምግባርን ማበረታታት (ማነሳሳት)፤

2- የስነምግባር መሟላት የኢማን መሟላት አካል መሆኑ፤

3- ኢማን የሚጨምርና የሚቀንስ መሆኑ፤

አምስተኛው ሐዲሥ:

ጥያቄ 5:- «ከአላህ ውጭ ባለ አካል የማለ...» የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሡ ከምናገኛቸው ቁምነገሮች የተወሰኑትንም ጥቀስ?

መልስ - ከኢብኑ ዑመር ረዲየላሁ ዐንሁማ በተላለፈ ሐዲሥ ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈን እንዲህ ብለዋል:- "ከአላህ ውጪ ባለ አካል (በማንም) የማለ በእርግጥም ሽርክን ወይም ክህደትን ፈፅሟል።" ቲርሚዚይ ዘግበውታል።

ከሐዲሡ የሚወሰዱ ቁምነገሮች:

- በልዑል አምላካችን አላህ ካልሆነ በስተቀር በሌላ መማል እንደማይፈቀድ፤

- ከላቀው አላህ ውጭ ባለ አካል መማል ከትንሹ ሺርክ መሆኑ

ስድስተኛው ሐዲሥ:

ጥ 6: “እኔ እርሱ ዘንድ ይበልጥ የተወደድኩ እስካልሆንኩ ድረስ እምነቱ አልተሟላም...” የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሡ ከምናገኛቸው ቁምነገሮች መካከል የተወሰኑትንም ጥቀስ?

መልስ - ከአነስ ኢብኑ ማሊክ አላህ መልካም ሥራቸውን ይውደድላቸው በተላለፈ ሐዲሥ የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈን እንዲህ ብለዋል:- «ከአባቱ፣ ከልጁ እና ከመላው የሰው ልጆችም ሁሉ እርሱ ዘንድ ይበልጥ ተወዳጅ የሆንኩት እኔ እስካልሆንኩለት ድረስ ማናችሁም ቢሆን አላመናችሁም።" ቡኻሪይ እና ሙስሊም ዘግበውታል።

ከሐዲሡ ከሚወሰዱ ቁምነገሮች መካከል:

- ነቢዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈን ከሰዎች ሁሉ በላይ ይበልጥ ተወዳጅ መሆን እንዳለባቸው፤

- እርሳቸውን ከማንም በላይ መውደዱም ከኢማን ምሉእነት እንደሆነ፤ ሰባተኛው ሐዲሥ

ጥያቄ 7:- «ማናችሁም ቢሆን ለወንድሙ እስኪወድ ድረስ ...» የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሡ ከምናገኛቸው ቁምነገሮች መካከልም የተወሰኑትን ጥቀስ?

መልስ - ከአነስ ኢብኑ ማሊክ አላህ መልካም ሥራቸውን ይውደድላቸው በተላለፈ ሐዲሥ የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈን እንዲህ ብለዋል:- «ማናችሁም ቢሆን ለራሱ የሚወደውን ለወንድሙ እስካልወደደ

ድረስ ኢማኑ አልተሟላም።" ቡኸሪይ እና ሙስሊም ዘግበውታል።

ከሐዲሁ ከሚወሰዱ ቁምነገሮች መካከል፡

1- ማንኛውም አማኝ ለራሱ የሚወደውን ለሌሎች አማኞችም መውደድ እንዳለበት፤

2- ያን ማድረጉም ከኢማን ሙሉነት እንደሆነ ስምንተኛው ሐዲሥ

ጥ 8: «ነፍሴ በእጁ በሆነችው ጌታ እምላለሁ!...» የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሁ ከምናገኛቸው ቁምነገሮች መካከልም የተወሰኑትን ጥቀስ?

መልስ - ከአቢ ሰዲድ ረዲየሷሁ ዐንሁ በተላለፈ ሐዲሥ የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "ነፍሴ በእጁ በሆነችው ጌታ እምላለሁ! (ሱረቱል ኢኸላስ) የቁርአን አንድ ሰስተኛውን ታክላለች።

" ቡኸሪይ ዘግበውታል።

ከሐዲሁ ከሚወሰዱ ቁምነገሮች መካከል፡

1- የሱረቱል ኢኸላስን በላጭነት

2- የቁርአን አንድ ሰስተኛውን የሚታክል መሆኗ።

ዘጠነኛው ሐዲሥ፡

ጥያቄ 9:- “ላ ሐውላ ወላ ቁወተን ኢላ ቢላህ’ (ትርጉሙም: በአላህ ካልሆነ በቀር ምንም ሃይልም ሆነ ብልህት የለም) ...” የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሁ ከምናገኛቸው ቁምነገሮች መካከልም የተወሰኑትን ጥቀስ?

መልስ - ከአቢ ሙላ ረዲየሷሁ ዓንሁ በተላለፈ ሐዲሥ የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- “ላ ሐውላ ወላ ቁወተን ኢላ ቢላህ’ (ትርጉሙም: በአላህ ካልሆነ በቀር ምንም ኃይልም ሆነ ብልህት የለም) ማለት ከጀነት ድልቦች መካከል አንዱ ነው።" ቡኸሪይ እና ሙስሊም ዘግበውታል።

ከሐዲሁ ከሚወሰዱ ቁምነገሮች መካከል፡

1- የዚህ ቃል ትሩፋት እና ከጀነት ድልቦችም አንዱ ስለመሆኑ፤

2- የትኛውም ባርያ በሀይሉም ይሁን በብልህት ብቻ ከመተማመን ተቆጥቦ በአላህ ብቻ መደገፍ እንደሚገባው፤

* አስረኛው ሐዲሥ፡

10:- “አዋጅ! በሰውነት ውስጥ አንድ ቁራጭ ስጋ አለች...” የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሁ ከምናገኛቸው ቁምነገሮች መካከልም የተወሰኑትን ጥቀስ?

መልስ - ከአን-ኑዕማን ቢን በሺር አላህ መልካም ሥራቸውን ይውደድላቸው እንደተላለፈው የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ሲሉ ሰምቻለሁ ብሏል:- “አዋጅ! በሰውነት ውስጥ አንዳች ቁራጭ ስጋ አለች። ይህች ቁራጭ ስጋ ከተስተካከለች ሰውነት ሁሉ ይስተካከላል፤ እርሷ ከተበላሸች ደግሞ ሰውነት ሁሉ ይበላሻል።አዋጅ! እርሷም ልብ ነች።” ቡኻሪይ እና ሙስሊም ዘግበውታል።

ከሐዲሁ ከሚወሰዱ ቁምነገሮች መካከል:

- 1- የልብ መስተካከል ውጭም ዉስጥም እንዲስተካከሉ ያደርጋል፤
- 2- ልብ እንዲስተካከል ትኩረት የመስጠት አስፈላጊነት፤ ምክንያቱም ሰውነት የሚስተካከለው በርሷው ነውና፤

* አስራ አንደኛው ሐዲሥ:

ጥ 11: “ከዱኒያ የመሰናበቻ ቃሉ 'ላ ኢላሃ ኢለሏህ' የሆነ ሰው...” የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሁ ከምናገኛቸው ቁምነገሮች መካከልም የተወሰኑትን ጥቀስ?

መልስ - ከሙዓዝ ኢብኑ ጀበል ረዲየሏሁ ዓንሁ በተላለፈ ሐዲሥ የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል:- “ከዱኒያ የመሰናበቻ ቃሉ 'ላ ኢላሃ ኢለሏህ' የሆነ ሰው ጀነት ገባ።” አቡ ዳውድ ዘግበውታል።

ከሐዲሁ ከሚወሰዱ ቁምነገሮች መካከል:

- 1- የ'ላ ኢላሃ ኢለሏህ' ትሩፋት፤ ማንኛውም ባርያ ጀነት የሚገባው በርሷው መሆኑ፤
- 2- ከዱኒያ የመሰናበቻ ቃሉ 'ላ ኢላሃ ኢለሏህ' የሆነ ሰው ያለው የላቀ ትሩፋት፤

* አስራ ሁለተኛው ሐዲሥ:

ጥ 12: “ሙእሚን ዘላፊም ተራጋሚም አይደለም ...” የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሁ ከምናገኛቸው ቁምነገሮች መካከልም የተወሰኑትን ጥቀስ?

መልስ - ከዑብደላህ ኢብኑ መስዑድ ረዲየሏሁ ዓንሁ በተላለፈ ሐዲሥ የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል:- “ሙእሚን ዘላፊ፤ ተራጋሚም አይደለም፤ ወይም ባለጌ አልያም ስድ አይደለም።” ቲርሚዚይ ዘግበውታል።

ከሐዲሁ ከሚወሰዱ ቁምነገሮች መካከል:

1 - ውሸት እና አስቀያሚ ንግግሮች ሁሉ የተከለከሉ ስለመሆናቸው፤

2- ከዚህ መጠንቀቅም ሙእሚን በአንደበቱ የሚላበሰው ባህርይ ስለመሆኑ፤

* አስራ ሶስተኛው ሐዲሥ:

ጥ 13: “ከአንድ ሰው እስልምና ማማሩ...” የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሁ የምናገኛቸውን የተወሰኑ ጥቅሞቹንም ግለጽ?

መልስ - ከአቡ ሁረይራ አላህ መልካም ሥራቸውን ይውደድላቸው በተላለፈ ሐዲሥ የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈን እንዲህ ብለዋል:- “የአንድ ሰው እስልምናው ያማረ ለመሆኑ ምልክቱ ከማይመለከተው ነገር መታቀቡ ነው።” ቲርሚዚይና ሌሎችም ዘግበውታል።

ከሐዲሁ ከሚወሰዱ ቁምነገሮች መካከል:

1- ማንኛውም ሰው ለዲኑም ለዱኒያውም የማይመለከተውን (የማይጠቅመውን) ነገር መተው እንዳለበት፤

2- እንቶፊንቶ መተው ከእስልምና ማማር እንደሆነ

* አስራ አራተኛው ሐዲሥ:

ጥ 14: “ከአላህ ኪታብ (ከቁርአን) አንዲት እንኳ ሐርፍ የቀራ ሰው...” የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሁ የምናገኛቸውን የተወሰኑ ጥቅሞቹንም ግለጽ?

መልስ - ከዐብደላህ ቢን መስዑድ በተላለፈ ሐዲሥ ነቢዩ ሰለላሁ ዐለይሂ ወሰለም እንዲህ ብለዋል:- “ከአላህ ኪታብ (ከቁርአን) አንዲት እንኳ ሐርፍ (ሆሄ) የቀራ ሰው በእርሷ ሐሰና (መልካምነት) ይመዘገብለታል። አንድ ሐሰና (መልካምነት) ደግሞ በአስር እጥፍ ነው የሚመነዳው። ይህን ስላችሁ 'አሊፍ ላም-ሚም' አንድ ሐርፍ ነው እያልኳችሁ አይደለም። 'አሊፍ' ራሱን የቻለ ሐርፍ ነው። 'ላም' ራሱን የቻለ ሐርፍ ነው። 'ሚም' ራሱን የቻለ ሐርፍ ነው።” ቲርሚዚይ ዘግበውታል።

ከሐዲሁ ከሚወሰዱ ቁምነገሮች መካከል:

1- ቁርአንን መቅራት ያለው ትሩፋት፤

2- በሚቀራው እያንዳንዱ ሐርፍ ሐሰና የሚመዘገብ ስለመሆኑ።

የኢስላማዊ ስርአት ክፍል

ከላቀው አላህ ጋር ሊኖር የሚገባው ስርአት (አደብ):-

ጥ 1- ከላቀው አላህ ጋር ሊኖር የሚገባው ስርአት (አደብ) እንዴት ነው?

መልስ-

- 1- ጥራት ይገባውና የላቀው አላህን ማላቅ፤
- 2- ተጋሪ ሳይደርጉ እርሱን በብቸኝነት ማምለክ፤
- 3- እርሱን መታዘዝ፤
- 4- አለማመፅ፤
- 5- ለቁጥር የሚያታክት ለሆነው ችሮታውና ፀጋው ማመስገንና ተገቢውን ሹክር ማድረስ፤
- 6- ቀድሞ ለወሰነው ዕጣ ፈንታ መታገስ፤

ከነቢዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈን ጋር ሊኖር የሚገባው ስርአት (አደብ):-

ጥ 2: ከነቢዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈን ጋር ሊኖር የሚገባው ስርአት (አደብ) እንዴት ነው?

መልስ-

- 1- እርሳቸውን መከተል እና እንደ አርአያ አድርጎ መያዝ፤
- 2- እርሳቸውን መታዘዝ
- 3- እርሳቸውን አለማመፅ
- 4- የተናገሩትን አምኖ መቀበል፤
- 5- በሱናቸው ላይ አዲስ ፈሊጥ አለማምጣት፤
- 6- እሳቸውን ከራስም ከሰውም ሁሉ በላይ አስበልጦ መውደድ፤
- 7- እሳቸውን ማክበር፤ ማገዝና ሱናቸውን መርዳት፤

ጥ 3: ከወላጆቻች ጋር ሊኖር የሚገባው ስርአት (አደብ) እንዴት ነው?

መልስ -

- 1 - አላህን በማመፅ ላይ እስካልሆነ ድረስ ወላጆቻችን መታዘዝ፤
- 2- ወላጆቻችን መኸደም (መንከባከብ)፤

3 - ወላጆችን ማገዝ፤

4- የወላጆችን ጉዳይ ማሳካት፤

5- ለወላጆች ዱዓኦ ማድረግ፤

6- ከእነርሱ ጋር ሲጫወቱ ስርአትን መጠበቅ ይገባል፤ በዚህም መሰረት ከንግግሮች ትንሽ የሆነው "ኡፍ" ማለት እንኳ አይፈቀድም።

7- ለወላጆች የፈገግታ ፊትን ማሳየት ለነርሱ ፊትን አለማጨፍገግ፤

8- ድምፃን ከወላጆቹ ድምጽ በላይ ከፍ አላደርግም፤ በጥምር አዳምጣቸዋለሁኝም፤ በንግግራቸው መሀል አላቋረጣቸውምም፤ በስማቸው ነጥየም አልጠራቸውም፤ ይልቁን "አባየ!" "እማየ!" ነው የምላቸው።

9- አባትና እናቴ ክፍል ውስጥ እያሉ ከመግባቴ በፊት ፈቃዳቸውን እጠይቃለሁ፤

10- የወላጆቻችንን እጆችና ግንባራቸውን መሳም።

ዝምድናን በመቀጠል ዙርያ ሊኖር የሚገባው ስርአት (አደብ):

ጥ 4: ዝምድናን በመቀጠል በኩል ሊኖር የሚገባው ስርአት (አደብ) እንዴት ነው?

መልስ -

1 - ወንድምንም እህትንም አጎትንም አክስትንም ሌሎች ዘመዶችንም በመዘየር፤

2- ለነርሱ በንግግርም ሆነ በተግባር ደግ መሆንና እነርሱንም በመርዳት፤

3- እነርሱን ማግኘትና ሁኔታቸውንም መጠየቅ፤

ለአላህ ሲሉ ወንድማማች የመሆን ስርአት (አዳብ):-

ጥ 5: ከወንድሞቼ እና ከባልንጀሮቼ ጋር እንዴት መሆን አለብኝ?

መልስ-

1 - የምወዳጀውም የምጎዳኘውም ጥሩ ሰዎች ጋር ነው፤

2- ከክፉ ሰዎች ጋር ከመጎዳኘትም እርቃለሁ፤

3- ወንድሞቼ ጋር ሰላምታን እለዋወጣለሁ እጨባበጣለሁም፤

4- ከታመሙም እጠይቃቸዋለሁ፤ አላህ እንዲያሸራቸውም ዱዓኦ አደርግላቸዋለሁ፤

5- ሲያስነጥሱ "የርሐሙከላህ" ብዬ ዱዓኦ አደርግላቸዋለሁ፤

6- እንድንጠኛቸው ከጠሩኝም ግብዣቸውን እቀበላለሁ፤

7- ምክር እለግሳቸዋለሁ፤

8- ሲበደሉ እረዳቸዋለሁ፤ ሲበድሉም አቅባቸዋለሁ፤

10- ለራሴ የምወደውን ለሙስሊም ወንድሜም እወድለታለሁ፤

11- እርዳታዬን ሲያስፈልጋቸውም እረዳቸዋለሁ፤

12- በቃልም ሆነ በተግባር ምንም አላስቸግራቸውም፤

13 - ምስጢራቸውን እጠብቃለሁ፤

14- አልሰድባቸው፣ አላማቸው፣ አልንቃቸው፣ አልመቀኛቸው፣ አልሰልላቸው፣ አረታልላቸውም።

የጉርብትና ሥነ-ስርአት (አዳብ):

ጥ 6: ጉርብትናን በተመለከተ ሊኖር የሚገባው ሥነ-ስርአት (አዳብ) እንዴት ነው?

መልስ-

1- ጎረቤቴን በቃልም ሆነ በተግባር በጎ አደርግለታለሁ፤ እርዳታዬ ሲያስፈልገውም እረዳዋለሁ።

2- በበዓል፣ በትዳር ወይም በሌላ ምክንያት የደስታ ቀን ካለው እንኳን ደስ አለህ እለዋለሁ፤

3- ከታመመ እጠይቀዋለሁ፤ ከተጎዳም አጽናናዋለሁ፤

4- ከምሰራው ምግብ በተቻለኝ መጠን አቋድሰዋለሁ፤

5- በቃልም ሆነ በድርጊት አላስቸግረውም፤

6- በመሰለል ወይም በሚያስቸግር ድምፅ አልረብሸውም፤ እታገሰዋለሁኝም።

የእንግዳ ተቀባይነት ሥነ-ስርአት (አዳብ):

ጥ7: እንግዳ ተቀባይነትንና እንግድነትን በተመለከተ ሊኖር የሚገባው ሥነ-ስርአት (አዳብ) እንዴት ነው?

መልስ-

1- በእንግድነት ለጋበዘኝ እቀበለዋለሁ፤

2- አንድን ሰው መጎብኘት ከፈለግኩኝም ፈቃዳቸውን ጠይቄ ቀጠሮ እይዛለሁ፤

3- ከመግባቴ በፊትም ፈቃድ እጠይቃለሁ፤

4- ለጉብኝቴ አልዘገይም፤

5- የቤቴ አባላት ላይ ከማፍጠጥ ዐይኔን እንድባለሁ፤

6- እንግድነት ሲመጣብኝም ፈገግታ በተሞላበት ፊት እና በጥሩ የአቀባበል ቃላት መርጨፍ ባማረ መልኩ እቀበላለሁ፤

7- እንግዳየንም በተሻለ ቦታ ላይ እንዲቀመጥ አደርጋለሁ፤

8- የሚበላና የሚጠጣ ነገር እንዲቋደስ አድርጌ አስተናግዳለሁ፤

ህመምን የተመለከቱ ሥነ ምግባሮች (አዳቦች):

ጥ 8: ህመምን እና ታካሚዎች መጎብኘትን የተመለከቱ ሥነ ምግባሮችን (አዳቦች) ይጥቀሱ?

መልስ-

1- ህመም ከተሰማኝ ቀኝ እጄን በሚያመኝ ስፍራ ላይ አድርጌ ሶስት ጊዜ "ቢሰሚላህ" ካልኩ በኋላ ሰባት ጊዜ እንዲህ እላለሁ "አዑዙ ቢዲዙቲላሂ ወቁድረቲሂ ሚን ሸሪ ማ አጂዱ ወኡሓዚሩ" (ትርጉሙም: ከማገኘው ክፋት በአላህ ክብር እና ሀይል እጠበቃለሁ እና እጠነቀቃለሁ።)"

2- አላህ በወሰነው ነገር ወድጄ እታገሳለሁ፤

3- የታመመ ወንድሜን ለመጠየቅ እሯሯጠለሁ ዱዳም አደርግለታለሁ፤ እርሱ ዘንድ ግን አብዝኜ አልቀመጥም።

4- ገና ሳይጠይቀኝ ሩቃ አደርግለታለሁ፤

5- በሚችለው መጠን እንዲታገስ፤ ዱዳ እንዲያደርግ፤ ሰላቱንም እንዲሰግድና በቻለው ልክ ንፅህናውንም እንዲጠብቅ እመክረዋለሁ፤

6- ለህመምተኛ የሚደረገው ዱዳ ሰባት ጊዜ እንዲህ ማለት ነው:- "አስአሉ አላህ አልዐዚም ረበ አልዐርቪል አልዐዚም አን የሸፊየከ" (ትርጉሙም: ታላቅ የሆነውን እና የዐርሽ ጌታ የሆነውን አላህ እንዲያሸርህ እለምነዋለሁ።)"

እውቀትን የመፈለግ ሥነ-ምግባር (አዳቦ):

ጥ 9: እውቀትን የመፈለግን ስነምግባር (አዳቦ) እንዴት እንደሆነ ጥቀስ?

መልስ-

1- ኒያን ለልዕለ ኋያሉ አላህ ብቻ ብሎ ጥርት ማድረግ፤

- 2- የተማርኩትን እውቀት እተገብራለሁ፤
- 3- ኡስታዜን (አስተማሪዮን) በፊታቸውም በሌሎችም አክብራቸዋለሁ፤
- 4- ከፊት ለፊታቸው ስቀመጥም ስርአት ተላብጄ እቀመጣለሁ፤
- 5- በጥምና አዳምጣቸዋለሁ በሚያስተምሩኝ ጊዜም አላቋርጣቸውም፤
- 6- ጥያቄ ካለኝም ጨዋነትን በተላበሰ መልኩ እጠይቃለሁ፤
- 7- ስጠራቸውም በሰማቸው ነጥዩ አልጠራቸውም።

አብሮ የመቀማመጥ ስርአት

ጥ10: አብሮ የመቀማመጥ ስነ ምግባር (አዳቡ) እንዴት ነው?

መልስ-

- 1- በአብሮነት የተቀማመጡትን ሰዎች ሰላም እላለሁ፤
- 2 - በአብሮነት ከተቀማመጡት ሰዎች ጫፍ ላይ ባገኘሁት ክፍት ቦታ እቀመጣለሁ፤ ማንንም ከተቀመጠበት አላስነሳም፤ በሁለት ሰዎች መካከል የምቀመጠውም ከፈቀዱልኝ ብቻ ነው፤
- 3- አቀማመጤንም ሌላም ሰው ለመቀመጥ እንዲችል አድርጌ አሰፋለሁ፤
- 4- ተቀማማጮቼን በንግግራቸው መሀል አላቋርጣቸውም፤
- 5- ከተቀመጡት ሰዎች መካከል መሄድ ካለብኝም ከመሄዴ በፊት አስፈቅዳቸዋለሁ፤
- 6- አብሮ የመቀማመጣችን ጊዜው ካለቀም (የሚከተለውን) የመቀማመጥ ከፋራ ዱዓኦ አደርጋለሁ: "ሱብላነከሷሁመ ወቢሐምዲከ አሸሀዱ አን ላ ኢላሃ ኢላ አንተ አስተግፊሩከ ወአቱቡ ኢለይከ" (ትርጉሙም: ክብርና ምስጋና ላንተ ይሁን፤ ከአንተ በቀር ሌላ አምላክ እንደሌለም እመሰክራለሁ፤ መሀርታህንም እከጅላለሁ ወደ አንተም ተፀፀቻለሁ።)

የመኝታ ሥነ-ምግባር (አዳብ):

ጥ 11: የመኝታ ስርአትን (አዳብ) ጥቀስ?

መልስ-

- 1 - ቀደም ብዬ እተኛለሁ፤
- 2 - የምተኛውም ጡሀራ ላይ ሆኘ ነው፤
- 3- በሆዴ ተደፍቼ አልተኛም፤

4 - ቀኝ እጄንም ከቀኝ ጉንጨፎ ስር አድርጌ በቀኝ ጎኔ እተኛለሁ፤

5- አልጋዬን አራግፋለሁ፤

6- አየተል-ኩርሲይን፤ ሱረቱል ኢኸላስን እና ከአል-ሙዓዊዘተይንን ሶስት ጊዜ ከቀራሁ በኋላ እንዲህ እላለሁ፡ 5- "ቢስሚካሏሁም አሙቱ ወአሕያ" (ትርጉሙም፡ አላህ ሆይ! የምኖረውም የምሞተውም በስምህ ነው።)

7- ለፈጅር ሰላት እነቃለሁ፤

8- ከእንቅልፌ በነቃሁም ጊዜ እንዲህ እላለሁ፡- "አልሐምዱ ሊላሂ አልለዚ አሕያና በዕደ ማ አማተና ወአለይሂ ኑሹር" (ትርጉሙም፡ ምስጋና ከሞትን በኋላ ህያው ላደረገን አላህ የተገባ ነው። መመለሻ ወደርሱው ብቻ ነው።")

የአመጋገብ ሥነ-ስርአት (አዳብ)፡

ጥ 12፡ የአመጋገብ ሥነ-ስርአት (አዳብ) እንዴት ነው?

መልስ-

1 - በሙብላትና በመጠጣቴ ልዕለ ኃያል የሆነው አላህን መታዘዝን ነው የማስበው፤

2- ከመመገቤ በፊት እጄን እታጠባለሁ፤

3- "ቢስሚላህ" ብዩ ከመአዱ መሀልም ከሌላ ሰው ፊትም ሳይሆን በፊትለፊቴ ካለው በቀኝ እጄ እበላለሁ፤

4- "ቢስሚላህ" ማለትን ከረሳሁ ባስታወስኩበት ጊዜ እንዲህ እላለሁ "ቢስሚላሂ አወሊሂ ወአኸሪሂ"

5- ከምግቡ የተገኘውን እመገባለሁ፤ ምግቡንም አላነውርም፤ ከወደድኩት እበላለሁ ባልወደ እንኳ አላነውረውም፤

6- ጥቂት ጉርሻዎችን እበላለሁ እንጂ አብዝቼ አልመገብም፤

7- ምግብና መጠጥ ላይ አልተነፍሰም፤ እስኪቀዘቅዝ ድረስ ማቆየት ካለብኝ አቆየለሁ እንጂ፤

8- ማእዱን ከቤተሰብና ከእንግዳ ጋር እጋራለሁ፤

9- ከእኔ ከሚበልጠኝ ሰው ጋር ስቀርብ ቀድሜው መብላት አልጀምርም፤

10- ስጠጣም "ቢስሚላህ" ብዩ ተቀምጬ ሦስት ጊዜ ተጎንጭቼ እጠጣለሁ፤

11- በልቼ ስጨርስም አላህን አመሰግናለሁ።

የአለባበስ ሥነ-ስርአት (አዳብ):

ጥ13: የአለባበስ ሥነ-ስርአትን (አዳብ) ዘርዘር?

መልስ -

- 1 - ልብሴን በቀኝ በኩል ጀምሮ እየለበስኩ አላህን አመሰግነዋለሁ፤
- 2- ልብሴን ከቁርጭምጭሚቴ ወደታች አላረዝምም፤
- 3- ወንድ ልጆች የሴቶችን ልብስ ሴት ልጆችም የወንዶችን ልብስ አይለብሱም፤
- 4- ልብሴ የከሀዲዎችንና የኃጢአተኞችን ልብስ አለመምሰል ይጠበቅበታል፤
- 5- ልብስ በሚይወልቁበት ጊዜ "ቢስሚላህ" ማለት፤
- 6- ጫማ ሲደረግም መጀመሪያ ላይ በቀኝ በኩል ሲወለቅ ደግሞ በግራ በኩል ነው።

የመጋለብ ሥነ-ስርአት (አዳብ):

ጥ 14: የመጓጓዣ ሥነ-ስርአትን (አዳብ) ይጥቀሱ?

መልስ-

1-

{سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرْنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ ﴿١٣﴾ وَإِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ ﴿١٤﴾} [الزخرف: ١٣-١٤]

"ቢስሚላህ አልሐምዱ ሊላህ" እልና እንዲህ እላለሁ፡- "ሱብሐነ ለዚ ሰኽረ ለና ሀዛ ወማ ኩና ለሁ መቅሪኒን ወኢና ኢላ ረቢና ለሚንቀሊቡን" {«ያ ይህንን የማንችለው ስንሆን ለእኛ ያገራለን ጌታ ጥራት ይገባው። (13) እኛም በእርግጥ ወደ ጌታችን ተመላሾችን፤ነን» (እንድትሉ)። 14} [ሱራቱ አዝዙኸሩፍ: 13 -14]

2- በሙስሊሞች በኩል ካለፍኩም በኢስላማዊ ሰላምታ አቀርባለሁ፤

የመጋለብ ሥነ-ስርአት (አዳብ):

ጥ 15: የጉዞ ሥነ-ስርአትን (አዳብ) ይጥቀሱ?

መልስ-

- 1- የምጓዘው ከመንገዱ በቀኝ በኩል ሆኖ በአረማመዴም ልከኛ እና ትሁት ሆኜ ነው፤
- 2- ካገኘሁት ሰው ጋር ሰላምታ እለዋወጣለሁ፤
- 3- አይኔንም ዝቅ አደርጋለሁ ማንንም ደግሞ አላስቸግርም፤
- 4- በመልካም እያዘዘኩ ከመጥፎም እከለክላለሁ፤
- 5- በመንገድ ላይ የማገኘውንም አስቸጋሪ ነገርን አስወግዳለሁ፤

ወደ ቤት የመግባት እና የመውጣት ሥነ-ስርአት(አዳብ):

ጥ 16: ወደ ቤት የመግባት እና የመውጣት ሥነ-ስርአትን (አዳብ) ይጥቀሱ?

መልስ-

- 1- ስወጣም እንዲህ እያልኩ ግራ እግሬን አስቀድሜ ነው፡- "ቢስሚላሂ ተወከልቱ ዐለላሂ ላ ሐውላ ወላ ቁወተ ኢላ ቢላሂ፤ አልላሁመ ኢኒ አዑዙ ቢከ እን አዲለ አው አዶላ አው አዚለ አው አዘለ አው አዝሊመ አው አዝለመ አው አጅሀለ አው ዩጅሀለ ዐለይ" (ትርጉሙም፡ በአላህ ስም የምመካውም በእርሱው ነው፤ ብልሀትም ይሁን ሀይል በርሱ ብቻ ነው። አላህ ሆይ! ራሴ ከመሳሳት ወይም ሌሎች እንዲሳሳቱ ከማድረግ፤ ከመንዳለጥ ወይም ሌሎች እንዲንዳለጡ ከማድረግ ከመበደል ወይም ሌሎች እንዲበደሉ ከማድረግ፤ ከመጃጃል ወይም ሌሎች እንዲጃጃሉብኝ ከመሆን በአንተው እጠበቃለሁ።)
- 2- ስገባም እንዲህ እያልኩ ቀኝ እግሬን አስቀድሜ ነው፡ "ቢስሚላሂ ወለጅና ወቢስሚላሂ ኸረጅና ወዐላ ረቢና ተወከልና" (ትርጉሙም፡ በአላህ ስም ገባን በአላህም ስም ወጣን፤ የምንመካውም በአላህ ነው።)

3- ጥርሴን ሲዋክ በማድርግ እጅምርና ከዚያም ለቤተሰብ አባላቱ ሰላምታ እሰጣለሁ፤

የመጻፍዳት ሥነ-ስርአትን (አዳብ):

ጥ 17: የመጻፍዳት ሥነ-ስርአትን (አዳብ) ይጥቀሱ?

መልስ-

- 1- ስገባ ቀኝ እግሬን አስቀድሜ እገባለሁ፤
- 2- ከመግባቴ በፊትም እንዲህ እላለሁ፡- "ቢስሚላሂ አልላሁማ ኢኒ አዑዙ ቢከ ሚነል-ኩብሢ ወልኸባኢሥ" (ትርጉሙም፡ በአላህ ስም አላህ ሆይ! ከክፉ ወንድም ሆነ ሴት ጄን በአንተ እጠበቃለሁ።)
- 3- የአላህ ስም የተጠቀሰበትን ነገር ይገጥ አልገባም፤
- 4 - ስጻጻም እደበቃለሁ፤
- 5- በምጻጻብት ጊዜ አላወራም፤
- 6- ሸንትም ይሁን ሰገራ ስጻጻ ወደ ቁብላም አልዞርም ጀርባየንም ለቁብላ አልሰጥም፤
- 7- ነጃሳን ለማስወገድ ግራ እጄን እጠቀማለሁ እንጂ ቀኝ እጄን አልጠቀምም፤
- 8- ሰዎች በሚጓዙበት መንገድ ወይም ጥላ ስር አልጻጻም፤
- 9- ከተጻጻፊሁ በኋላ እጄን እታጥባለሁ፤
- 10 - ግራ እግሬን አስቀድሜ እወጣለሁ "ጉፍራነክ" እላለሁ፤

የመስጊድ ሥነ-ስርአት (አዳብ):

ጥያቄ 18: የመስጊድ ስነ ምግባርን (አዳብ) ጥቀስ?

መልስ-

- 1- ወደ መስጊድ ስገባ ቀኝ እግሬን አስቀድሜ እገባለሁ እንዲህም አላለሁ:- "ቢሰሚላህ አልላሁምም ኢፍተሕሊ አብዋቦ ረሕመቲክ" (ትርጉሙም: በአላህ ስም አላህ ሆይ! የእዝነት ደጆችህን ክፈትልኝ።)
- 2- ሁለት ረከዓ ሳልሰግድ አልቀመጥም፤
- 3- በሰጋጆች መካከል አላልፍም፤ የጠፋ ነገርንም መስጊድ ውስጥ አላውጅም፤ ወይም መስጊድ ውስጥ አልሸጥ አልገበይም፤
- 4- ከመስጊድ ሰወጣ ግራ እግሬን አስቀድሜ እንዲህ እያልኩ እወጣለሁ:- "ቢሰሚላህ አልላሁምም ኢኒ አስአሉከ ሚን ፈድሊክ" (ትርጉሙም: በአላህ ስም፤ አላህ ሆይ! ከችሮታህ እንድትለግሰኝ እማጸንሁለሁ።)

የሰላምታ ሥነ-ስርአት (አዳብ):

ጥ 19: የሰላምታን ሥነ-ስርአት (አዳብ) ጥቀስ?

መልስ

- 1 - ሙስሊም የሆነን ሰው ሳገኝ በእጄ ምልክት በመስጠት ብቻ አልያም በሌላ መልኩ ሳይሆን "አስሰላሙ ዐለይኩም ወረሕመቱላሂ ወበረካቱህ" በማለት ሰላምታየን እጆምራለሁ።
- 2- ሰላም ለምለው ሰውም ፊቴን ፈገግ አደርግለታለሁ፤
- 3- በቀኝ እጄ በመጨባበጥም ሰላምታ እለዋወጣለሁ፤
- 4- አንድ ሰው ሰላምታ ቢያቀርብልኝ ከርሱ በተሻለ ሰላምታ አልያም አምሳያዋን እመልስለታለሁ፤
- 5- ለከሀዲ ኢስላማዊ ሰላምታን በመስጠት አልጀምርለትም፤ እርሱ ከጀመረ ደግሞ አምሳያዋን እመልስለታለሁ።
- 6- ታናሽ ለታላቁ፣ እግረኛው ለሚጋልበው፣ ተቀመጦ ያለው ለሚራመደው፣ ጥቂቶቹ ለብዙዎቹ ሰላምታ ይሰጣጣሉ፤

ፈቃድ የመጠየቅ ሥነ-ስርዓት (አዳብ):-

ጥ20: ፍቃድ የመጠየቅ ሥነ-ስርዓትን (አዳብ) ጥቀስ?

መልስ-

- 1- ወደ ቦታው ከመግባቴ በፊት ፈቃድ እጠይቃለሁ:

- 2- ፍቃድ የምጠይቀው ሶስት ጊዜ ሲሆን ከዚያ በላይ ከቆዩብኝ ትቼ እሄዳለሁ፤
- 3- በር ሳንኳኳ በቀስታ ነው፤ አንኳኩቼ ስቆምም በበሩ ፊት ለፊት ሳይሆን ወደ ቀኝ ወይም ወደ ግራ ዞር ብዬ ነው የምቆመው፤
- 4- ወደ አባቴ ወይም ወደ እናቴ አልያም ወደ ማንኛውም ሰው ክፍል ውስጥ ፍቃዳቸውን ሳልጠይቅ አልገባም፤ በተለይም ጊዜው ጎህ ከመቅደዱ በፊት፤ እኩለ ቀን ላይ ከዝሁር ሶላት በፊት (አረፍ በሚሉበት ሰአት) እና ከዲቫ ሶላት በኋላ ከሆነ፤
- 5- ሰው መኖርያው አድርጎ ያልያዛቸው ቦታዎች ለምሳሌ፡ ሆስፒታል ወይም ሱቅ ከሆነ ግን ፍቃድ ሳልጠይቅም መግባት እችላለሁ፤

ለእንስሳት እዝነት ሲባል ሊኖር የሚገባው ሥነ-ስርዓት (አዳብ)-

ጥ 21: ለእንስሳት እዝነት ሲባል ሊኖር የሚገባውን ሥነ-ስርዓት (አዳብ)

ጥቀስ?

መልስ-

- 1- እንስሳውን እመግበዋለሁ አጠግዋለሁም፤
- 2- ለእንስሳት ርህራሄ ማሳየት እና ማዘን፤ የማይችሉትን አለማሸከም፤
- 3- እንስሳትን በምንም አይነት መልኩ ስቃይ ወይም ጉዳት አላደርስባቸውም፤

የስፖርት ሥነ-ስርዓት (አዳብ):

ጥ22: የስፖርትን ሥነ-ስርዓት (አዳብ) ይጥቀሱ?

መልስ-

- 1- በስፖርታዊ እንቅስቃሴ አላህን በመታዘዝ እና ውዴታውን በመፈለግ ላይ መጠናከርን አስብበታለሁ (ኒያ አደርጋለሁ)፤
- 2- በሶላት ጊዜ አንጫወትም፤
- 3- ወንድ ልጆች ከሴት ልጆች ጋር ተቀላቅለው ስፖርታዊ እንቅስቃሴ አያደርጉም፤
- 4- ገላየን (አውራጭን) የሚሸፍን የስፖርት ትጥቅ አለብሳለሁ፤
- 5- ከተከለከሉ ስፖርታዊ እንቅስቃሴዎች እጠነቀቃለሁ፤ ማለትም ፊትን መምታት ወይም ሀፍረተ ገላ (አውራ) መግለጥን ካለባቸው ስፖርታዊ እንቅስቃሴዎች እጠነቀቃለሁ፤

የቀልድ ሥነ-ስርዓት (አዳብ):

ጥ23: የተወሰኑ የቀልድ ሥነ-ስርዓቶችን (አዳብ) ጥቀስ?

መልስ-

- 1- ለቀልድም ቢሆን አለመዋሸት እውነትን በመናገር መቀለድ፤

2- ከማሬዝና ከማላገጥ እንዲሁም ሰዎችን ከመጉዳትና ከማስደንገጥ በፀዱ ቀልዶች መቀለድ፤

3- ቀልድ አለማብዛት፤

የማስጠሰ ሥነ-ስርዓቶች (አዳብ):

ጥ 24: የተወሰኑ የማስጠሰ ሥነ-ስርዓቶችን (አዳብ) ጥቀስ?

መልስ-

1- ሲያስነጥሰን እጅን ወይ አንዳች ልብስ ወይም መሀረብ አፍ ላይ ጣል ማድረግ፤

2- ካስጠሰን በኋላ "አልሐምዱ ሊላህ" በማለት አላህን ማመስገን፤

3- ወንድሙ ወይም ባልንጀራው "የርሐሙከላህ" (ትርጉሙም: አላህ ይዘንልህ) ይበለው፤

እንደዚህ ካሉት:- "የህዲኩሙላሁ ወዩስሊሕ ባለኩም" (ትርጉሙም: አላህ ይምራህ ጉዳይህንም ያስተካክልልህ) ይበል።

የማዛጋት ሥነ-ስርዓቶች (አዳብ):

ጥ 25: የማዛጋት ሥነ-ስርዓቶች (አዳብ) ምን ምን ናቸው?

መልስ-

1- ማዛጋትን ለማፈን መሞከር፤

2- ሲያፋሽጉ "አህ!" "አህ" የሚለውን የማዛጋት ድምፅ ከፍ ማድረግ አይገባም፤

3- እጅን አፍ ላይ ማድረግ፤

የተከበረውን ቁርአን የመቅራት ሥነ-ስርዓቶች (አዳብ):-

ጥ 26: የተከበረውን ቁርአን የመቅራት ሥነ-ስርዓቶችን (አዳብ) ይጥቀሱ?

መልስ-

1- ውዳእ ካደረጉ በኋላ ጡሀራ ሆኖ መቅራት፤

2- ስርአትን ተላብሶ እና በክብር መቀመጥ፤

3- መቅራት ስጀምር አላህ ከሰይጣን እንዲጠብቀኝ (አዑዙ ቢላህ) እላለሁ፤

4- የምቀራውን ቀርአን አስተነትናለሁ።

የስነምግባር ክፍል

ጥ 1: የመልካም ስነምግባርን ትሩፋት ጥቀስ?

መልስ - ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል:-
"ከአማኞች መካከል እጅግ የተሟላ ኢማን ያላቸው እነዚያ ይበልጥ መልካም ስነ-ምግባርን የተላበሱት ናቸው።" ቲርሚዚይ እና አሕመድ ዘግበውታል።

ጥያቄ 2: ኢስላማዊ ስነ ምግባርን የምንላበሰው ለምንድን ነው?

መልስ-

- 1- ምክንያቱም የላቀው አላህ እንዲወደን ምክንያት ስለሆነ፤
- 2- ፍጡራንም እንዲወዱን ምክንያት ስለሆነ፤
- 3- የውመል ቂያማ ሚዛን ላይ ከባድ ምንዳ ያለው ስለሆነ፤
- 4- ሽልማትና ምንዳ በመልካም ስነምግባር ምክንያት ስለሚበዛ፤
- 5- ኢማን የተሟላ ለመሆኑም ምልክት ስለሆነ ነው።

ጥ 3: መልካም ሥነ ምግባርን ከየት ነው የምንወስደው?

መልስ- ከተከበረው ቁርአን ነው። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል:-

﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ...﴾ [الإسراء: 9]

{ይህ ቁርአን ወደዚያች እርሷ ቀጥተኛ ወደ ሆነችው መንገድ ይመራል።}
[ሱረቱል ኢስራአ: 9] እንዲሁም ከነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ሱና የአላህ መልዕክተኛ ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም እንዲህ ብለዋልና:- "እኔ የተላከሁት የተስተካከለ ስነምግባርን ላሟላ ነው።" አሕመድ ዘግበውታል።

ጥ 4: የኢሕሳን ባህርይ ምንድን ነው? መገለጫውስ?

መልስ- ኢሕሳን:- ሁል ጊዜም ቢሆን አላህ ይመለከተኛል ማለትና ለፍጥረታትም በጎ ማድረግ እና መልካም መሆን ነው።

ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል:- "የላቀው አላህ ሁሉም ነገር በመልካም መንገድ እንዲከናወን ወስኗል።" ሙስሊም ዘግበውታል።

ከኢሕሳን መገለጫዎች መካከል:

* አላህን ሲያመልኩ ሊኖር የሚገባው ኢሕሳን: ይህም በአምልኮ ኢቸላስ መኖር

ለርሱ ጥርት ማድረግ ነው።

- * ለወላጆች በንግግርም በተግባርም ደግ መሆን ነው።
- * ለዘመዶች እና ለቅርብ ቤተሰቦች የሚኖር ኢሕሳን (በጎነት)
- * ለጎረቤት የሚደረግ በጎነት
- * ወላጅ አባታቸውን ላጡ ህፃናትና ለሚስኪኖች የሚደረግ በጎነት
- * ክፉ ለሠራብን ሰው የሚደረግ በጎነት
- * በንግግር ወቅት የሚደረግ በጎነት
- * በውይይት ወቅት የሚደረግ በጎነት
- * ለእንስሳት የሚደረግ በጎነት

ጥ 5: የበጎነት (የኢሕሳን) ተቃራኒ ምንድን ነው?

መ - የበጎነት ተቃራኒ ክፋት ነው።

- * ከነዚህም መካከል፡- አላህን ሲያመልኩ ኢኸላስ በሌለው መልኩ ማምለክ፤
- * ወላጆችን ማመፅ፤
- * ዝምድናን መቁረጥ
- * መጥፎ ጉርብትና
- * ለድሆች እና ለሚስኪኖች ሊኖር ከሚገባው ኢሕሳን (መልካምነት) ማፈገፈግ እና ሌሎችም የክፋት መገለጫዎች ላይ መገኘት ነው።

ጥ6: የአደራ ጠባቂነት (አማና) ዓይነቶች እና መገለጫዎች ምን ምን ናቸው?

መልስ-

1- የላቀው አላህ መብቶችን የመጠበቅ አደራ፤

መገለጫዎቹ፡- እንደ ሰላት፣ ዘካ፣ ጾም፣ ሐጅ እና ሌሎችንም አላህ በኛው ላይ ግዴታ ያደረጋቸውን ዒባዳዎች የመተግበር አማና፤

2 - የፍጥረታትን ሐቆች የመጠበቅ አማና:

- የሰዎችን ክብር
- ገንዘባቸውንም
- ህይወታቸውንም በመጠበቅ
- እንዲሁም ምስጢራቸውንና ሰዎች በአደራ መልኩ የሰጡት ሁሉ በዚህ

የሚጠቃለል ነው።

የላቀው አላህ ስለሚደኑት ሰዎች ባህርያት ሲገልፅ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْتِنَتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ [المؤمنون: ٥٨]

{እነዚያም እነርሱ ለአደራዎቻቸውና ለቃል ኪዳናቸው ጠባቂዎች። 8} [ሱረቱል

ሙሚኑን: 8]

ጥ7: የአደራ ጠባቂነት ተቃራኒው ምንድን ነው?

መልስ - ተቃራኒው ከዳተኝነት ሲሆን ይህም ማለት የልዕላ ጓዶሉ አላህንም የሰዎችንም ሐቅ መጣስ ነው።

ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "የሙናፊቅ ምልክቱ ሦስት ነው..." - ከነዚህም አንዱ - "አደራ ሲሰጠው ይከዳል።" ቡኻሪና ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ8: ሐቀኝነት የሚባለው ባህርይ ምንድን ነው?

መልስ - ከእውነታው ጋር የሚገጥመውን ወይም ነገሩን ባለበት ተጨባጭ መናገር ነው።

ከመገለጫዎቹ መካከል፡-

ከሰዎች ጋር በመነጋገር ላይ የሚኖር ሐቀኝነት፡

ቃል ኪዳንን ማክበር፤

በእያንዳንዱ ቃልም ይሁን ድርጊት ላይ ሐቀኛ ሆኖ መገኘት፤

ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "እውነት ወደ ጽድቅ ይመራል፤ ጽድቅም ወደ ጀነት ይመራል፤ ሰውም ሐቀኝነት ማንነቱ እስኪሆን ድረስ እውነትን በመናገር ላይ ይቀጥላል።" ቡኻሪና ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ9: የሐቀኝነት ተቃራኒው ምንድን ነው?

መልስ - ተቃራኒው ውሸት ነው። ይህም ከእውነት ጋር ተቃርኖ መገኘት ሲሆን ሰዎችን መዋሸት፣ ቃል ኪዳኖችን ማፍረስ እና የሀሰት ምስክርነትን የመሰሉ ባህርያት ማለት ነው።

ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- ውሸት ወደ አመፀኝነት ይመራል፤ አመፀኝነት ደግሞ ወደ (ጀህነም) እሳት ይመራል፤ ሰውም ውሸታም ተብሎ አላህ ዘንድ እስኪመዘገብ ድረስ ውሸትን በመናገር ላይ ይቀጥላል።"

ቡኸሪና ሙስሊም ዘግበውታል። ነብዩም የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "የሙናፊቅ ምልክቱ ሦስት ነው..." - ከነዚህም አንዱ - "ሲናገርም ይዋሻል ቃል ሲገባም ቃሉን ያፈርሳል።" ቡኸሪና ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥዕ: የትዕግስት ዓይነቶች ስንት ናቸው?

መልስ- - የላቀው አላህን በመታዘዝ ላይ የሚደረግ ትዕግስት፤

- አላህን ከማመፅ በመታቀብ ላይ የሚደረግ ትዕግስት፤

- በአሳማሚ የአላህ ውሳኔ ላይ የሚደረግ የሚደረግ ትዕግስት እና በማንኛውም ሁኔታ ሆኖ አላህን ማመስገን ነው።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{... وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ} (آل عمران: 161)

{አላህም ትዕግስተኞችን ይወዳል። 146} [ሱረቱ ኣሊ-ዒምራን: 146]

ነብዩም የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡-

"የሙአሚን ጉዳዩ ምንኛ ድንቅ ነው?! ጉዳዩ ሁሉ ለርሱ መልካም ነው። ይህ ደግሞ የሚሆነው ለሙአሚን ብቻ ነው። መልካምን ባገኘ ጊዜ አላህን ያመሰግናል ያ ነገር ለርሱ መልካም ይሆንለታል። ችግርም ባጋጠመው ጊዜ ይታገሳል ያ ነገር ለርሱ መልካም ይሆንለታል። ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥዕ: የትዕግስት ተቃራኒው ምንድን ነው?

መልስ - - ተቃራኒው አላህን በመታዘዝ ላይ ትዕግስት ማጣት፤ አላህን ከማመፅ በመታቀብ ላይ ትዕግስት ማጣት እና አስቀድሞ በተወሰነ እጣፈንታ ቢቃልም ይሁን በተግባር መበሳጨት ነው።

ከመገለጫዎቹ መካከል፡-

§ ሞትን መመኘት

§ ፊትን መምታት፤

§ ልብስን መቅደድ፤

§ ፀጉርን መንጨን፤

§ ራስን መርገም፤

ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "የምንዳ መጠኑ በመከራው ልክ ነው። የላቀው አላህ ሰዎችን በወደደ ጊዜ ይፈትናቸዋል፤ ወደው ለተቀበሉት የአላህን ውዴታ ሲያተርፉ የተበሳጨት ደግሞ የአላህን ብስጭት

ያተርፋሉ።" ቲርሚዚይ እና ኢብኑ ማጃህ ዘግበውታል።

ጥ12: የመተባበር ስነምግባርን ይጥቀሱ?

መልስ - ይህ ማለት ትክክለኛ እና መልካም በሆነ ነገር ሰዎች በመካከላቸው መተጋገዳቸው ነው።

የትብብር (መረዳዳት) መገለጫዎች፡-

- መብቶችን ወደ ባለቤታቸው ለመመለስ መተባበር፤
- ጨቋኝን በማቀብ ላይ መተባበር፤
- የሰዎችንም የችግረኞችንም ጉዳይ በማሳካት ላይ መተባበር፤
- በበጎ ነገር ሁሉ መተባበር፤
- በሃጢያት፣ በጥቃት እና በጠላትነት ላይ አለመተባበር ናቸው።

የላቀዉ አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿...وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ

الْعِقَابِ ﴿٢٠﴾ (المائدة: ٢٠)

{በበጎ ነገርና አላህን በመፍራትም ተረዳዱ። ግን በኃጢአትና ወሰንን በማለፍ አትረዳዱ። አላህንም ፍሩ። አላህ ቅጣተ ብርቱ ነውና። 2} [ሱረቱል ማኢዳህ: 2]

ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡-

"ማንኛውም ሙእመን ከሌላ አማኝ ጋር ያለው ግንኙነት እንደ ህንጻ (ጡቦች) ነው፤ አንዱ ሌላኛውን ያጠናክራል።" ቡኻሪና ሙስሊም ዘግበውታል። ነብዩም የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "ሙስሊም ለሙስሊም ወንድሙ ነው። በመሆኑም አያታልለው፣ አይዋሸው፣ ለጠላት አሳልፎ አይሰጠው። የሙስሊምን ጉዳይ ለፈፀመ አላህ ጉዳዩን ይፈፅምለታል፤ የወንድሙን ችግር ላስወገደ አላህ በትንሣኤ ቀን ከችግሮቹ አንዱን ያነሳለታል። የሙስሊምን ነውር ለሸፈነ አላህ በትንሣኤ ቀን ነውሩን ይሸፍንለታል።" ቡኻሪና ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ13: የዳይነ አፋርነት (ሐያእ) ስነምግባር ዓይነቶች ምን ምን ናቸው?

መልስ-

- 1- ከአላህ ሐያእ ማድረግ ማለት፡- ጥራት ይገባውና እርሱን ባለማመፅ የሚገለፅ ነው።
 - 2- ከሰዎች ሐያእ ማድረግ ማለት፡- ይህም ጸያፍና ስድ ቃላቶችን በማስወገድ እና ሀፍረተ ገላንም ባለመገላለጥ የሚገለፅ ነው።
- የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ

ብለዋል፡- "ኢማን ከሰባ በላይ ቅርንጫፎች አሉት - ወይም ከስልሳ በላይ ቅርንጫፎች አሉት - ከፍተኛው 'ላ ኢላህ ኢላላህ' የሚለው ቃል ሲሆን ትንሹ ደግሞ አስቸጋሪ ነገርን ከመንገድ ማስወገድ ነው። ሐያኔም የኢማን ቅርንጫፍ ነው።

" ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ 14: የርህራሄ ባህርይ መግለጫዎችን ጥቀስ?

መልስ-

- ለአረጋውያን መራራት እና እነርሱንም ማክበር፤
- ለወጣቶች እና ለልጆች መራራት፤
- ለድሆች፣ ለሚስቲኖች እና ለችግረኞች መራራት፤
- በማብላትና ባለማስቸገርም ለእንስሳት መራራት፤
- ከነዚህም መካከል ነብዩ ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም እንዲህ ያሉት ይገኝበታል፡-

"አማኞች በመካከላቸው ያለው ደግነታቸው፣ ርህራሄያቸው እና መተዛዘናቸው ልክ እንደ አንድ አካል ናቸው። አንዱ አካል ሲሰቃይ መላ ሰውነት የህመም እና የትኩሳት ምላሽ ይሰጣል።" ቡኸሪና ሙስሊም ዘግበውታል። የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "አዛኞች እጅግ በጣም አዛኝ የሆነው አላህ ያዝንላቸውል፤ በምድር ላሉት እዘኑ በሰማይ ያለው (አላህ) ያዝንላችኋል።" አቡዳውድና ቲርሚዚይ ዘግበውታል።

ጥ 15: የመዋደድ ባህርይ ዓይነቶች ምን ምን ናቸው?

መልስ - የላቀው አላህን መውደድ።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ...﴾ [البقرة: 177]

{እነዚያ ያመኑትም አላህን በመውደድ (ከነርሱ) ይበልጥ የበረቱ ናቸው።}

[ሱረቱል በቀራህ 165]

የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈንን መውደድ።

እንዲህ ብለዋል፡- "ነፍሴ በእጁ በሆነችው ጌታ እምላለሁ! ማናችሁም ዘንድ ከአባቱ፣ ከልጁና ከሰው ልጆች ሁሉ ለርሱ ይበልጥ ተወዳጁ እኔ እስካልሆንኩለት ድረስ እምነታችሁ አልተሟላም።" ቡኸሪይ ዘግበውታል።

ምእመናንን መውደድ፣ ለራሱ የምትወደው መልካም ነገርንም ለነርሱም

ልትወድላቸው ይገባል።

ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡-
"ማናችሁም ለራሱ የሚወደውን ለወንድሙ እስካልወደደ ድረስ እምነቱ አልተሟላም።" ቡኻሪይ ዘግበውታል።

ጥ16: ፈገግታ ምንድን ነው?

መልስ - ሰዎችን ሲያገኙ በፍካት ደስታንና አዛኝነትን ፊት ላይ አጉልቶ ማንፀባረቅ ነው።

ሰዎችን የሚያርቃቸው ከሆነው ፊትን የማኮሳተር ተቃራኒ ነው።

የፈገግታን የላቀ ደረጃ በተመለከተ ብዙ ሐዲሦች የመጡ ሲሆን ከነዚህም መካከል ከአቡ ዘር (ረዲየላሁ ዐንሁ) በተላለፈ ሐዲሶ ነብዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን) እንዲህ እንዳሏቸው ገልፀዋል፡- "ወንድምህን በፈገግታ የተሞላ ፊት ማሳየትንም ቢሆን መልካም ነገርን እንደ ቀላል ነገር አድርገህ አትመልከት።" ሙስሊም ዘግበውታል። የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "በወንድምህ ፊት ፈገግ ማለትህም ምጽዋት ነው።" ቲርሚዚይ ዘግበውታል።

ጥ17: ምቀኝነት ምንድን ነው?

መልስ- ምቀኝነት ማለት ፀጋ ከሌሎች እንዲወገድ መመኘት ወይም ሌሎች ፀጋ ማግኘታቸውን መጥላት ነው።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ﴾ [الفلق: 5]

{«ከምቀኛም ክፋት በተመቀኘ ጊዜ፤ (እጠበቃለሁ በል)።»} [ሱረቱል ፈለቅ: 5]

አነስ ቢን ማሊክ አላህ መልካም ሥራቸውን ይውደድላቸው እንዳስተላለፉት የአላህ መልእክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡-
"እርስ በርሳችሁ አትጠላሉ፤ አትመቀኙኙ፤ ጀርባም አትሰጣጡ፤ የአላህ ባርያ ወንድማማቾች ሁኑ።" ቡኻሪይ እና ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ18: መሳለቅ ምንድን ነው?

መልስ - መሳለቅ ሙስሊም ወንድምህ ላይ ማፌዝና ማሳነስ ነው። ይህ ደግሞ አይፈቀድም።

የላቀው አላህ ከዚህ ሲከለክለን እንዲህ ብሏል፡-

﴿يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا يَسْخَرُونَ قَوْمٍ مِّن قَوْمٍ عَسَىٰ أَن يَكُونُوا خَيْرًا مِّنْهُمْ وَلَا نِسَاءً مِّن نِّسَاءٍ عَسَىٰ أَن يَكُنَّ خَيْرًا مِّنْهُمْ وَلَا تَلْمِزُوا أَنفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا بِاللُّغَبِ بِيَسْ أَلِاسْمِ الْفُسُوقِ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَن لَّمْ يَتُبْ فَأُولَٰئِكَ هُم الظَّالِمُونَ ﴿١١﴾﴾ {الحجرات: 11}

{እናንተ ያመናችሁ ሆይ! ወንዶች ከወንዶች አይቀልዱ። ከእነርሱ የበለጡ ሊኾኑ ይከጀላልና። ሴቶችም ከሴቶች (አይሳለቁ)። ከእነርሱ የበለጡ ሊሆኑ ይከጀላልና። ነፍሶቻችሁንም አታነውሩ። በመጥፎ ስሞችም አትጠራሩ። ከእምነት በኋላ የማመጽ ስም ከፋ። ያልተጸጸተም ሰው እነዚያ እነርሱ በዳዮቹ ናቸው።11} [ሱረቱል ሁ-ጁራት: 11]

ጥ 19: ትሕትናን ማለት ማለት ነው?

መልስ - ትሕትና ማለት የሰው ልጅ ራሱን ከሌሎች የተሻለ አድርጎ ላይይ፤ ሰውንም ላይንቅና እውነታንም ላይገፈትር (ሊቀበል) ነው። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል:-

﴿وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْسُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا...﴾ {الفرقان: 63}

{የአርረሕማንም ባሮች እነዚያ በምድር ላይ በዝግታ የሚሄዱት... ናቸው።} [ሱረቱል ፉርቃን: 63] ማለትም፡ ትሁት ሆነው። የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈን እንዲህ ብለዋል:- "ማናችሁም ራሱን ለአላህ ብሎ ዝቅ ካደረገ አላህ ከፍ ያደርገዋል።" ሙስሊም ዘግበውታል። በሌላም ሐዲሥ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈን) እንዲህም ብለዋል:- "ማንም ሰው ሌላው ላይ ድንበር እስከማይተላለፍና አንዱ በሌላው ላይም እስከማይመግደቅ ድረስ እርስ በርሳችሁ ትሑት ትሆኑ ዘንድ አላህ ወደኔ ወሕይ (መለኮታዊ ራእይ) አውርዶልኛል።" ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ20: እርም የሆኑ የትዕቢት ዓይነቶች ምን ምን ናቸው?

መልስ-

- 1- በእውነት ላይ መኩራራት፡ እውነትን መገፍተርና አለመቀበል ነው።
- 2- በሰዎች ላይ መኩራራት፡ ሰዎችን ማቃለልና ማንቋሸሽ ነው።

የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈን እንዲህ ብለዋል:- "በልቡ የሰናፍጭ ቅንጣት የሚያክል ኩራት ያለበት ጀነት አይገባም።" አስከትሎ አንድ ሰው:- "የሆነ ሰው ልብሱም ጥሩ፣ ጫማውም ጥሩ እንዲሆን ቢወድስ? ሲል እርሳቸውም:- "አላህ ውብ ነው፤ ውብ ነገርንም ይወዳል። ኩራት ማለት እውነታን መገፍተርና ሰዎችን መናቅ ነው።" ሙስሊም ዘግበውታል።

- እውነታን መገፍተር ማለት እውነትን አለመቀበል ማለት ነው።
- ሰዎችን መናቅ ሲባል ደግሞ ሰዎችን አሳንሶ ማየት ነው።
- ጥሩ ቀሚስ እና ጥሩ ጫማ መልበሱ ኩራት አይደለም።

ጥ21: ከተከለከለው የማጭበርበር ዓይነት የተወሰኑትን ይጥቀሱ?

መልስ - በመግዛትና በመሸጥ ላይ ማጭበርበር፣ ይህም የሸቀጦችን እንከን በመደበቅ ሊሆን ይችላል፤

- በመማር ማስተማር ማጭበርበር፣ ተማሪዎች በፈተና ጊዜ መኮረጃቸውን ይመስል፤
- በቃል ማጭበርበር፣ የውሸት ምስክርነትንና ውሸትን ይመስል፤
- ከሰዎች ጋር የተስማሙትን ቃል አለመሙላትን መጥቀስ ይቻላል።

የማጭበርበር ክልከልነትን በተመለከተ የአላህ መልእክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን በአንድ የእህል ክምር በኩል እያለፉ ሳሉ እጃቸውን ወደ እህሉ አስገቡና ጣቶቻቸው አንዳች እርጥበት ሲያገኘው እንዲህ አሉ፡- "የእህሉ ባለቤት ሆይ! ይህ ምንድን ነው?" እርሱም፡- "የአላህ መልእክተኛ ሆይ! ዝናብ መትቶት እኮ ነው" አላቸው። እሳቸውም እንዲህ አሉት፡- "(የእርጥብ ክፍሉን) ሰዎች እንዲያዩት ከክምሩ በላይ በኩል ለምን አላስቀመጥከውም? የሚያጭበረብር ከኛ አይደለም።" ሙስሊም ዘግበውታል።

በሐዲሁ "አስ-ሱብራ" የተባለው የእህል ክምሩ ነው።

ጥ22: ሀሜት ምንድን ነው?

መልስ - ሙስሊም ወንድምህ በሌለበት ጊዜ በሚጠላው በኩል ማውሳት ነው። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿... وَلَا يَغْتَب بَّعْضُكُم بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَحِيمٌ﴾ [الحجرات: ١٢]

{ከፊላችሁም ከፊሉን አይማ። አንደኛችሁ የወንድሙን ስጋ የሞተ ሾኖ ሊበላው ይወዳልን? (መብላቱን) ጠላችሁትም፤ (ሐሜቱንም ጥሉት)። አላህንም ፍሩ። አላህ ጸጸትን ተቀባይ አዛኝ ነውና። 12} [ሱረቱል ሑጁራት: 12]

ጥ23: ሐሜት ምን እንደሆነ ይግለጹ?

መልስ - ሀሜት ማለት በሰዎች መካከል ችግር ለመፍጠር ወሬ ማመላለስ ነው። የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "ውሸት አመላላሽ ጀነት አይገባም።" ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ24: ስንፍና ምንድን ነው?

መልስ- መልካም ነገርን ወይም ደግሞ ማድረግ የሚጠበቅበትን ነገር ከማድረግ መስነፍ ነው።

ግዴታ ነገራቶችን ከማድረግ መሰላቸትን እንደምሳሌ መጥቀስ ይቻላል።
የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿إِنَّ الْمُنْفِقِينَ يُخَدِعُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَدِيعُهُمْ وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كَسَالَىٰ يُرَاءُونَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ [النساء: 142]

{መናፍቃን አላህን ያታልላሉ። እርሱም አታላያቸው ነው። (ይቀጣቸዋል)። ወደ ሰላትም በቆሙ ጊዜ ታካቾች ስዎችን የሚያሳዩ ሆነው ይቆማሉ። አላህንም ጥቂትን እንጅ አያውሱም። 142} [ሱራቴ-ኒሳአ: 142]

በመሆኑም ሙእሚን ስልጅነትን፣ መኮፈስንና ስንፍናን ትቶ በዱኒያዊ ጉዳዩም ቢሆን አላህን በሚያስደስት ሥራና እንቅስቃሴ በትጋትና በጥረት ሊጣደፍ ይገባዋል።

ጥ25: የቁጣ ዓይነቶች ምን ምን ናቸው?

መልስ-

1- የተመሰገነ ቁጣ፡- ይህውም ከሐዲዎች፣ ሙናፊቆችም ሆኑ ሌሎች የአላህን ድንበር ሲጥሱ ለአላህ ተብሎ የሚደረግ ቁጣ ነው።

2- የተወገዘ ቁጣ፡- ይኸውም አንድ ሰው ማድረግ የማይገባውን እንዲያደርግና እንዲናገር የሚያደርገው የቁጣ ዓይነት ነው።

ለተወገዘው የቁጣ ዓይነት መፍትሄው፡-
ውዱእ ማድረግ፤
ቆሞ ከነበረ መቀመጥ፤ ተቀምጦ ከነበረ ደግሞ መጋደም፤

በዚህ ረገድ ነቢዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈን) ያስተላለፉትን ትእዛዝ መተግበር፡- "አትቆጣ!"

በተናደደ ጊዜ በስሜታዊነት ሌላ ነገር ውስጥ እንዳይገባ ራስን መቆጣጠር፤
"አውዙ ቢላህ" ብሎ ከተረገመው ሰይጣን ተንኮል በአላህ መጠበቅ፤
ዝምታ።

ጥ26: መሰለል ምንድን ነው?

መልስ - የሰዎችን ነውርና የሚደብቁትንም ነገር መፈላፈልና ማጋለጥ ነው።

ከተከለከሉት መገለጫዎቹ መካከልም፡-
በቤት ውስጥ የሰዎችን የግል ክፍሎች ማየት፤
ሰዎቹ ሳያውቁ ወሬያቸውን ማዳመጥ፤

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{ وَلَا تَجَسَّسُوا... } [الحجرات: 12]

[ነውርንም አትከታተሉ ...] [ሱረቱል ሑጁራት: 12]

ጥ 27: አባካኝነት ምንድን ነው? ስስትስ ምንድን ነው? ልግስናስ ምንድን ነው?

መልስ - አባካኝነት ማለት፡ ገንዘብን ተገቢ ባልሆነ መልኩ ማውጣት ነው።

ተቃራኒው ደግሞ ስስት ሲሆን፡ ገንዘብ ሊወጣበት ለሚገባው ነገር ከማውጣት መታቀብ ነው።

ትክክለኛው ነገር በመካከላቸው ያለው (ለጋስነት) ነው። ሙስሊም ለጋስ ነው መሆን ያለበት።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{ وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا } [الفرقان: 17]

{እነዚያም በለገሱ ጊዜ የማያባክኑ የማይስስቱትም ናቸው። በዚህም መካከል (ልግስናቸው) ተክክለኛ የሆኑ ናቸው። 67} [ሱረቱል ፉርቃን: 67]

ጥ28: ፈሪ መሆን ምን ማለት ነው? ጀግንነት ምንድን ነው?

መልስ- ፈሪ መሆን ማለት፡- መፈራት የሌለበትን ነገር መፍራት ነው።

ሐቅን ከመናገር እና ክፋትን ከመከልከል መፍራት ነው።

ጀግንነት ማለት ደግሞ፡- ከእስልምና እና ከሙስሊሞች ለመከላከል በጂሃድ የጦር አውድማዎች ግንባር ቀደም መሆንን የመሳሰሉ እውነታዎች ላይ ፊት ለፊት መሆን ነው።

ነብዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን) በዱዓያቸው እንዲህ ብለዋል፡- "አላህ ሆይ! ፈሪ ከመሆን ባንተ እጠበቃለሁ።" የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "ጠንካራው አማኝ ከደካማው አማኝ ይልቅ አላህ ዘንድ የተሻለ እና የተወደደ ነው። ምንም እንኳን ሁሉም ዘንድ መልካም ነገር አለ።" ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ 29: ከተከለከሉት የምላስ ቃላት መካከል ጥቂቶቹን ጥቀስ?

መልስ - ለምሳሌ እርግማን እና ስድብ፤

እገሌ "እንስሳ" ነው ማለት ወይም መስል የቃል አጠቃቀምን ይመስል፤

ወይም የብልግናና አፀያፊ ነውሮችን መናገር፤

ነቢዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ይህን ሁሉ ከልክለዋል፤

እንዲህም ብለዋል፡- "ሙእሚን ዘላፊ፤ ተራጋሚም፤ ወይም ባለጌ አልያም ስድ

አይደለም።" ቲርሚዚይ እና ኢብኑ ሒባን ዘግበውታል።

ጥ 30፡ አንድን ሙስሊም ጥሩ ስነምግባር እንዲላበስ ሊረዱት የሚችሉ ስልቶችን ጥቅስ?

መልስ-

- 1- መልካም ስነምግባር እንዲቸርህና በዛ ላይም እገዛውን እንዲለግስህ ዱዓእ ማድረግ፤
- 2- ልዕለ ኋያሉ አላህ እንደሚቆጣጠርህ፣ እንደሚሰማህ እና እንደሚያይህ አስበህ ማስተዋል፤
- 3- የመልካም ስነምግባርን ምንዳ እና ጀነት ለመግባት ምክንያት መሆኑን ማስታወስ፤
- 4- የመጥፎ ስነ ምግባርን መዘዝ እና ወደ እሳትም ለመግባት ምክንያት መሆኑን ማስታወስ፤
- 5- መልካም ሥነ ምግባር የአላህንም የፍጡራንንም ውዴታ እንደሚያተርፍልህ፤ በተቃራኒው መጥፎ ሥነ ምግባር ደግሞ የአላህም የፍጡራንንም እንደሚያስከትልብህ ማወቅ።
- 6- የነቢዩን የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን የህይወት ታሪክ ማንበብ እና ፋናቸውን መከተል፤
- 7- ከጥሩ ሰዎች ጋር መቀራረብ እና ከመጥፎ ሰዎች ደግሞ መራቅ ነው።

የዱዳ እና አዝካር ክፍል

ጥ 1: የዚክር ትሩፋት ምንድን ነው?

ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "አላህን የሚያስታውስና አላህን የማያስታውስ ሰው ምሳሌው እንደ ህያዋንና ሙታን ነው።" ቡኻሪይ ዘግበውታል።

- ይህም የሆነበት ምክንያት የሰው ልጅ የህይወት ዋጋ የላቀው አላህን በማስታወሱ ልክ የሚተመን በመሆኑ ነው።

ጥ 2:- የተወሰኑ የዚክር ጥቅሞችን ጥቀስ?

መልስ-

- 1- አርረሕማንን ያስደስታል፤
- 2- ሸይጣንን ያባርራል፤
- 3- ሙስሊምን ከመጥፎ ነገር ይጠብቀዋል፤
- 4- የአላህን ምንዳና ሽልማት ያስገኛል፤

ጥ3: በላጩ ዚክር ምንድን ነው?

መልስ- በላጩ ዚክር "ላ ኢላሃ ኢለላህ" ነው። ቲርሚዚይ እና ኢብኑ ማጃህ ዘግበውታል።

ጥ4: ከእንቅልፍህ ስትነቃ ምን ትላለህ?

መልስ- "አልሐምዱ ሊላሂ አልለዚ አሕያና በዕደ ማ አማታና ወኢሊይሂን-ኑሹር።" (ትርጉሙም: ከሞት በኋላ ህይወት ለሰጠን አላህ ምስጋና የተገባ ነው። መመለሻም ወደርሱው ነው።) ቡኻሪና ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ5: ልብስህን ስትለብስ ምን ትላለህ?

መልስ- "አልሐምዱ ሊላሂ አል-ለዚ ካሳኒ ሀዘ አስሠውብ ወረዘቀኒሂ ሚን ገይሪ ሐውሊን ሚኒ ወላ ቁዋህ።" (ትርጉሙም: የኔ አቅም ወይም ብልህነት ሳይታከልበት ይህንን (ልብስ) እንድለብስ ላደረገኝ አላህ ምስጋና ይገባው።) አቡ ዳውድ እና ቲርሚዚይ እንዲሁም ሌሎችም ዘግበውታል።

ጥ6: ልብስህን ስታወልቅ ምን ትላለህ?

መልስ- "ቢስሚላህ" (ትርጉሙም: "በአላህ ስም") ቲርሚዚይ ዘግበውታል።

ጥ 7: አዲስ ልብስ ሲለበስ የሚባለው ዱዓኔ ምንድን ነው?

መልስ- "አላሁምም ለከል-ሐምዶ አንተ ከሰውተኒሂ፤ አስአሉከ ኸይርሂ ወኸይረ ማ ሱኒዐ ለሁ፤ ወአዑዙ ቢከ ሚን ሸሪሂ ወሸሪ ማ ሱነዑ ለህ" (ትርጉሙም: አላህ ሆይ አልብስህኛልና ምስጋና ላንተ ይሁን። ከመልካምነቱና ከተሰራበት መልካም ነገር እጠይቅሃለሁ። ከከፋቱና ከተሰራበት ከፋትም ጥበቃህን እሻለሁ።) አቡ ዳውድ እና ቲርሚዚይ ዘግበውታል።

ጥ 8: አዲስ ልብስ ለለበስ ሰው የሚደረግለት ዱዓኔ ምንድን ነው?

መልስ - ሌላ ሰው አዲስ ልብስ ለብሶ ካየህው እንዲህ በማለት ዱዓኔ ታደርግለታለህ:- "ቴብላ ወ ዩኸሊፉል-ላሁ ተዓላ።" (ትርጉሙም: ልብሱ አልቆ አላህ ይተካልህ።) አቡ ዳውድ ዘግበውታል።

ጥ9: ወደ መጻዳጃ ቤት ሲገባ የሚባለውን ዱዓኔ ጥቀስ፤ ማለትም የምንጻዳዳበት ስፍራ?

መልስ- "አፏሁመ ኢኒ አዑዙ ቢከ ሚነል ኸቡሢ ወልኸባኢሥ" (ትርጉሙም: አላህ ሆይ! እኔ ከውንድና ከሴት ጂኒ ባንተው እጠበቃለሁ።) ቡኸሪና ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ10: ከመጻዳጃ ቤት ሲወጣ የሚባለው ዱዓኔ ምንድን ነው?

መልስ- "ጉፍራነክ" (ትርጉሙም: "መሀርታህን ለግሰኝ") አቡ ዳውድ እና ቲርሚዚይ ዘግበውታል።

ጥ 11: ከውዳኔ በፊት ምን ትላለህ?

መልስ- "ቢስሚላህ" (ትርጉሙም "በአላህ ስም") አቡ ዳውድና ሌሎችም ዘግበውታል።

ጥ12: ውዳኔ ከጨረስን በኋላ የሚባለው ዚክር ምንድን ነው?

"አሽህዱ አን ላ ኢላህ ኢለላሁ ወሕደሁ ላ ሸሪከ ለሁ ወአሽህዱ አንነ ሙሐመደን ዑብዱሁ ወረሱሉህ" (ትርጉሙም: ከአላህ በስተቀር በእውነት የሚገዙት አምላክ እንደሌለና ሙሐመድም መልእክተኛው እና ባሪያው መሆናቸውን እመስከራለሁ።) ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ13: ከቤት ሲወጡ የሚባለው ዚክር ምንድን ነው?

"ቢስሚላሂ ተወከልቱ ዐለላሂ ወላ ሐውላ ወላ ቁወተ ኢላ ቢላህ" (ትርጉሙም: በአላህ ስም፤ በአላህ ተመካሁ። በአላህ ካልሆነ በቀርም ምንም ሃይልም ብልሀትም የለም።) አቡ ዳውድ እና ቲርሚዚይ ዘግበውታል።

ጥ 14: ወደ ቤት ሲገቡ የሚባለው ዚክር ምንድን ነው?

"ቢስሚላሂ ወለጅና ወ ቢስሚላሂ ኸረጅና ወዐላ ረቢና ተወከልና" (ትርጉሙም: በአላህ ስም ገባን፤ በአላህም ስም ወጣን፤ የምንመካውም በአላህ ነው።) ከዚያም ቤተሰቡን ሰላምታ ይስጥ። አቡ ዳውድ ዘግበውታል።

ጥ 15: መስጂድ ሲገባ የሚባለው ዱዓእ ምንድን ነው?

መልስ - "አላሁምመ ኢፍተሕሊ ኣብዋበ ረሕመቲክ" (ትርጉሙም: አላህ ሆይ! የምህረትህን በሮች ክፈትልኝ።) ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ 16: ከመስጂድ ሲወጣ የሚባለውን ዱዓእ ጥቀስ?

መልስ - "አላሁምመ ኢኒ አስአሉከ ሚን ፈድሊክ" (ትርጉሙም: አላህ ሆይ! ከችርታህ እማፀንሀለሁ።) ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ 17: አዛን ስትሰማ ምን ትላለህ?

መልስ - ልክ ሙአዚኑ እንደሚለው እልና "ሐያ ዐለ ሰላህ" እና "ሐያ ዐለል ፈላሕ" ሲል "ላ ሐውላ ወላ ቁወተ ኢላ ቢላህ" እላለሁ። ቡኻሪና ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ 18: ከአዛን በኋላ ምን ትላለህ?

መልስ - (በነቢዩ ሰላላሁ ዐለይሂ ወሰለም ላይ ሶለዋት አወርዳለሁ።) ሙስሊም ዘግበውታል። "አላሁምመ ረብበ ሐዚሂ አድዳዕወቲ አትታማህ፤ ወስ-ሶላቲ አል-ቃኢማህ፤ አቲ ሙሐመዲን አል-ወሲለተ ወልፈዲላህ፤ ወብዐሥሁ መቃመን መሕሙደን አልለዚ ወዐድተህ።" (ትርጉሙም: የዚህ የተሟላ ጥሪና የተቋቋመው ሶላት ጌታ አላህ ሆይ! (ነብዩ) ሙሐመድን "ወሲላ" እና "ፈዲላ" ለግሳቸው፤ ቃል በገባህላቸው በተከበረው ቦታም ቀስቅሳቸው።) ቡኻሪ ዘግበውታል።

በአዛንና በኢቃማ መካከልም ዱዓ ታደርጋለህ፤ ምክንያቱም በዛ ሰአት የተደረገ ዱዓእ አይመለስምና።

ጥ 19: በጠዋት እና ማታ የትኛውን ዚክር ትላለህ?

መልስ-1- አያተል-ኩርሲይ እቀራለሁ፡-

﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَّهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا سَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ﴾ [البقرة: ٢٥٥]

"አልላሁ ላ ኢላሃ ኢላ ሁወል ሓዩል ቀዩም ላ ታኢኹዙሁ ሲነቱን ወላ ነውም፤ ለሁ ማ ፊሰማዋቲ ወማ ፊል አርዲ፤ መንዘለዚ የሸፈው ዒንደሁ ኢላ ቢኢዝኒህ፤ ያዕለሙ ማ በይነ አይዲሂም ወማ ኸልፈሁም፤ ወላ ዩሒጡነ ቢሸይኢን ሚን ዒልሚሂ ኢላ ቢማ ሻኦ፤ ወሲዐ ኩርሲዩሁ ሰማዋቲ ወልአርድ፤ ወላ የኡዱሁ ሒፍዙሁማ ወሁወል ዓሊዩል ዓዚም።" {ትርጉሙም፡ አላህ ከእርሱ በቀር ሌላ አምላክ የለም። ሕያው ራሱን ቻይ ነው። ማንገላጀትም እንቅልፍም አትይዘውም። በሰማያት ውስጥና በምድር ውስጥ ያለው ሁሉ የርሱ ብቻ ነው። ያ እርሱ ዘንድ በፈቃዱ ቢሆን እንጅ የሚያማልድ ማነው? (ከፍጡሮች) በፊታቸው ያለውንና ከኋላቸው ያለውን ሁሉ ያውቃል። በሻውም ነገር እንጂ ከዕውቀቱ በምንም ነገር አያካብቡም (አያውቁም)። መንበሩ ሰማያትንና ምድርን ሰፋ። ጥበቃቸውም አያቅተውም። እርሱም የሁሉ በላይ ታላቅ ነው።} [ሱረቱል በቀራህ፡ 255]

2- እንደሚከተለውም (ሱረቱል ኢኸላስንና ሁለቱን ቁል አዑዙ) እቀራለሁ፡-

(قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۝ اللَّهُ الصَّمَدُ ۝ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۝ ﴿٣﴾ وَلَمْ يَكُن لَّهُ كُفُوًا أَحَدٌ ۝)
[الإخلاص: ﴿١-٣﴾]

በአላህ ስም እጅግ በጣም ሩጎሩህ በጣም አዛኝ በሆነው። {በል «እርሱ አላህ አንድ ነው። (1) አላህ (የሁሉ) መጠጊያ ነው። (2) አልወለደም፤ አልተወለደምም። (3) ለእርሱም አንድም ብጤ የለውም። (4)} ሦስት ጊዜ።

(قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ۝ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ۝ ﴿٢﴾ وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ۝ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ۝ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ۝) [الفلق: ﴿١-٣﴾]

በአላህ ስም እጅግ በጣም ሩጎሩህ በጣም አዛኝ በሆነው። {በል «በተፈልቃቂው ጎህ ጌታ እጠበቃለሁ። (1) ከፈጠረው ፍጡር ሁሉ ከፋት። (2) ከሌሊትም ከፋት ባጨለመ ጊዜ። (3) በተቋጠሩ (ክሮች) ላይ ተፈጸሞች ከሆኑት (ደጋሚ) ሴቶችም ከፋት። (4) ከምቀኛም ከፋት በተመቀኘ ጊዜ፤ (እጠበቃለሁ በል)። (5)} ሦስት ጊዜ።

(قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ۝ مَلِكِ النَّاسِ ۝ إِلَهِ النَّاسِ ۝ ﴿٣﴾ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ۝) [الناس: ﴿١-٣﴾]

በአላህ ስም እጅግ በጣም ፍጥፍጥ በጣም አዛኝ በሆነው። {በል «በተፈልቃቂው ጎህ ጌታ እጠበቃለሁ። (1) የሰዎች ሁሉ ንጉሥ በሆነው። (2) የሰዎች አምላክ በሆነው። (3) ብቅ እልም ባይ ከሆነው ጎትጎት (ሰይጣን) ክፋት። (4) ከዚያ በሰዎች ልቦች ውስጥ የሚጎተጉት ከሆነው። (5) ከጋራዎችም ከሰዎችም (ሰይጣናት እጠበቃለሁ በል)። (6)} ሦስት ጊዜ።

"አላሁም አንተ ረቢ ላ ኢላሃ ኢላ አንተ ኸለቅተኒ ወአነ ዐብዱክ ወ አነ ዐላ አህዲክ ወዋዕዲክ መስተጣዕቱ አዑዙ ቢከ ሚን ሸሪ ሶናዕቱ አቡኡ ለከ ቢኒዕመቲከ ዐለየ ወአቡኡ ቢዘንቢ ፈግፊር ሊ ፈኢነሁ ላ የግፊፍዝ-ዙኑብ ኢላ አንት" (ትርጉሙም፡ አላህ ሆይ አንተ ጌታዬ ነህ ከአንተ በቀርም አምልኮ የሚገባው የለም። አንተው ፈጠርከኝ እኔም ባሪያህ ነኝ። ቃል ኪዳንህንና ለአንተ የገባሁትንም ቃል ለመጠበቅ የቻልኩትን ያህል እጥራለሁ። በኔ ላይ ባለህ ችሮታና ኃጢአቴንም የማምን በመሆኔ ከሰራሁት ክፋት በአንተው እጠበቃለሁ። ማረኝ ከአንተ በቀር ኃጢአትን የሚምር የለምና።) ቡኸሪይ ዘግበውታል።

ጥ20: ስትተኛ ምን ትላለህ?

መልስ - "አላህ ሆይ! በስምህ እንሞታለን ህያው እንሆናለን።" ቡኸሪና ሙሰሊም ዘግበውታል።

ጥ21: ምግብ ከመብላት በፊት የምንለው ምንድን ነው?

መልስ- "ቢስሚላህ" (ትርጉሙም:- "በአላህ ስም" ማለት ነው።)

መጀመሪያ ላይ ከረሳህ ደግሞ:-

"ቢስሚላሂ ፊ አወሊሂ ወአኸሪህ።" (ትርጉሙም: ቢስሚላህ ለመጀመርያው ለመጨረሻውም።) አቡዳውድ እና ቲርሚዚይ ዘግበውታል።

ጥ22: ምግብ በልተን የምንለው ምንድን ነው?

መልስ- "አልሐምዱ ሊላሂ አልለዚ አጥዓመኒ ሀዘ ወረዘቀኒ፤ ሚን ገይሪ ሐውሊን ሚኒ ወላ ቁወህ።" (ትርጉሙም: የኔ ህይልም ብልሀትም ሳይኖር ይህንን ምግብ ለመገባኝና ለለገሰኝ አላህ ምስጋና ይገባው።) አቡ ዳውድ፣ ኢብኑ ማጃህ እና ሌሎችም ዘግበውታል።

ጥ 23: እንግዳው ለጋባዥ የሚያደርግለት ዱዳእ ምንድን ነው?

"አላሁምም ባሪክ ለሁም ፊማ ረዘቅተሁም፤ ወግፊር ለሁም ወርሐምሁም።" (ትርጉሙም: አላህ ሆይ! በሰጠሃቸው ነገር በረካ አድርግላቸው። ይቅር በላቸው እዘንላቸውም።) ሙሰሊም ዘግበውታል።

ጥ 24: አንድ ሰው ሲያስነጥሰው ምንድን ነው የሚለው?

መልስ- "አልሐምዱ ሊላህ"

ያኔ ወንድሙ ወይም ባልንጀራው "የርሐሙከላህ" (አላህ ይዘንልህ) ይበለው።

እንዲህ ካሉት እርሱም፡- "የህዲከሙላሁ ወ የሰሊሐ ባላኩም" ብሎ ይመልስ። ቡኻሪይ ዘግበውታል።

ጥ 25:- ስብሰባችንን ጨርሰህ ስንነሳ የሚባለው (ከፋረቱል መጀሊስ) ምንድን ነው?

መልስ - "ሱብሐነከላሁም ወቢሐምዲክ አሽህዱ አን ላ ኢላሃ ኢላ አንተ አስተግፊሩክ ወአቱቡ ኢሊይክ።" (ትርጉሙም፡ ክብርና ምስጋና ላንተ ይሁን፤ ከአንተ በቀር ሌላ አምላክ እንደሌለም እመስክራ ለሁ፤ መሀርታህንም እከጅላለሁ ወደ አንተም ተፀፅኜ እመለሳለሁ።) አቡዳውድ እና ቲርሚዚይ እንዲሁም ሌሎችም ዘግበውታል።

ጥ 26: መጓጓዣ ላይ ሲወጣ የሚባለው ዱዓእ ምንድን ነው?

መልስ- "ቢስሚላህ፤ ወልሐምዱሊላህ፤ ሱብሐነ አልለዚ ሰኸረ ለና ሀዛ ወማ ኩና ለሁ መቅሪኒን (13) ወኢና ኢላ ረቢና ለሙንቀሊቡን (14)" (አልሐምዱሊላህ፤ አልሐምዱሊላህ፤ አልሐምዱሊላህ፤ አላሁ አክበር፤ አላሁ አክበር፤ አላሁ አክበር፤ ሱብሐነከላሁምም ኢኒ ዘለምቱ ነፍሲ ፈግፊርሊ ፈኢነሁ ላየግፊሩ ዙኑብ ኢላ አንት።" (ትርጉሙም፡ «ያ ይህንን የማንችለው ስንሆን ለእኛ ያገራለን ጌታ ጥራት ይገባው። (13) እኛም በእርግጥ ወደ ጌታችን ተመላሾችን፤ 14» ምስጋና ለአላህ ይገባው። ምስጋና ለአላህ ይገባው። ምስጋና ለአላህ ይገባው። አላህ ታላቅ ነው። አላህ ታላቅ ነው። አላህ ታላቅ ነው። አላህ ሆይ! ጥራት ይገባህ ነፍሴን በድያለሁ። ማረኝ ከአንተ በቀር ኃጢአትን የሚምር የለምና።) አቡዳውድ እና ቲርሚዚይ ዘግበውታል።

ጥ 27: በጉዞ ወቅት የሚባለውን ዱዓእን ጥቅስ?

መልስ- "አላሁ አክበር፤ አላሁ አክበር፤ አላሁ አክበር፤ {ሱብሐነ አልለዚ ሰኸረ ለና ሀዛ ወማ ኩና ለሁ መቅሪኒን (13) ወኢና ኢላ ረቢና ለሙንቀሊቡን (14)} አልላሁም ኢንና ነስአሉክ ፊ ሰፈሪና ሀዛ አል-ቢረ ወት-ተቅዋ ወሚነል ዐመሊ ማ ተርዱ አላሁም ሀውዊን ዐለይና ሰፈሪና ሀዛ ወጥዊ ዓና ባዕደሁ አላሁም አንታስ- ሷሒቡ ፊስ-ሰፈር ወል-ኸለፈቱ ፊል-አህሊ አላሁም ኢንኒ አዑዙ ቢከ ሚን ወዕሣኢ-ሰፈር ወካአባቲል-መንዘር ወሱኢል-ሙንቀሊቢ ፊል-ማሊ ወል-አህል" (ትርጉሙም፡ አላህ ታላቅ ነው። አላህ ታላቅ ነው። አላህ ታላቅ ነው። «ያ ይህንን

የማንችለው ስንሆን ለእኛ ያገራለን ጌታ ጥራት ይገባው። (13) እኛም በእርግጥ ወደ ጌታችን ተመላሾች ነን (14)» አላህ ሆይ! በዚህ ጉዟችን ለበጎነት እና ለመልካምነት አንተንም ለሚያስደስቱን ተግባሮች እንድትገጥመን እንማግኝላለን። አላህ ሆይ! ይህን ጉዞ አቅልልን እና ርቀቱንም ቅርብ አድርግልን። አላህ ሆይ! በመንገዳችን ያለህን ረዳታችን እና ለቤተሰቦቻችንም የተውንላቸው አንተን ነው። አላህ ሆይ! ከጉዞ መከራና ከክፉ እይታዎችም ባንተ እጠበቃለሁ። በቤተሰባችንና በንብረታችን ስንመለስ በችግር ውስጥ ከማግኘትም ባንተው እንጠበቃለን።)

ተመልሱም ሲመጣም እንዲሁ ካለ በኋላ ተከታዮቻችንም ያክላል፡-

"አይቡነ፤ ታኢቡነ፤ ዓቢዱን ሊረቢና ሐሚዱን" (ትርጉሙም፡ ጌታችንን እያመሰገንን ተግባራችን፤ ተውባ አድራጊዎች፤ ለጌታችን አመስጋኞች ሆነን ተመለስን።) ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ 28: መንገደኛ የሆነ ሰው ነዋሪ ለሆነ የሚያደርግለት ዱዓ እ ምንድን ነው?

"አስተውዱዎ-ኩሙላሁ-ል-ለዚ ላ ቱደዩዎ ወዳኢዎሁ" (ትርጉሙም፡ አደራየን እርሱ ዘንድ የተጣለ አደራ በማይጠፋው አላህ ላይ አድርጌ እሰናበትሀለሁ።) ኢማም አሕመድ እና ኢብኑ ማጃህ ዘግበውታል።

ጥ 29: ነዋሪ የሆነ ለመንገደኛው የሚያደርግለት ዱዓ እ ምንድን ነው?

"አስታውዱኡላህ ዲነክ፤ ወ አማነተክ፤ ወ ኸዋቲመ ዐመሊክ።" (ትርጉሙም፡ ሀይማኖትህን፤ ደህንነትህንና የሥራ ፍጻሜህን በአላህ ላይ አደራ እተወዋለሁ።) ኢማሙ አሕመድና ቲርሚዚይ ዘግበውታል።

ጥ30: ወደ ገበያ ሲገባ የሚባለው ዱዓ እ ምንድን ነው?

"ላ ኢላህ ኢለላህ ወሕደሁ ላ ሸሪከ ለሁ፡ ለሁል-ሙልኩ ወለሁል-ሐምዱ ዩሕይ ወዩሚት፤ ወሁወ ሐዩን ላ የሙት፤ ቢየዲሂል-ኸይር ወሁወ ዐላ ኩሊ ሸይኢን ቀዲር።" (ትርጉሙም፡ ከአላህ በስተቀር በእውነት አምልኮ የሚገባው አምላክ የለም፤ ተጋሪ የለውም። ንግሥናም ምስጋናም የእርሱ ብቻ ነው። ሕያው ያደርጋል፤ ይገድላልም። እርሱም የማይሞት ሕያው ነው። መልካም ሁሉ በእጁ ነው እርሱም በነገሩ ሁሉ ላይ ቻይ ነው።) ቲርሚዚይ እና ኢብኑ ማጃህ ዘግበውታል።

ጥ 31: በቁጣ ጊዜ የሚባለውን ዱዓ እ ጥቀስ?

መልስ- "አዑዙ ቢላሂ ሚነሸሸይጣን አርረጂም" (ትርጉሙ፡ ከተረገመው ሸይጣን በአላህ እጠበቃለሁ።) ቡኸሪና ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ 32: መልካም ላደረገልህ ሰው ምን ትለዋለህ?

መልስ- "ጀዝከላሁ ኸይረን" (ትርጉሙም፡ መልካም ምንዳህን አላህ ይከፈልህ።)

ቲርሚዚይ ዘግበውታል።

ጥ 33: መጓጉዣ ሲዳከም የሚባለው ዱዓእ ምንድን ነው?

መልስ- "ቢስሚላህ" (ትርጉሙም፡- "በአላህ ስም" ማለት ነው።) አቡዳውድ ዘግበውታል።

ጥ34: የሚያስደስትህ ነገር ሲያጋጥምህ ምን ትላለህ?

መልስ- "አልሐምዱ ሊላሂ አልለዚ ቢኒዕመቲሂ ተቲሙ አስደሊሐት" (ትርጉሙም፡ ያ በጎዎችም በጸጋው የሚሞሉት አላህ ምስጋና መላ ተገባው።) አልሐኪም እና ሌሎችም ዘግበውታል።

ጥ 35: የሚያስከፋህ ነገር ሲያጋጥምህ ምን ትላለህ?

መልስ- "አልሐምዱ ሊላህ ዐላ ኩሊ ሐል" (ትርጉሙም፡ በሁሉም ሁኔታ ምስጋና ሁሉ ለአላህ የተገባ ነው።) ሰሐሐል ጃሚዕ ላይ ተዘግቧል።

ጥ 36: የሰላምታ አሰጣጥ እና ሰላምታን የመመለስ ስርዓት እንዴት ነው?

መልስ- ሙስሊም እንዲህ ነው ሰላምታ የሚያቀርበው፡ "አሰላሙ ዐለይኩም ወረሕመቱላሂ ወበረካቱህ" (ትርጉሙም፡ የአላህ ሰላም፣ እዝነትና በረከቱ በርሶ ላይ ይሰፈን)

ለወንድሙም እንዲህ ሲል መለስ ይሰጣል፡- "ወዐለይኩም አስሰላም ወረሕመቱላሂ ወበረካቱህ" (ትርጉሙም፡ በእርሶም ላይ የአላህ ሰላም፣ እዝነትና በረከቱ ይሰፈን) ቲርሚዚይ እና አቡ ዳውድ እንዲሁም ሌሎችም ዘግበውታል።

ጥ 37: ዝናብ በሚዘንብ ጊዜ የሚደረገው ዱዓእ ምንድን ነው?

መልስ- "አሏሁመ ሰይበን ናፊዐን" (ትርጉሙም፡ አላህ ሆይ! መልካም ቧቧታ አድርገው።) ቡኻሪይ ዘግበውታል።

ጥ 38: ዝናብ ከወረደ በኋላ የሚደረገው ዱዓእ ምንድን ነው?

መልስ- "ሙጢርና ቢፈድሊላሂ ወረሕመቲሂ" (ትርጉሙም፡ በአላህ እዝነትና ችግርታ ዝናብ አገኘን።) ቡኻሪይ እና ሙስሊም ዘግበውታል።

ጥ 39: በንፋስ ጊዜ የሚደረገውን ዱዓእ ጥቀስ?

"አልላሁመ ኢኒ አስአሉከ ኸይረሀ ወአዑዙ ቢከ ሚን ሸሪሃ" (ትርጉሙም፡ አላህ ሆይ! እኔ ኸይረኝን እማፀንሃለሁ፤ ከከፋቷም በአንተው እጠበቃለሁ።) አቡ ዳውድ እና ኢብኑ ማጃህ ዘግበውታል።

ጥ 40: ነጎድጓድ ሲሰማ የሚደረገውን ዱዓእ ጥቀስ?

"ሱብሐነለዚ ዩሰቢሐ ረዕዱ ቢሐምዲሂ ወልመላኢከቱ ሚን ኸፈቲሂ" (ትርጉሙም፡ ነጎድጓድም እያመሰገነ መላእክትም እርሱን ፈርተው የሚያወድሱት አላህ

ጥራት ይገባው።) የኢማሙ ማሊክ ሙወጣእ ላይ ተዘግቧል።

ጥ 41: ፊትና ላይ የወደቀ ሰው ስታይ የሚደረገው ዱዓእ ምንድን ነው?

"አልሐምዱ ሊላሂ አልለዚ ዐፋኒ ሚማ ኢብተላከ ቢሂ፤ ወፊደለኒ ዐላ ከሚረን ሚመን ኸለቀ ተፍዲላ" (ትርጉሙም: በአንተ ላይ ካደረሰብህ ፈተና ያተረፈኝ አላህ ምስጋና ይገባው፤ ከብዙህኑ ፍጡራትም በርግጥ አስበለጠኝ።) ቲርሚዚይ ዘግበውታል።

ጥ 42: በሰው ዓይን ምክንያት አንዳች ነገር ይደርስበታል ብሎ የሰጋ ሰው የሚያደርገው ዱዓእ?

መልስ- በሐዲሥ:- <<ከእናንተ አንዳችሁ ከወንድሙ ወይም ከራሱ፣ ወይም ከገንዘቡ የሚወደድ ነገርን የተመለከተ (አላህ በረካ እንዲያደርግለት ዱዓእ ያድርግ) የሰው ዓይን በትክክል ያለ ነገር ነውና።" ኢማም አሐመድ እና ኢብኑ ማጃህ እንዲሁም ሌሎችም ዘግበውታል።

ጥ 43: በነብዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈን) ላይ ሶለቀት የምታወርደው እንዴት ነው?

መልስ- "አላሁመ ሰሊ ዐላ ሙሐመዲን ወዓላ አሊ ሙሐመዲን ከማ ሰለይተ ዐላ ኢብራሂም ወዐላ አሊ ኢብራሂም ወባሪክ ዓለ ሙሐመዲን ወዐላ አሊ ሙሐመዲን ከማ ባራክተ ዐላ ኢብራሂም ወዐላ አሊ ኢብራሂም ኢነከ ሐሚዱን-መጂድ።" (ትርጉሙም: አላህ ሆይ! ሶለቀትህን በሙሐመድና በሙሐመድ ቤተሰብ ላይም አድርግ፤ ልክ በኢብራሂም እና በኢብራሂም ቤተሰቦች ሶለቀት እንዳደርግከው፤ አንተ ምስጉን የተከበርክ ነህና። አላህ ሆይ! በረከትህንም በሙሐመድ እና በሙሐመድ ቤተሰቦች ላይም አድርግ ልክ በኢብራሂምና በኢብራሂም ቤተሰቦች እንዳደረግከው፤ አንተ ምስጉን የተከበርክ ነህና።) ቡኻሪና ሙስሊም ዘግበውታል።

የልዩ ልዩ ክፍል

ጥ 1: አምስቱ የድንጋጌ ዓይነቶች ምን ምን ናቸው?

መልስ-

- 1 - ዋጂብ (ግዴታ)
- 2- ሙስተሐብ (የተወደደ)
- 3- ሐራም (ፈፅሞ የተከለከለ)
- 4- መክሩህ (የተጠላ)
- 5- ሙባሕ (የተፈቀደ)

ጥ 2: እነዚህ አምስቱ የድንጋጌ ዓይነቶችን አብራራ?

መልስ-

- 1- ግዴታ (ዋጂብ):- አምስቱ የግዴታ ሰላቶች፣ የረመዳን ምዕ እና ወላጆችን ማክበርን ይመስላል፤
 ዋጂብ (ግዴታ) ማለት አድራጊው መልካም ምንዳ የሚያገኝበት ሲሆን የተወው ደግሞ ቅጣት ይጠብቀዋል።
- 2- ሙስተሐብ (የሚወደድ):- ከግዴታ ሰላት በኋላ የሚሰጡ ሱናዎች፣ የሌሊት ሰላት፣ ሚስኪን ማብላት እና ሰላምታ መለዋወጥ መስል ነገራቶችን ሲሆን አንዳንዴም "ሱና" ወይም "መንዳብ" ይባላል።
 - ሙስተሐብ የሚባለው ቢሰሩት አጅር የሚያስገኝ ቢተውት የማያስቀጣ ነው።
 ጠቃሚ (አንገብጋቢ) ማስታወሻ:-
 አንድ ሙስሊም የሆነ ጉዳይ ሱና ወይም ሙስተሐብ መሆኑን ሲሰማ ተግባራዊ ለማድረግና የነብዩን (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈን) ፈለግ ለመከተል መጣደፍ ነው ይገባዋል።
- 3- ሙሐረም (የተከለከለ):- አልኮል መጠጣት፣ ወላጆችን ማመፅና ዝምድና መቁረጥን መስል ተግባራቶችን ነው።
 ሙሐረም የሆነ ነገር የተወ ሰው ምንዳ የሚያገኝበት የሰራ ደግሞ የሚቀጣበት ነው።
- 4- መኩሩህ (የተጠላ):- በግራ እጅ መስጠትና መቀበል፣ በሰላት ወቅት ልብስን (ክርን ላይ) መሰብሰብን ይመስላል

- መክሩህ ነገርን መተው መልካም ምንዳን ያስገኛል፤ የሠራ ሰው ግን አይቀጣም።

5- ሙባሕ (የተፈቀደ)፡ ፖም እንደሙባሕትና ሻይ እንደመጠጣት አይነቱ ሲሆን "ሐላል" ወይ "ጃኢዝ" ይባላል።

- ሙባሕ ስላደረጉት ምናዳ አያስጥም፤ ስላላደርጉት አያስቀጣም።

ጥ3: ሽያጭ እና ግብይቶች ብይናቸው ምንድን ነው?

መልስ - በመሰረቱ ሁሉም ሽያጭ እና ግብይቶች የላቀው አላህ ከከለከላቸው አንዳንድ ዓይነቶች በስተቀር የተፈቀዱ ናቸው።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا...﴾ [البقرة: 275]

{መሸጥን አላህ ፈቅዷል። አራጣንም እርም አድርጓል።} [ሱረቱል በቀራህ 275]

ጥ4: አንዳንድ መሸጥ የተከለከሉ የግብይት ዓይነቶችን ጥቀሱ?

መልስ-

1- ማጭበርበር፡ ለምሳሌ የሸቀጥን ነውር መደበቅ፤

የማጭበርበር ክልከልነትን በተመለከተ የአላህ መልእክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን በአንድ የእህል ክምር -ማለትም የምግብ ክምር- በኩል እያለፉ ሳሉ እጃቸውን ወደ እህሉ ከተቱና ጣቶቻቸው አንዳች እርጥበት ሲያገኘው እንዲህ አሉ፡- "የእህሉ ባለቤት ሆይ! ይህ ምንድን ነው ይሄ?" እርሱም፡- "የአላህ መልእክተኛ ሆይ! ዝናብ መትቶት እኮ ነው" አላቸው። እርሳቸውም እንዲህ አሉት፡- "(የእርጥብ ክፍሉን) ሰዎች እንዲያዩት ከክምሩ በላይ በኩል ለምን አላስቀመጥከውም? የሚያጭበረብር ከኛ አይደለም።" ሙስሊም ዘግቦውታል።

2- አራጣ፡- ለምሳሌ ከሆነ ሰው አንድ ሺህ ተቀብሎ ሲመልስለት ግን ሁለት ሺህ አድርጎ መመለስ ነው።

በእዳው ላይ የተጣለው ጭማሪ አራጣ ነው።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا...﴾ [البقرة: 275]

{መሸጥን አላህ ፈቅዷል። አራጣንም እርም አድርጓል።} [ሱረቱል በቀራህ 275]

3- አልገረር ወ አልጀሃላህ፡- ይህ ሲባል በበግ (በፍየል) ጡት ውስጥ ያለን ወተት

አልያም ሳይታደን በባህር ውስጥ ያለን አሳ መሸጥ የመሳሰሉትን የሚያካትት ነው።

በሐዲሥ እንደመጣው፡ (የአላህ መልእክተኛ ስለላሁ ዐለይሂ ወሰለም "የገረር" ሽያጭን ከልክለዋል።) ሙስሊም ዘግቦውታል።

ጥ 5: አላህ ከዋለልህ ፀጋዎች የተወሰኑትን ጥቀስ?

መልስ-

1- የእስልምና ፀጋ፤ ከከሃዲያን አለመሆን፤

2- የሱና ፀጋ፤ ከቢዲዳ ሰዎች አለመሆን፤

3- የጤንነት ፀጋ፤ በመስማትም፤ በማየትም፤ በመራመድም በሌላውም ሁሉ ጤናማ መሆን፤

4- የሙብላት፤ የመጠጣትና የመልበስ ፀጋ፤

ሌሎችም የዋለልን ስፍር ቁጥር የሌላቸው ፀጋዎችም ሁሉ።

የላቀዉ አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا إِنَّ اللَّهَ لَعَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٤١﴾ [النحل: 141]}

{የአላህንም ጸጋ ብትቆጥሩ አትዘልቋትም። አላህ በእርግጥ መሐሪ አዛኝ ነውና።}

[ሱረቱ-ነሐል: 18]

ጥ 6: ፀጋዎችን በተመለከተ ግዴታችን ምንድን ነው? እንዴትስ ተገቢውን ሹክር እናደርሳለን?

መልስ- ያሉብን ግዴታ፡- እርሱ ብቸኛ ፀጋ የሚውል በመሆኑ እርሱን በአንደበት ማመስገንና ማወደስ እነዚህን ፀጋዎች ደግሞ አላህ በሚታመፀበት ሳይሆን እርሱን በሚያስደስት ሁኔታ ማዋል ነው።

ጥ 7: የሙስሊሞች በዓላት ምን ምን ናቸው?

መልስ - ኢድ አልፈጥር እና ኢድ አል-አድሐ (አረፋ)

አነስ ባስተላለፈው ሐዲሥ የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን) ወደ መዲና በመጡ ጊዜ ሰዎቹ በደስታ የሚያሳልፏቸው ሁለት ቀናት ነበሯቸው። እርሳቸውም (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን)፡- "እነዚህ ሁለት ቀናት ምንድን ናቸው?" ብለው ጠየቁ፡ ሰዎቹም፡- "እኛ በቅድመ-ኢስላም የነበሩን የደስታ ቀናት ናቸው።" ብለው መለሱ። እርሳቸውም (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን)፡- "አላህ ከእነርሱ የተሻሉ በሆኑ ሁለት በዓላት ማለትም

በዒድ አልፈጥር እና በዒድ አል-ኦድሐ ለውጦላችኋል።" አቡ ዳውድ ዘግበውታል።
ከእነዚህ ውጭ ያሉት በዓላት ቢድዓ ናቸው።

ጥ8: ከወራት ምርጡ ምን ወር ነው?

መልስ - የረመዳን ወር ነው።

ጥ9: ከቀናት ምርጡ ምን ቀን ነው?

መልስ - ጁሙዓህ ቀን ነው።

ጥ 10: የዓመቱ ምርጥ ቀን ምንድን ነው?

መልስ - የዓረፋ ቀን ነው።

ጥ11: የአመቱ ምርጥ ምሽት የትኛው ነው?

መልስ- ለይለቱል ቀድሮ ነው።

ጥ 12: ባዕድ ሴት ባየህ ጊዜ ግዴታው ምንድን ነው?

መልስ:- ግዴታው እይታን ዝቅ ማድረግ ነው። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል:-

[النور: 30] ﴿قُلِ لِلْمُؤْمِنِينَ يَعْضُوا مِنْ أَبْصَرِهِمْ﴾

{ለምእመናን ንገራቸው:- ዓይኖቻቸውን (ያልተፈቀደን ከማየት) ይከልክሉ።}

[ሱረቱ-ኑር: 30]

13: የሰው ልጅ ጠላቶቹ እነማን ናቸው?

1- በክፋት የምታዝ ነፍስ:- ይህም የላቀው አላህን በማመፅ በኩል የሰው ልጅ ነፍሱንና ስሜቱ ያዘዘችውን ነገር መከተሉ ነው። ጥራት ይገባውና:

[يوسف: 57] ﴿إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي إِنَّ رَبِّيَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾

{ነፍስ ሁሉ ጌታዬ የጠበቃት ካልሆነች በስተቀር በመጥፎ ነገር በእርግጥ አዛዥ ናትና። ጌታዬ በጣም መሐሪ አዛኝ ነው» (አለ)።} [ሱረቱ ዩሱፍ: 53]

2- ሸይጧን:- የሰው ልጅን ማጥመምና በክፋት ወስውሶ እሳት የማስገባት ዓላማ ያለው የሰው ልጆች ጠላት ነው። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል:-

[البقرة: 178] ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا خُطْوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ﴾

{የሰይጣንንም እርምጃዎች አትከታተሉ። እርሱ ለእናንተ ግልጽ ጠላት ነውና።}

[ሱረቱል በቀራህ 168] 3- መጥፎ ጓደኞች:- ክፋትን የሚያበረታቱና ከመልካም የሚከለክሉት ናቸው። አላህ እንዲህ ብሏል:-

﴿الْأَخِلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ﴾ [الزخرف: ٦٧]

{ወዳጆች በዚያ ቀን ከፊላቸው ለከፊሉ ጠላት ነው። አላህን ፈሪዎች ብቻ ሲቀሩ።}
[ሱረቱ ዙኸሩፍ: 67]

ጥ 14: ተውባ (ንስሃ) ምንድን ነው?

መልስ- ተውባ ማለት፡- የላቀው አላህን ከማመፅ እርሱን ወደመታዘዝ መመለስ ነው። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَإِنِّي لَعَفَّارٌ لِّمَن تَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى﴾ [طه: ٨٢]

{እኔም ለተጸጸተ፣ ላመነም፣ መልካምንም ለሠራ፣ ከዚያም ለተመራ ሰው በእርግጥ መሐሪ ነኝ።} [ሱረቱ ጠሃ: 82]

ጥ 15: የትክክለኛ ተውባ ቅድመ ሁኔታዎች ምን ምን ናቸው?

መልስ-

- 1- ከኋጢአት መታቀብ፤
- 2 - ስላለፈው ነገር መጸጸት፤
- 3- ወደ ኋጢአቱ ላለመመለስ መወሰን፤
- 4- የሰዎችን ሐቅ መመለስና የበደልናቸውም ካለ ይቅርታቸውን መጠየቅ።

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَن يَغْفِرَ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِن شَيْءٍ أَذِيٍّ﴾ [آل عمران: ٤٠]

{ለእነዚያም መጥፎ ሥራን በሠሩ ወይም ነፍሶቻቸውን በበደሉ ጊዜ አላህን የሚያስታውሱና ለኅጢአቶቻቸው ምሕረትን የሚለምኑ ለሆኑት ከአላህም ሌላ ኅጢአቶችን የሚምር አንድም የለ። (በስሕተት) በሠሩትም ላይ እነርሱ የሚያውቁ ሲሆኑ የማይዘወትሩ ለሆኑት (ተደግሳለች)።} [ሱረቱ አል ሚምራን: 135]

ጥያቄ 16: በነብዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈን) ላይ ሰላዎት ማወረድ ማለት ምን ማለት ነው?

መልስ - ነብዩን (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈን) የላቀው አላህ በላይኛው ቀበሌ እንዲያወድሳቸው አላህን መማፀን ማለት ነው።

ጥ 17- "ሱብሐነላህ" (አላህ ጥራት ይገባው) ማለት ምን ማለት ነው?

መልስ - "ሱብሐነላህ" ማለት የላቀው አላህ ከእንኳን፣ ከስህተትና ከመጥፎ ነገር ሁሉ ማጥራት ማለት ነው።

ጥ 18 - "አልሐምዱሊላህ" (ምስጋና ለአላህ ይገባው) ማለት ምን ማለት ነው?

መልስ - የላቀው አላህን ማመስገንና እርሱንም በሁሉም የፍጹምነት ባህሪያት መግለፅ ነው።

ጥ 19 - "አላሁ አክብር" (አላህ ከፍ ያለ ነው) ማለት ምን ማለት ነው?

መልስ- ማለት ጥራት የተገባው አምላካችን አላህ ከሁሉም በላይ፣ ይበልጥ ታላቅ፣ ልዑልና ሁሉንም አሸናፊ ነው ማለት ነው።

ጥ 20: "ላ ሐውላ ወላ ቁወተ ኢላ ቢላህ" (በአላህ ካልሆነ በቀር ምንም ሃይልም ሆነ ብልህት የለም) ማለት ምን ማለት ነው?

መልስ - ትርጉሙ፡- በአላህ ካልሆነ በቀር ባርያው ከአንዱ ሁኔታ ወደ ሌላ የሚለወጥበት ብልህትም ይሁን በዚሁ ላይ ችሎታም የለውም።

ጥ 21: "አስታግፊሩላህ" (አላህን መሀርታ እጠይቃለሁ) ማለት ትርጉሙ ምንድን ነው?

መልስ - ማለትም፡- ባርያው አላህ ኃጢአቱን እንዲሰርዝለትና ጥፋቱን እንዲሸፍንለት ጌታውን መማፀኑ ነው።

መደምደሚያ

በመጨረሻም፡-

እነዚህ ጥያቄዎች ህጻናቱ በትክክለኛ ቃል፣ ተግባር እና እምነት ላይ ሆነው ያድጉ ዘንድ ወላጆች ልጆቻቸውን ሊያስረዱዋቸው እና ሊያብራሩቸው የሚገቡ ነጥቦች ናቸው። በዚህ ሁኔታ ማሳደግ ህጻናቱን ከመመገብ እና ከማልበስ የበለጠ አንገብጋቢ ነው። ጥራት ይገባውና እንዲህ ብሏል፡-

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ﴾ (التحریم: ٦)

{እናንተ ያመናችሁ ሆይ! ነፍሶቻችሁንና ቤተሰቦቻችሁን መቀጣጠያዎ ሰዎችና ደንጋዮች ከኾነች እሳት ጠብቁ። በእርሷ ላይ ጨካኞች፣ ኅይለኞች የኾኑ መላእክት አልሉ። አላህን ያዘዛቸውን ነገር (በመጣስ) አያምጹም። የሚታዘዙትንም ሁሉ ይሠራሉ።} [ሱረቱ ተሐሪም: 6] የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡- "ሰውየው በቤቱ ለሚኖሩት ኋላፊነት አለበት፤ በነርሱም ጉዳይ ይጠየቅበታል። ሴት የባሏን ቤት በተመለከተ ኋላፊነት አለባት፤ በነርሱ ጉዳይም ተጠያቂ ናት።" ቡኻሪይ እና ሙስሊም ዘግበውታል።

የአላህ ሰላዎትና ሰላም በመሪያችን ሙሐመድ እና በቤተሰቦቻቸው እንዲሁም በባልደረቦቻቸውም ላይ ሁሉ ይስፈን።

ማውጫ

Contents

መግቢያ	4
የዐቂዳ ክፍል	6
ጥ 1: ጌታህ ማን ነው?	6
ጥ 2: ሃይማኖትህ ምንድን ነው?	6
ጥ 3: ነብይህ ማን ነው?	6
ጥ 4: ቃለ ተውሒድ የሚባለው ምንድን ነው እና ትርጓሜውስ?	6
ጥ 5: ልዕላ ኃይሉ አምላካችን አላህ የት ነው?	6
ጥ 6: መሐመድ የአላህ መልእክተኛ መሆናቸውን መመስከር ማለት ምን ማለት ነው?	7
ጥ 7: የላቀው አላህ ለምንድን ነው የፈጠረን?	8
ጥ 8: ዲባዳ/አምልኮ/ ምንድን ነው?	8
ጥ 9: ትልቁ ግዴታችን ምንድን ነው?	8
ጥ 10: የተውሒድ ዓይነቶች ስንት ናቸው?	8
ጥ 11: ከባዱ ኃጢአት ምንድን ነው?	9
ጥ 12: የሸርክን ምንነትና ዓይነቶቹን ጥቀስ?	9
ጥ 13: ከሀያሉ አምላክ በስተቀር የሩቅ ምስጢርን የሚያውቅ አለን?	9
ጥ 14: የእምነት ምሳሌዎች (አርካን) ስንት ናቸው?	9
ጥ 15: የእምነትን ምሳሌዎችን አብራራ?	10
ጥ 16: ቁርአን ምንድን ነው?	12
ጥ 17: ሱና ምንድን ነው?	13
ጥ 18: ቢድዓህ ምንድን ነው? እንቀበለዋለንስ ወይ?	13
ጥ 19: የወላእ (ለኢስላም ሲባል የሚደረግ ወዳጅነት) እና የበራእ (ለኢስላም ሲባል የሚደረግ ጠላትነት) እምነትን አብራራ?	13

ጥ 20: አላህ ከእስልምና ውጭ ሌላ ሃይማኖትን ይቀበላልን?	14
ጥ 21: ክህደት በንግግር፣ በተግባር እና በእምነት የሚገለፅ ነው፤ ለእነዚህ ምሳሌ የሚሆኑትን ግለጽ?	14
ጥ 22: ኒፋቅ ምንድን ነው? ዓይነቶቹስ?	14
ጥ 23: የነቢዮችና መልክዕተኞች መደምደሚያ ማን ናቸው?	15
ጥ 24: ሙዕጂዝ (+አምር) ምንድን ነው?	15
ጥ 25: ሰላቦች እነማን ናቸው? እንደደዳቸውን?	15
26: የምእመናን እናቶች እነማን ናቸው?	16
ጥያቄ 27: የነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ቤተሰቦች በኛ ላይ ያላቸው ሙብት ምንድን ነው?	16
ጥ 28: የሙስሊም መሪዎችን በተመለከተ ያለብን ግዴታ ምንድን ነው? 16	
ጥ 29: የምእመናን መኖርያ የት ነው?	16
ጥ 30: የከሓዲያን መኖሪያ የት ነው?	16
ጥ 31: አላህን መፍራት ምንድን ነው? አላህ ላይ ተስፋ ማድረግ ሲባልስ ምንድን ነው? ማስረጃውስ?	17
ጥ 32: የተወሰኑ የአላህን ስም እና ባህሪያቱን ጥቀስ?	17
ጥ33: እነዚህን ስሞች አብራራ?	17
ጥ 34: የሙስሊም ሊቃውንትን በተመለከተ ያለብን ግዴታ ምንድን ነው? 18	
ጥ 35- የኃያሉ አላህ ወልዶች እነማን ናቸው?	18
ጥ 36: ኢማን ንግግርም ድርጊትም ነውን?	18
ጥ 37: ኢማን የሚጨምር እና የሚቀንስ ነገር ነውን?	19
ጥ 38: ኢሕሳን ምንድን ነው?	19
ጥ 39: ሥራ አላህ ሱብላኑሁ ወተዓላ ዘንድ ተቀባይነት የሚያገኘው መቼ ነው?	19
ጥ 40: ተወኩልን በአላህ ላይ ማድረግ ማለት ምን ማለት ነው?	19
ጥ 41: በመልካም ማዘዝ እና ከመጥፎ መከልከልን በተመለከተ ያለብን	

ግዴታ ምንድን ነው?	19
ጥ 42: አሁኑ ሱና ወልጅማዐሀ እነማን ናቸው?	20
የፊቅህ ክፍል	21
ጥ1: ጠሃራ ምንድን ነው?	21
ጥ 2: ነጃሳ የነካውን ነገር እንዴት ማጽዳት ይቻላል?	21
ጥ 3: የውዱእ ትሩፋቶችን ግለፅ?	21
ጥ 4: እንዴት ነው ውዱእ የምታደርገው?	21
ጥ 5: የውዱእ ግዴታዎች ምን ምን ናቸው? ቁጥራቸውስ ስንት ነው?	22
ጥ 6: የውዱእ ሱናዎች ምን ምን ናቸው? ቁጥራቸውስ?	23
ጥ 7: ውዱእን የሚያበላሹ ስንት ናቸው?	23
ጥ 8: ተየሙም ምንድን ነው?	23
ጥ9: ተየሙም የሚደረገው እንዴት ነው?	23
ጥ10: ተየሙም የሚፈረሰው በምንድን ነው?	24
ጥ 11: ኹፎች እና ካልሲዎች ምንድን ናቸው? በእነርሱ ላይ ይታበሳልን? 24	24
ጥ 12 - ኹፎች ላይ ማበስ ጥበቡ ምን እንደሆነ ግለፅ?	24
ጥ 13- በኹፍ ላይ ማበሱ ትክክለኛ እንዲሆን መሟላት ያለባቸው ቅድመ ሁኔታዎች ምንድን ናቸው?	24
ጥ 14- በኹፍ ላይ ማበስ አካሄድ እንዴት ነው?	24
ጥ 15- በኹፍ ላይ የታበሰን የሚያፈርሰው ምንድን ነው?	24
ጥ 16: ሰላት ምንድን ነው?	25
ጥ 17: የሰላት ብይን ምንድን ነው?	25
ጥ 18: አለመስገድ ብይኑ ምንድን ነው?	25
ጥ 19- አንድ ሙስሊም በቀንና በሌሊት የሚሰግደው ስንት ግዴታ ሰላት አለበት? እያንዳንዱ ሰላትስ ስንት ስንት ረከዓዎች አሉት?	25
ጥ 20: የሰላት ቅድመ መስፈርቶች ስንት ናቸው?	25
ጥ 21: የሰላት አርካን (ምሳሌዎች) ብዛት ስንት ነው?	26

ጥ 22: የሰላት ግዴታዎችን ጥቀስ?	26
ጥ 23: የሰላት ሱናዎች ምን ምን ናቸው?	27
ጥ 24: ሰላትን የሚያበላሹ ነገሮች ብዛት ስንት ነው?	29
ጥ 25: ሙስሊም የሆነ ግለሰብ የሚሰግደው እንዴት ነው?	29
ጥ 26 - ሰላትን ካጠናቀቅክ በኋላ የሚባለው ዚክር ምንድን ነው?	33
ጥ 27: ከግዴታ ሰላት በፊትና በኋላ የሚሰገዱ ሱናዎች ምን ምን ናቸው? ትሩፋቱስ ምንድን ነው?	34
ጥ 28: የሰምንቱ ምርጥ ቀን ምንድን ነው?	35
ጥ 29: የጁምአ ሰላት ብያኔ ምንድን ነው?	35
ጥ 30: የጁምዓ ሰላት ስንት ረከዓዎች አሉት?	35
ጥ 31: የጁምዓ ሰላት ማሰላፍ ይፈቀዳልን?	35
ጥ 32: የጁምዓን ሱና ጥቀስ?	36
ጥ 33: በጅምዓ መስገድ ያለውን ትሩፋትን ጥቀስ?	36
ጥ 34: በሰላት ውስጥ ኹሹዕን መኖር ማለት ምንድን ነው?	36
ጥ 35: ዘካ ምንድን ነው?	36
ጥ 36: ሙስተሐብ (ግዴታ ባይሆንም የሚበረታታ) የሆነው ምጽዋት ምንድን ነው?	37
ጥ 37: ጾም ምንድን ነው?	37
ጥ 38: የረመዲንን ወር መፃም ያለውን ትሩፋት ጥቀስ?	37
ጥ 39: ከረመዲን ውጭ በፈቃድኝነት ግዴታ ያልሆነ ጾምን መፃም ያለውን ትሩፋት ጥቀስ?	38
ጥ 40:- ፃምን ከሚያፈርሱ ነገሮች መካከል የተወሰኑትን ጥቀስ?	38
ጥ 41: የፃም ሱናዎችን ጥቀስ?	38
ጥ 42: ሐጅ ምንድን ነው?	38
ጥ 43: የሐጅ (አርካን) ምሰሶዎችን ብዛት ጥቀስ?	39
ጥ 44: የሐጅን ትሩፋት ጥቀስ?	39

ጥ 45: ዑምራ ምንድን ነው?	39
ጥ 46: የዑምራ ምስሶዎችን ብዛት ጥቀስ?	39
ጥ 47: በአላህ መንገድ መታገል ማለት ምንድን ነው?	39
የነቢዩ ﷺ የህይወት ታሪክ ክፍል	40
ጥያቄ 1: የነቢያችን ሙሐመድ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈንን የዘር ሀረግ ጥቀስ?	40
ጥያቄ 2: የነቢያችን የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እናት ስም ማን ይባላል?	40
ጥ3: አባታቸው የሞተው መቼ ነው?	40
ጥ 4: ነብዩ ﷺ የተወለዱት መቼ ነው?	40
ጥ5: የት ሀገር ተወለዱ?	40
ጥ 6: ከእናታቸው ውጭ ተንከባካካቢያቸው እና አጥቢያቸው ማን ነበረች?	40
ጥ7: እናታቸው የሞተችው መቼ ነው?	40
ጥያቄ 8: አያታቸው ዐብዱል ሙጦሊብ ከሞቱ በኋላ የተንከባከባቸው ማን ነው?	40
ጥ 9: ከአጎታቸው ጋር ወደ ሶርያ የተጓዙት መቼ ነው?	40
ጥ10: ሁለተኛው ጉዟቸው መቼ ነበር?	41
ጥ 11: ቁረይሾች ካዕባን መልሰው የገነቡት መቼ ነበር?	41
ጥ 12: አላህ መልዕክተኛው አድርጎ ሲልካቸው እድሜያቸው ስንት ዓመት ነበር? ወደ ማንስ ነው የተላኩት?	41
ጥ13: የመጀመሪያ ወሕይ የወረደላቸው በምን መልኩ ነበር?	41
ጥ 14: ወሕይ ሳይገለጥላቸው በፊት በምን ዓይነት ሁኔታ ላይ ነበሩ? ወሕይ ለመጀመሪያ ጊዜ የተገለጠላቸውስ መቼ ነበር?	41
ጥ 15: ከቁርኣን ለመጀመሪያ ጊዜ የወረደላቸው ምን የሚለው ነበር?	41
ጥ 16: በመልዕክተኝነታቸው በመጀመሪያ ያመነላቸው ማን ነበር?	42

- ጥ 17: ወደ እስልምና ዳዕዋ ሲያደርጉ የነበሩት እንዴት ነበር? 42
- ጥያቄ 18: ዳዕዋውን በይፋ ከጀመሩ በኋላ ነቢዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እና በሰላቸው ያመኑት ምእመናን በምን ሁኔታ ላይ ነበሩ? 42
- ጥ 19:- ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን መልዕክተኛ ከሆኑ በአሥረኛው ዓመት የሞተው ማን ነበር? 42
- ጥ20: ኢስራኦ እና ሚዕራጅ ያደረጉት መቼ ነበር? 42
- ጥያቄ 21: ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ከመካውጫ ያሉ ሰዎችን እንዴት ነበር ዳዕዋ ሲያደርጉላቸው የነበረው? 42
- ጥ 22: ነቢዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን መካውስጥ ዳዕዋ እያደረጉ ለምን ያህል ጊዜ ቆዩ? 43
- ጥያቄ 23: ነቢዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ሂጅራ ያደረጉት ወዴት ነው? 43
- ጥ 24: በመዲና ውስጥ ለምን ያህል ጊዜ ቆዩ? 43
- ጥ 25: ከእስልምና ህግጋት መካከል በመዲና ሳሉ የተደነገጉት ምን ምን ናቸው? 43
- ጥ 26: ዋና ዋና የሚባሉት ዘመቻዎቻቸውን ጥቀስ? 43
- ጥ 27: ከቁርኣን መጨረሻ የወረደው ምን የሚለው ነው? 43
- ጥ 28: ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን መቼ ነው የሞቱት? ዕድሜያቸውስ ስንት ነበር? 43
- ጥ 29: የነቢዩን የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ሚስቶች ስም ጥቀስ? 43
- ጥ 30: የነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ልጆች እነማን ናቸው? 44
- ጥ 31: ከነቢዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን የተክለ ሰውነት መገለጫ ባህሪያት ጥቁቱን ጥቀስ? 44
- ጥ 32: ነብዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ኡመታቸውን

(ህዝባቸውን) የተዉት በምን ሁኔታ ላይ ነው?	44
የተፍሲረ ክፍል	45
ጥ 1:- አል-ፋቲሐን አንብብ እና ተፍሲሩንም አስቀምጥ?	45
ጥ 2: ሱረቱል ዘልዘላን ቅራና ተፍሲሩን አስቀምጥ?	46
ጥያቄ 3: ሱረቱ አል'ዓዲያትን ቅራና ተፍሲሩንም አስቀምጥ?	47
ጥ 4: ሱረቱል ቃሪዓን ቅራና ተፍሲሩንም ግለፅ?	49
ጥ5: ሱረቱ ተካሠርን ቅራና ተፍሲሩንም ግለፅ?	50
ጥ 7: ሱረቱል ሁመዘህን ቅራ እና ተፍሲሩንም አስቀምጥ?	52
ጥ 8: ሱረቱል ፊልን ቅራ እና ተፍሲሩንም አስቀምጥ?	53
ጥ 9: ሱረቱል ቁረይሽን ቅራ እና ተፍሲሩንም አስቀምጥ?	54
ጥ 10: ሱረቱል ማዑንን ቅራ እና ተፍሲሩንም አስቀምጥ?	54
ጥ 11: ሱረቱል ከውሠርን ቅራ እና ተፍሲሩንም አስቀምጥ?	55
ጥ 12: ሱረቱል ካፊሩንን ቅራ እና ተፍሲሩንም አስቀምጥ?	56
ጥ 13: ሱረቱል ነስርን ቅራ እና ተፍሲሩንም አስቀምጥ?	57
ጥ 14: ሱረቱል ሙሰድን ቅራ እና ተፍሲሩንም አስቀምጥ?	58
ጥ 15: ሱረቱል ኢኽላስን ቅራ እና ተፍሲሩንም አስቀምጥ?	59
ጥ 16: ሱረቱል ፈለቅን ቅራ እና ተፍሲሩንም አስቀምጥ?	59
ጥ 17: ሱረቱ-ን-ናስን ቅራ እና ተፍሲሩንም አስቀምጥ?	60
የሐዲሥ ክፍል	62
ጥ 1: "ስራዎች የሚለኩት በኒያቸው ነው።" የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሡ የምናገኛቸውን የተወሰኑ ቁምነገሮች ጥቀስ?	62
ጥያቄ 2:- "በዚህ ጉዳዮችን አዲስ ፈሊጥ ያመጣ..." የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሡ የምናገኛቸውን የተወሰኑ ቁምነገሮችንም ጥቀስ?	62
ጥያቄ 3: "ረሱል ሶለሷሁ ዓላይሂ ወሰለም ዘንድ ተቀምጠን ሳለ..." የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሡ የምናገኛቸውን የተወሰኑ ቁምነገሮችንም ጥቀስ?	63

ጥ 4:- «ከሙጳሚኖች መካከል ይበልጥ ኢማናቸው የተሟሉት...» የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሡ ከምናገኛቸው ቁምነገሮች የተወሰኑትንም ጥቀስ? 64

ጥያቄ 5:- «ከአላህ ውጭ ባለ አካል የማለ...» የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሡ ከምናገኛቸው ቁምነገሮች የተወሰኑትንም ጥቀስ? 65

ጥ 6: “እኔ እርሱ ዘንድ ይበልጥ የተወደደኩ እስከልሆንኩ ድረስ እምነቱ አልተሟላም...” የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሡ ከምናገኛቸው ቁምነገሮች መካከል የተወሰኑትንም ጥቀስ? 65

ጥያቄ 7:- «ሚናቸውም ቢሆን ለወንድሙ እስኪወድ ድረስ ...» የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሡ ከምናገኛቸው ቁምነገሮች መካከልም የተወሰኑትን ጥቀስ? 65

ጥ 8: «ነፍሴ በእጁ በሆነችው ጌታ እምላለሁ!...” የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሡ ከምናገኛቸው ቁምነገሮች መካከልም የተወሰኑትን ጥቀስ? 66

ጥያቄ 9:- “ለ ሐውላ ወላ ቁወተን ኢላ ቢላህ’ (ትርጉሙም: በአላህ ካልሆነ በቀር ምንም ሃይልም ሆነ ብልሀት የለም) ...” የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሡ ከምናገኛቸው ቁምነገሮች መካከልም የተወሰኑትን ጥቀስ? 66

10:- “አዋጅ! በሰውነት ውስጥ አንድ ቁራጭ ስጋ አላች...” የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሡ ከምናገኛቸው ቁምነገሮች መካከልም የተወሰኑትን ጥቀስ? 67

ጥ 11: “ከዱኒያ የመሰናበቻ ቃሉ 'ለ ኢላሃ ኢላሏህ' የሆነ ሰው...” የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሡ ከምናገኛቸው ቁምነገሮች መካከልም የተወሰኑትን ጥቀስ? 67

ጥ 12: “ሙጳሚን ዘላፊም ተራጋሚም አይደለም ...” የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሡ ከምናገኛቸው ቁምነገሮች መካከልም የተወሰኑትን ጥቀስ? 67

ጥ 13: “ከአንድ ሰው እስልምና ማማሩ...” የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሡ የምናገኛቸውን የተወሰኑ ጥቅሞቹንም ግለጽ? 68

ጥ 14: “ከአላህ ኪታብ (ከቁርአን) አንዲት እንኳ ሐርፍ የቀራ ሰው...” የሚለውን ሐዲሥ ሙላና ከሐዲሡ የምናገኛቸውን የተወሰኑ ጥቅሞቹንም ግለጽ?	68
የኢስላማዊ ስርአት ክፍል	69
ከላቀው አላህ ጋር ሊኖር የሚገባው ስርአት (አደብ):-	69
ጥ 1- ከላቀው አላህ ጋር ሊኖር የሚገባው ስርአት (አደብ) እንዴት ነው? ከነቢዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ጋር ሊኖር የሚገባው ስርአት (አደብ):-	69
ጥ 2: ከነቢዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ጋር ሊኖር የሚገባው ስርአት (አደብ) እንዴት ነው?	69
ጥ 3: ከወላጆች ጋር ሊኖር የሚገባው ስርአት (አደብ) እንዴት ነው? ዝምድናን በመቀጠል ዙርያ ሊኖር የሚገባው ስርአት (አደብ):	70
ጥ 4: ዝምድናን በመቀጠል በኩል ሊኖር የሚገባው ስርአት (አደብ) እንዴት ነው?	70
ለአላህ ሲሉ ወንድማማች የመሆን ስርአት (አዳብ):-	70
ጥ 5: ከወንድሞቼ እና ከባልንጀሮቼ ጋር እንዴት መሆን አለብኝ? የጉርብትና ሥነ-ስርአት (አዳብ):	71
ጥ 6: ጉርብትናን በተመለከተ ሊኖር የሚገባው ሥነ-ስርአት (አዳብ) እንዴት ነው?	71
የእንግዳ ተቀባይነት ሥነ-ስርአት (አዳብ):	71
ጥ7: እንግዳ ተቀባይነትንና እንግድነትን በተመለከተ ሊኖር የሚገባው ሥነ- ስርአት (አዳብ) እንዴት ነው?	71
ህመምን የተመለከቱ ሥነ ምግባሮች (አዳቦች):	72
ጥ 8: ህመምን እና ታካሚዎች መጎብኘትን የተመለከቱ ሥነ ምግባሮችን (አዳቦች) ይጥቀሱ?	72
እውቀትን የመፈለግ ሥነ-ምግባር (አዳብ):	72

ጥ 9: እውቀትን የመፈለግን ስነምግባር (አዳብ) እንዴት እንደሆነ ጥቀስ?72	
አብሮ የመቀማመጥ ስርአት	73
ጥ10: አብሮ የመቀማመጥ ስነ ምግባር (አዳቡ) እንዴት ነው?	73
የመኝታ ሥነ-ምግባር (አዳብ):	73
ጥ 11: የመኝታ ስርአትን (አዳብ) ጥቀስ?	73
የአመጋገብ ሥነ-ስርአት (አዳብ):	74
ጥ 12: የአመጋገብ ሥነ-ስርአት (አዳብ) እንዴት ነው?	74
የአለባበስ ሥነ-ስርአት (አዳብ):	75
ጥ13: የአለባበስ ሥነ-ስርአትን (አዳብ) ዘርዘር?	75
የመጋለብ ሥነ-ስርአት (አዳብ):	75
ጥ 14: የመጓጓዣ ሥነ-ስርአትን (አዳብ) ይጥቀሱ?	75
የመጋለብ ሥነ-ስርአት (አዳብ):	75
ጥ 15: የጉዞ ሥነ-ስርአትን (አዳብ) ይጥቀሱ?	75
ወደ ቤት የመግባት እና የመውጣት ሥነ-ስርአት(አዳብ):	76
ጥ 16: ወደ ቤት የመግባት እና የመውጣት ሥነ-ስርአትን (አዳብ) ይጥቀሱ?	76
የመጻፍ ሥነ-ስርአትን (አዳብ):	76
ጥ 17: የመጻፍ ሥነ-ስርአትን (አዳብ) ይጥቀሱ?	76
የመስጂድ ሥነ-ስርአት (አዳብ):	77
ጥያቄ 18: የመስጂድ ስነ ምግባርን (አዳብ) ጥቀስ?	77
የሰላምታ ሥነ-ስርአት (አዳብ):	77
ጥ 19: የሰላምታን ሥነ-ስርአት (አዳብ) ጥቀስ?	77
ፈቃድ የመጠየቅ ሥነ-ስርዓት (አዳብ):-	77
ጥ20: ፍቃድ የመጠየቅ ሥነ-ስርዓትን (አዳብ) ጥቀስ?	77
ጥ 21: ለእንስሳት እዝነት ሲባል ሊኖር የሚገባውን ሥነ-ስርዓት (አዳብ) ጥቀስ?	78

ጥ22: የስፖርትን ሥነ-ስርዓት (አዳብ) ይጥቀሱ?	78
ጥ23: የተወሰኑ የቀልድ ሥነ-ስርዓቶችን (አዳብ) ጥቀስ?	78
የማስነጠስ ሥነ-ስርዓቶች (አዳብ):	79
ጥ 24: የተወሰኑ የማስነጠስ ሥነ-ስርዓቶችን (አዳብ) ጥቀስ?	79
ጥ 25: የማዛጋት ሥነ-ስርዓቶች (አዳብ) ምን ምን ናቸው?	79
ጥ 26: የተከበረውን ቁርኣን የመቅራት ሥነ-ስርዓቶችን (አዳብ) ይጥቀሱ?79	
የስነምግባር ክፍል	80
ጥ 1: የመልካም ስነምግባርን ትሩፋት ጥቀስ?	80
ጥያቄ 2: ኢስላማዊ ስነ ምግባርን የምንላበሰው ለምንድን ነው?	80
ጥ 3: መልካም ሥነ ምግባርን ከየት ነው የምንወስደው?	80
ጥ 4: የኢሕሳን ባህሪዎ ምንድን ነው? መገለጫውስ?	80
ጥ 5: የበጎነት (የኢሕሳን) ተቃራኒ ምንድን ነው?	81
ጥ6: የአደራ ጠባቂነት (አማና) ዓይነቶች እና መገለጫዎች ምን ምን ናቸው?	81
ጥ7: የአደራ ጠባቂነት ተቃራኒው ምንድን ነው?	82
ጥ8: ሐቀኝነት የሚባለው ባህሪዎ ምንድን ነው?	82
ጥ9: የሐቀኝነት ተቃራኒው ምንድን ነው?	82
ጥ10: የትዕግስት ዓይነቶች ስንት ናቸው?	83
ጥ11: የትዕግስት ተቃራኒው ምንድን ነው?	83
ጥ12: የመተባበር ስነምግባርን ይጥቀሱ?	84
ጥ13: የዓይነ አፋርነት (ሐያእ) ስነምግባር ዓይነቶች ምን ምን ናቸው?	84
ጥ 14: የርህራሄ ባህሪዎ መገለጫዎችን ጥቀስ?	85
ጥ 15: የመዋደድ ባህሪዎ ዓይነቶች ምን ምን ናቸው?	85
ጥ16: ፈግግታ ምንድን ነው?	86
ጥ17: ምቀኝነት ምንድን ነው?	86
ጥ18: መሰላቅ ምንድን ነው?	86

ጥ 19: ትሕትናን ምን ማለት ነው?	87
ጥ20: እርም የሆኑ የትዕቢት ዓይነቶች ምን ምን ናቸው?	87
ጥ21: ከተከለከለው የማጭበርበር ዓይነት የተወሰኑትን ይጥቀሱ?	88
ጥ22: ሀሜት ምንድን ነው?	88
ጥ23: ሐሜት ምን እንደሆነ ይግለጹ?	88
ጥ24: ስንፍና ምንድን ነው?	89
ጥ25: የቁጣ ዓይነቶች ምን ምን ናቸው?	89
ጥ26: መሰለል ምንድን ነው?	89
ጥ 27: አባካኝነት ምንድን ነው? ስስትስ ምንድን ነው? ልግስናስ ምንድን ነው?	90
ጥ28: ፈሪ መሆን ምን ማለት ነው? ጀግንትነት ምንድን ነው?	90
ጥ 29: ከተከለከሉት የምላስ ቃላት መካከል ጥቂቶቹን ጥቀስ?	90
ጥ 30: አንድን ሙስሊም ጥሩ ስነምግባር እንዲለበስ ሊረዱት የሚችሉ ስልቶችን ጥቀስ?	91
የዱዓእ እና አዝካር ክፍል	92
ጥ 1: የዚክር ትሩፋት ምንድን ነው?	92
ጥ 2:- የተወሰኑ የዚክር ጥቅሞችን ጥቀስ?	92
ጥ3: በላጩ ዚክር ምንድን ነው?	92
ጥ4: ከእንቅልፍህ ስትነቃ ምን ትላለህ?	92
ጥ5: ልብስህን ስትለብስ ምን ትላለህ?	92
ጥ6: ልብስህን ስታወልቅ ምን ትላለህ?	92
ጥ 7: አዲስ ልብስ ሲለበስ የሚባለው ዱዓእ ምንድን ነው?	93
ጥ 8: አዲስ ልብስ ለለበሰ ሰው የሚደረግለት ዱዓእ ምንድን ነው?	93
ጥ9: ወደ መጻዕጃ ቤት ሲገባ የሚባለውን ዱዓእ ጥቀስ፤ ማለትም የምንጻዕዳበት ስፍራ?	93
ጥ10: ከመጻዕጃ ቤት ሲወጣ የሚባለው ዱዓእ ምንድን ነው?	93

ጥ 11: ከውዱእ በፊት ምን ትላለህ?	93
ጥ12: ውዱእ ከጨረስን በኋላ የሚባለው ዚክር ምንድነው?	93
ጥ13: ከቤት ሲወጡ የሚባለው ዚክር ምንድነው?	93
ጥ 14: ወደ ቤት ሲገቡ የሚባለው ዚክር ምንድን ነው?	94
ጥ 15: መስጫድ ሲገባ የሚባለው ዱዓእ ምንድን ነው?	94
ጥ 16: ከመስጫድ ሲወጣ የሚባለውን ዱዓእ ጥቀስ?	94
ጥ 17: አዛን ስትሰማ ምን ትላለህ?	94
ጥ 18: ከአዛን በኋላ ምን ትላለህ?	94
ጥ 19: በጠዋት እና ማታ የትኛውን ዚክር ትላለህ?	94
ጥ20: ስትተኛ ምን ትላለህ?	96
ጥ21: ምግብ ከሙብላት በፊት የምንለው ምንድን ነው?	96
ጥ22: ምግብ በልተን የምንለው ምንድን ነው?	96
ጥ 23: እንግዳው ለጋባዥ የሚያደርግለት ዱዓእ ምንድን ነው?	96
ጥ 24: አንድ ሰው ሲያስነጥሰው ምንድን ነው የሚለው?	97
ጥ 25:- ስብሰባችንን ጨርሰህ ስንነሳ የሚባለው (ከፋረቴል መጅሊስ) ምንድን ነው?	97
ጥ 26: መጓጓዣ ላይ ሲወጣ የሚባለው ዱዓእ ምንድን ነው?	97
ጥ 27: በጉዞ ወቅት የሚባለውን ዱዓእን ጥቅስ?	97
ጥ 28: መንገደኛ የሆነ ሰው ነዋሪ ለሆነ የሚያደርግለት ዱዓእ ምንድን ነው?	98
ጥ 29: ነዋሪ የሆነ ለመንገደኛው የሚያደርግለት ዱዓእ ምንድን ነው?	98
ጥ30: ወደ ገቢያ ሲገባ የሚባለው ዱዓእ ምንድን ነው?	98
ጥ 31: በቁጣ ጊዜ የሚባለውን ዱዓእ ጥቀስ?	98
ጥ 32: መልካም ላደረገልህ ሰው ምን ትለዋለህ?	98
ጥ 33: መጓጓዣ ሲዳከም የሚባለው ዱዓእ ምንድን ነው?	99
ጥ34: የሚያስደስትህ ነገር ሲያጋጥምህ ምን ትላለህ?	99

ጥ 35: የሚያስከፋህ ነገር ሲያጋጥምህ ምን ትላለህ?	99
ጥ 36: የሰላምታ አሰጣጥ እና ሰላምታን የመመለስ ስርዓት እንዴት ነው?99	
ጥ 37: ዝናብ በሚዘንብ ጊዜ የሚደረገው ዱዓ እና ምንድን ነው?	99
ጥ 38: ዝናብ ከወረደ በኋላ የሚደረገው ዱዓ እና ምንድን ነው?	99
ጥ 39: በንፋስ ጊዜ የሚደረገውን ዱዓ እና ጥቀስ?	99
ጥ 40: ነጎድጓድ ሲሰማ የሚደረገውን ዱዓ እና ጥቀስ?	99
ጥ 41: ፊትና ላይ የወደቀ ሰው ስታይ የሚደረገው ዱዓ እና ምንድን ነው?100	
ጥ 42: በሰው ዓይን ምክንያት አንዳች ነገር ይደርስበታል ብሎ የሰጋ ሰው የሚያደርገው ዱዓ እና?	100
ጥ 43: በነብዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን) ላይ ሰለዋት የምታወርደው እንዴት ነው?	100
የልዩ ልዩ ክፍል	101
ጥ 1: አምስቱ የድንጋጌ ዓይነቶች ምን ምን ናቸው?	101
ጥ 2: እነዚህ አምስቱ የድንጋጌ ዓይነቶችን አብራራ?	101
ጥ3: ሽያጭ እና ግብይቶች ብይናቸው ምንድን ነው?	102
ጥ4: አንዳንድ መሸጥ የተከለከሉ የግብይት ዓይነቶችን ጥቀሱ?	102
ጥ 5: አላህ ከዋለልህ ፀጋዎች የተወሰኑትን ጥቀስ?	103
ጥ 6: ፀጋዎችን በተመለከተ ግዴታችን ምንድን ነው? እንዴትስ ተገቢውን ሹክር እናደርሳለን?	103
ጥ 7: የሙስሊሞች በዓላት ምን ምን ናቸው?	103
ጥ8: ከወራት ምርጡ ምን ወር ነው?	104
ጥ9: ከቀናት ምርጡ ምን ቀን ነው?	104
ጥ 10: የዓመቱ ምርጥ ቀን ምንድን ነው?	104
ጥ11: የአመቱ ምርጥ ምሽት የትኛው ነው?	104
ጥ 12: ባዕድ ሴት ባየህ ጊዜ ግዴታው ምንድን ነው?	104
13: የሰው ልጅ ጠላቶቹ እነማን ናቸው?	104

ጥ 14: ተውባ (ንሰሃ) ምንድን ነው?	105
ጥ 15: የትክክለኛ ተውባ ቅድመ ሁኔታዎች ምን ምን ናቸው?	105
ጥያቄ 16: በነብዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን) ላይ ሰለዋት ማወረድ ማለት ምን ማለት ነው?	105
ጥ 17- "ሱብሐነላህ" (አላህ ጥራት ይገባው) ማለት ምን ማለት ነው?	106
ጥ 18 - "አልሐምዱሊላህ" (ምስጋና ለአላህ ይገባው) ማለት ምን ማለት ነው?	106
ጥ 19 - "አላሁ አክበር" (አላህ ከፍ ያለ ነው) ማለት ምን ማለት ነው?	106
ጥ 20: "ላ ሐውላ ወላ ቁወተ ኢላ ቢላህ" (በአላህ ካልሆነ በቀር ምንም ሃይልም ሆነ ብልሀት የለም) ማለት ምን ማለት ነው?	106
ጥ 21: "አስታግፈሩላህ" (አላህን መሀርታ እጠይቃለሁ) ማለት ትርጉሙ ምንድን ነው?	106
መደምደሚያ	107

Get to know more about Islam

in more than
100 languages

موسوعة الأحاديث النبوية
HadeethEnc.com

Accurate translations of
Prophetic Hadiths and their
explanations in more than
(60) languages.

بيان الإسلام
byenah.com

Selected materials to
introduce and teach
Islam in more than
(120) languages.

موسوعة القرآن الكريم
QuranEnc.com

Accurate translations
of the meanings of the
Quran in more than
(75) languages.

موسوعات وخدمات إسلامية باللغات
s.islamenc.com

For more websites
in world languages
(s.islamcontent.com)

محتوى الإسلام
islamcontent.com

Various and comprehensive
Islamic materials in more
than (125) languages.

ملا يسع أطفال المسلمين حمله
kids.islamenc.com

Questions and answers for
Muslim children and public in
more than (40) languages.

جمعية خدمة المحتوى
الإسلامي باللغات

جمعية الدعوة
وتوعية الجاليات بالربوة

978-603-92009-7-0

Am215